

శ్రీ రస్తు.

శకుంతలాపరిణయము.

కృష్ణ కవి ప్రణీతము.

చెన్నపురి :

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్ వారిచే.

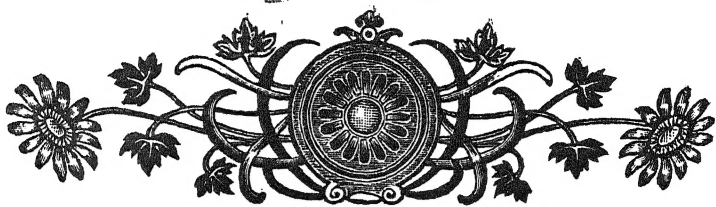
ప్రకటితము.

1927.

All Rights Reserved,

25991
—
25.3.23.

Printed at
the 'VAVILLA' Press
MADRAS.—1927.

శ్రీ రస్తు.

శ కుం త లా ప రిణ య ము .

పీ రి క.

వత్సాంకలసద్భజాంతరయంత స్వీయోహారాగ్రతే
భావిశ్రాంతి నెసంగుతత్కుచకటిక్ గై నేయుకాశ్చీరసం
భావంబుల్ తనమైఁ బొసంగ నలమేల్పంగాభిధానేందిరా
దేవిం గొంగిటఁజేర్చు వేంకటపతిక్ ధీయుక్తిఁ గీర్తించెదన్.

1

ఉ. ధీనిరవద్య హృద్యనిరతిక్ హరితో భరితోత్సవంబులక్
బూను కడానిబొమ్మ కలుముల్ వెలుముల్లలముద్దుగుమ్మ స
స్తానిమనోపహరిణి రమారమణీమణి భూరిసూరిస
స్తానముఁ గూర్చుఁగాత గరిమక్ సెఱిమంజుల మైనమత్కృతిన్.

2

ఉ. పుంభుతశత్రుకర్ణములు భూరివిరోధిశిరోధులుం జవ
ప్రేంభదరాలెమస్తములు విద్విడురంబులు నంగదావళీ
రింభదరిప్రవేష్టములు వ్రేలఁగ లీల నెసంగుదైత్యభి
చ్ఛంభముఁ జక్రముక్ గదయు శార్ఙ్గము భిద్రము మమ్ముఁ బ్రోవుతన్.

3

క. భాసురసూరిగ్రామణి, భూసురముఖపంకరుహనభోమణి వినమ
ద్వాసనిచయచింతామణి, నే సింగరిగురుభిభామణిం గణులెంతున్.

4

లే. సోము నన్నపఁ దిక్కనసోమయాజి, భీముశ్రీనాథు భాస్కరుఁ బెద్దనార్యుఁ
బోతనామాత్యు మఱియును బొలుపుఁగాంచు, నాంధ్రకవితానిశాంతుల నభిమెంతు.

ఉ. శ్రీరమణీధవాద్భుతము నేయుకృతిక్ బ్రతికూలవృత్తిమై
హ్రూరపచోవికారములఁ గుందగునెఱ్ఱిని చూడ్కిఁ జూచి వే
సారుచు సారె దూఱుచుఁ గుశంకలఁ బోవకుఁ డన్నలార! మీ
నేరుపు లవ్యకావ్యసరణిక్ బురణింపఁగఁ జేయు టొప్పగున్.

6

- వ. అని యివ్వినందున నిష్పదేవతాప్రార్థనంబును గురువందనంబును సుకవిభూషణంబునుం గుకవిదూషణంబునుం గావించి యెద్దియేనియు నొక్క ప్రబంధంబు రచియించి మదిన్ దైవతంబునకు నంకితంబు గావించం దలంచునవనరంబున. 7
- సీ. వినుహాత్తులపుట్టినిల్లు బ్రహ్మాదులు శిరసావహించి పూజింతు రెలమి
నే దయాహృదయుల నై దోడుజగములఁ ద్రిస్తోత్రయై పవిత్రీకరించు
నెవ్వారిశుశ్రూష నేకొఱంతయు లేక వసుధాసుధాశనప్రతము లెనఁగు
నేనుహామహులసంగ్రామసామర్థ్యంబు పార్థివోత్తములకుఁ బట్టుఁ గొమ్మ
- తే. వారు దుర్వారగర్వారవముఖరముఖ, శత్రుజత్రుక్షతిక్షరత్త తజకృతజ
యార్హచర్వాసమర్చితోగ్రాసినన, భాసురభుజోత్థవిభవులు పాదభవులు. 8
- ఆ. ఆపాదభవులలోవల, నాపాదితధైర్యధుర్యు లార్యు లవార్యుల్
ప్రాపితధనకనకాంబర, గోపాయితకవులు పైఁడికులగోత్రభవుల్. 9
- క. ఆరసికులలోఁ బెద్దన, గారనఁగా రూఢదీపకళికావలన
దోరణి నిధారణిఁ దగు, కారుణికులలోనఁ బరమకారుణికుం డై. 10
- క. పెద్దనగారావేలుపుఁ, బెద్ద నగారాతిభాతి భృతవైభవుఁడై
పెద్దనఁగా రాకూరుల, పెద్దనఁగారాచ మెచ్చుబిరుదముఁ దెచ్చెన్. 11
- ఉ. సన్నతకృష్ణరాయనృపసత్తముచిత్తము రాఁ జరించుచున్
మన్నన మీఱి భూరిబహుమానముగా గజరాజరాజిఁ గై
కొన్నఘనుండు పైఁడికులగోత్ర పవిత్రచరిత్రుఁ డొర పె
ద్దన్నసిరుల్ సరుల్ పొగడ నక్కడ నక్కడ నెక్కుడై తగున్. 12
- సీ. మహిమ నేటూరియిచ్చుడి తిర్క్కలకుమార సింగరార్యుల ప్రియశిష్యుఁ డగుచు
నాచార్యపదభక్తి యాశ్రితావనరక్తి గలిగిశౌర్యాదార్యకలితుఁ డగుచు
రాయలరాజకార్యమునందు నిరతుఁడై ప్రాజ్యసామ్రాజ్యసంభరితుఁ డగుచు
ధనధాన్యకటక మై తనయిల్లు వర్ధిల్ల ధాత్రీసురత్రాణదక్షుఁ డగుచు
- తే. నవనితవణించె తవణిపూద్యానవద్య, వద్యగద్యావళిస్తవ్యభవ్యనవ్య
కావ్యసంభావ్యభీమసంగ్రామవిజయ, బిరుదుఁ డగుచిటుమామిళ్ల పెద్దకౌరి. 13
- ఉ. మానితమూర్తియైన చిటుమామిళ్లపెద్దనృపాలమాళికిన్
సూనుఁ డొరుండు గల్గె మధుసూదన పాదమస్త్రియాపరం
డానతకత్రుజాటుండు నయానయనిర్ణయశీలుఁ డుత్తమ
జ్ఞానఘనుండు తిష్ఠనృపసత్తముఁ డుత్తముఁ డిష్టహిక్ రహిన్. 14
- పంచచామరము. ధరాధరాధరాహివర్యధైర్యధుర్యవీట్కర
స్ఫురత్తకత్తకత్తప్రభాప్రభూత కాకహేలిచే

విరోధిరాట్టిరోధిరాజి స్త్రీలహేలిసల్పనా
స్థిరామరామరాగుడైన తిమ్మభూవిభుం డనిన్.

15

లే. తిమ్మనృపతికి బట్టపుదేవివలన, సురుచిరాకారులరువురు సుతులు గలిగి
రగజాఁడు వేంకటాద్రిందుఁ డవరజుండు, భవ్యగుణశాలి రామభూపాలమాళి.

సీ. బలరామ రఘురామ పరశురాములతోడ విక్రమంబునమాడ్చి వేంకటాద్రి
ద్విజరాజ ఫణిరాజ దిగభరాజులతోడ విశదకీర్తులమాడ్చి వేంకటాద్రి
యినజాత వనజాత ఘనజాతములతోడ వితరణంబున మాడ్చి వేంకటాద్రి
భారతీశ సతీశ భార్గవేశులతోడ విన్నాణమున మాడ్చి వేంకటాద్రి

లే. ధారుణి భరించి విబుధుల గారవించి, సురుచిరసువర్ణపూర్ణత సౌబగుమించి
యగణితోచ్ఛాయమునదివమాక్రమించి, వెలయు హేమాద్రితోమాడ్చి వేంకటాద్రి.

సీ. దినదిన దీనాతిథిస్త్రీణనంబున కన్నపూర్ణాదేవి కన్నపూర్ణ
నిత్యసత్యప్రతనిష్ఠాగరిష్ఠత కన్నపూర్ణాదేవి కన్నపూర్ణ
సౌఖ్యల్య వాత్సల్య సాకల్యకల్యత కన్నపూర్ణాదేవి కన్నపూర్ణ
సౌందర్యగాంభీర్యచాతుర్యధుర్యత కన్నపూర్ణాదేవి కన్నపూర్ణ

లే. పరకవుల వేలుపులగిడ్డి వాసిరెడ్డి, పద్మనాభునిలోఁ బుట్టుపడఁతి యగుట
కన్నపూర్ణమహాదేవి కన్నపూర్ణ, మహితసద్గుణనికురుంబ మాదమాంబ.

18

క. ఆమాదమాంబవలనఁ బ్ర, ధామహితుఁడు వేంకటాద్రితనయుం గనియెన్
సోమదరస్తోమ శర, వ్యోమసరిధామకీర్తి మాజితమూర్తిన్.

19

క. వేంకటనాథుం డొసఁగిన, సంకల్పఫలం బటంచు జనసీజనకుల్
వేంకటపతినామంబున, నంకితుఁ గావించి రతని నాశ్రితరతునిన్.

20

క. శంకాతంకానంకా, హంకారస్ఫారశౌర్యహర్యక్షుండై
వేంకటపతి ధృతిమారట, వేంకటపతి యనఁగ జగతి వినుతికి నెక్కెన్.

21

క. ఆవేంకటపతిసరపతి, దేవి రహిం బాపమాంబ దినదినమార్గా
దేవిని శ్రీదేవిని వా, గ్దేవినిఁ బూఁచించు వసుమతిన్ సుమతీయనన్.

22

ఉ. నేరుపుమీఱఁ బుట్టినిలు నీరును రాలును గాఁగఁబుట్టిరా
మారునిఁగన్న తల్లియుఁ గుమారునితల్లియు సాటివత్తురే
భూరితరప్రతాచరణఁ బుట్టినయింటికి భవ్యకీర్తియున్
బౌరుషమున్ దనర్పిధరపై నొఱవైతగు పాపమాంబకున్.

23

చ. పటుగతిఁ బాపమాంబకును బ్రాభవవైభవశాలియైన వేం
కటపతికిన్ దనూభవులు గల్గిరి నల్వరు విక్రమక్రమో
ద్భూతిరపుహంబి ఇగ్గనరపాలుండు రామధరాపరుండు మా
రట నుదనుండు వెదకివరామ మహిపతి వేంకటాఘ్నిండున్.

24

మహా ప్రగర్. పరవై రించ ప్ర పంచాపరణమున యశోవ్యాజనైజాంశులూప్యం
జిరుమామిష్టాన్యవాయాంచితజలనిధికి శీతభానుండు వోలెన్
బరంగున్ జగ్గజ్జమాధీశ్వరుండురుతరసంపన్న భానుండు దానా
పర కాసీనుండు బాహుబలచరితజగత్ప్రాణుండైరాణమిహన్. 25

తే. హవణీసత్సంప్రదాయంబునందు భాగ్య, చిహ్నములతోడ నుదయించి శీలవృత్తి
నియమముల మేటియగుభవాసీపథాటి, భార్యగా నేల జగ్గభూపాలకుండు. 26

మ. నిరతిన్ జగన్మృపాలమాళికి భవాసీదేవికిం గాంచనాం
బరుసన్నన్ సీరిగన్నయన్న శివరామతోజినాథుండు ని
ర్భరఘోరప్రచీరహాలహలమా పట్టాభిరామప్రభుం
డరుదౌ వేంకటకౌరినాంగలిగిరాహన్ మువ్వరాత్తోద్భవత్. 27

వ. అందు. 28

సీ. తనదానమర్థులొందినంగాఁక జూడక మిత్రభావంబున మెలగు నేని
దనభోగ మొరులు మిఱచిన వెచ్చనూర్చక తా నజిహ్వాగలీల దాల్చు నేని
దనవారి నొరులు వేడిన నైనవీడక ఘనవృత్తి భువనమ్ము పనుచునేని
దనధర్మ మొరులు పూచిన డీలువదనీక సమదృష్టి మోదమ్ము సలుపునేని

తే. దేజమునఁ జిత్రభానుండు ధృతి నహీనుఁ, డీవి ఘనమూర్తి గరిమ మహేశ్వరుండు
సాటిరాఁదగునాత్రితశ్రమపయోధి, తరణి కిచ్చినశివరామధరణిపతికి. 29

క. రమణాంబను లక్ష్యంబను, గ్రమమునఁ బాణిగ్రహణము గావించి నృపా
త్తముఁ డయ్యురువురవలనం, గోమరుల నిరువురను గాంచి హరి పహించెన్. 30

వ. అక్కుమారయుగశమునందు. 31

తే. రమణమాంబాత్మజుండు బలరామనృపతి, లక్ష్యణాంబాసమేతుండై లలి వహించె
నచ్చమాంబానుతుండు పార్వతమ్మతోడఁ, బ్రబలుఁ డైయుప్పె వేంకటరామనృపతి.

క. చినశివరామసుధీసుణి, యనుజుండు పట్టాభిరామయాగ్రణి లక్ష్యం
బను బెండ్లియాడి క్రమమునఁ, దనయచతుష్కంబుఁ గాంచి ధాత్రి రహించెన్. 32

సీ. రంగమాంబామనోరాజీవమిత్రుండై కరమొప్పురఘునాయకప్రభుండు
వేంకమాంబాగుణాలంకారకలితుండై రాణించువేంకటరామవిభుండు
బుచ్చమాంబాపరిస్ఫురితోపభోగుండై మహిమంబుఁ గాంచు లక్ష్యణవిభుండు
చినరంగమాంబి కాశ్యంకారవిభవంబుఁ గాంచుకుమారజగ్గక్షితీశుఁ

తే. డబ్బభవునాననముల వియ్యంబుగాంచి, వేదములతోడ సెయ్యిమ్ము విస్తరించి
బ్రబలెఁబట్టాభిరామభూపాలసుతపతుష్టయము పేర నధిచతుష్టయంబు. 34

తే. అవనిఁబట్టాభిరామన్న యనుఁగుండమ్మ, డాత్రితామరధాత్రిరుహమ్ము శత్రు
కాలకూటము మిత్రసుధాలవాల, మోలెఁ దనరారు వేంకభూపాలకుండు. 35

- క. ఆ వెంకటేశ్వరపరిరహి, గావిలసిలు వెంకమాంబికానతివలనన్
ధీనిహితనాయఁడమ్మనఁ, గావి శ్రుతిఁగాంచుతనయఁ గాంచి రహించెన్. 36
- లే. పార్వతీనామమున నేత్ర పర్వ మైన, బాలికామణిఁ బెండ్లియై హేలఁదనఁ
నానగొనునర్వసర్వసహామరులకు, నవసుధాసారముల తెచ్చు నామఁడమ్మ. 37
- వ. ఆహుటస్థు లగునలుపురిలో నగ్రజాం డగునగ్గత్తాపాలకుమార ప్రకారంబు వివరింపం
బడియె వెండియఁ. 38
- శా. అజగత్తీతిపాలుకమ్మఁ డలరున్ హంపీరపీరాసిధా
రాజీర్థద్రిపురాజి మేళనలద్రంభాదికాద్యప్పరగ
తూజక్రంకణకింకిణీఘణఘణాఘోషాస్ఫురద్యుద్ధసీ
మాజాగ్రతురగుండు పెద్దశివరామతోడిపాలుం డిలన్. 39
- కవిరాజవిరాజితము. నదయవిచారుండు నారదపారదశారదసీరదహర
త్సదమలక్ష్మీ నివిహారుండు ధీరుఁ డుదారుండు శూరుఁడభీరుఁ డనిన్
బదిలుండు శశ్వదనావిలకేవలభావలతావలనాకలనన్
బెదశివరామసుధీమణి యాశలఁ బేళలకాశలుండై చెలఁగున్. 40
- లే. సంశ్రితసురదువల్లియోషామకల్పి, బంధుజనసింధుసరణి సంపదధరణిఁ
బరఁగు పెదశివరామభూపాలుడేని, భూరిసద్గుణనికుంబ బుచ్చమాంబ. 41
- ఆ. ఎలమిబుచ్చమాంబవలనఁడనూభవ, వంచకంబుఁబడనెఁబంచశరుని
బాణవంచకంబుభాతి శ్రీ పెదశివ, రామవిభుండు భాగ్యరాశియనఁగ. 42
- చ. రతివతికన్నమిన్న జయరామవిభుండు ఘనుండు వెంకన
క్షీతివతి సాహితీసలిసింధుండు రామధరాధురంధరుం
డతిభృతిలత్తణప్రభుఁ డుదారయశుఁ డగుచంద్రమాళి య
ప్రతిభవుతార పెద్దశివరామకనూభవు లాత్తవైభవుల్. 43
- వ. అందు. 44
- క. అలజయరామసుధీమణి, వలనొప్పఁగఁ బార్వతమ్మవలనఁ దనయులం
బలియైరనిరువురఁ గాంచెన్, సులితగతి వెంకవిభుని సూర ప్రభునిన్. 45
- లే. వెంకమాంబాసమేతుండై వెంకధరణి, పాలతిలకుండ. సిరులచేఁ బరిఘటై
బుచ్చమాంబాసమేతుండై భూరిసౌఖ్య, సంపదలుగాంచె సూరనిలింపవిభుండు. 46
- మ. జయరామ ప్రభునుద్ధుకమ్మఁ డురుదోస్సరుండు ధీరుండుని
ర్భయఁ డి. గ్రాహవదోహాలుండు విమత ప్రా లేయబాలార్కుఁడ
వ్యయనారాయణపాదభక్తినిరతుం డార్జుండు రంగాంబికా
ప్రియఁ డావెంకనృపాలచంద్రుఁ డిలఁ గప్పెన్ గీరియన్వెన్నెలన్. 47

- కా. ఆ వెంకటీతి పాలసోదరుఁడు రామాధీశ్వరుం డుల్లస
 ట్టావణ్యంబునఁ గావ్యనాటకగుణాలంకారపారిణతా
 ప్రావీణ్యంబున వాక్పటుత్వమున సద్భావంబునకొ విక్రమ
 శ్రీవైయాత్యమునకొ బ్రసిద్ధుఁ డగుచుకొ జెల్వారు నిద్ధారణిన్. 48
- సీ. తమ్ములయెడల నెయ్యిమ్ముసూపఁడుగాని రాజు కాంతులసాటిరాకయున్నె
 యిచ్చుచోగొణంగి పెల్లగురకుండఁడుగాని రసద మిగికిసాటిరాకయున్నె
 సశరీరుఁడగుచు సాక్షాత్కరింపఁడుగాని రతిరాజు రహిసాటిరాకయున్నె
 కువలయా మోదంబుఁ గూర్పజాలఁడుగాని రవి తేజమునసాటిరాకయున్నె
- తే. యీదరస్తి తవదమనకీవదాన్య, మాళికిరూపశాలికిమానితప్ర
 తావునకునంచుబుధులుచి త్తములనెన్నఁ, బ్రబలు పెదశివరామన్న రామకౌరి. 49
- సీ. ప్రథమాంశమునధర్మభంగముంకువగాఁగ, బాణిగ్రహణమైనపలుచందనము
 రాఁగూడదని పల్కురమణు వెంబడినేగి కానలోవిహరించుగడుసుఁదనము
 మాయామృగమువెంట మగఁడుపోవఁగ దంట మఱిదినంపిననాటిమంకుతనము
 రావణాసురువీట రహిఁబాసి నానాట చెఱసాలనెలకొన్న చిన్నతనము
- తే. హవణిఁదీర్పఁగఁగ్రమ్మఱనవతరించి, పైఁడికులగోత్రమిద్ధాత్రిపాత్రముగను
 జెలఁగురామక్షమాపాలుఁ జెట్టపట్టె, ధీరధోరణిజానకీ దేవిశివి. 50
- తే. శివిఁదనరారుజానకీదేవివలన, రామభూపాలలిలకుండు ప్రేమమీఱఁ
 బడసెనువ్వురఁ దనయులభరితనయుల, హరిహరాబ్జభవంశమ్ములందువారి. 51
- క. వెంకటీతివలయినకొ, ర్యాంకుఁడులత్తన్నయవనిజాశ్రితకువలై
 ణాంకుఁడుసీత ప్రభుఁడన, నంకితనామములవిజయమందిరిధరణిన్. 52
- చ. సలలితభాగ్యచిహ్నుముల సన్నులికెక్కెడుచిన్నమాంబికా
 జలరుహపాణితోడనుఖసంతతిఁగాంచుచుభూరివైభవం
 బులఁ దనరారి సూరిజనముల్ జనముఖ్యుఁ డటంచు నెంచఁగా
 విలసిలురామభూపరునివెంకన్నపాలుఁ డలోలుశీలుఁడై. 53
- మ. చిరుమామిళ్లకులాభిచంద్రుఁడు జయశ్రీసాంద్రుఁడచ్చన్నభూ
 వరుఁడుకొ వెఱ్ఱునునాఁదనర్పుతరుణింబాణిగ్రహంబై శుభ
 స్ఫురణకొ సంతతిఁ గాంచి విప్రతతికికొ భూగోపిరణ్యాదిభా
 స్వరదానంబులఁ దృప్తిచేసి తనరెకొ సభ్యుల్ ప్రశంసింపఁగన్. 54
- కా. ఆరామప్రభుసీతభూతలవిభుం డశ్రాంతవిశ్రాంత
 న్వైరంబైనసురద్రుపంచకము గెల్వం బంచశాఖాహ్వయో
 దారంబైనజహస్తవారిరుహమిద్ధాత్రిసురశ్రేణికిన్.
 హేరాశంబుగఁ గోర్కులీనఁదనరుకొ హేమాద్రితో ముద్రియై. 55

సీ. కులగోత్రముల కాదికొన్న చిన్నతనంబు విసములొ నుదయించుకనరుదనము
పుడమి సంతకనామమునఁ బేర్చువైశంబు రేలు వెలారించు బేలతనము
కాపురం బవ్వలగడపుకోచఁదనంబు నిలిచినచోట కావ్విలనిగొనము
మేనిమచ్చల నిచ్చలూనువిన్నఁదనంబు గళమున గరమూను గడుసుఁదనము

లే. మానవిగ్రాజదాసవశ్యానురూప, రూపగుణగణవిభ్రమారూఢగాఢ
వైభవస్ఫూర్తిమన్తూర్తి వసుధ: బరఁగె, సరసుఁడైన సీతారాముధరణివిభుఁడు. 56

క. తీవిక్ వేంకటలక్ష్మీ, దేవీమణివలన సంతరిం గాంచుచు వి
ద్యావైదువ్యంబునన, ద్భావంబున నీతన్యవతి ప్రబుల్ ధరణిన్. 57

క. ఆరామప్రభుననుజుం, డైరాజిలులత్తణేంద్రయశ మిల వెలసెన్
దారాచలతారాధిప, తారాచయతారహారతారాభంబై. 58

క. ఆలక్ష్మీవతి సరవతి, వైలమ్మనజానకమ్మ వలననిరువురం
బాలురఁ గాంచెం బృథ్వీ, పాలురఁగా నాయఁడమ్మ పాపయ్యయనన్. 59

క. ఆనాయఁడమ్మ నెమ్మది, గానెలకొని పాపమాంబికాసహితుండై
నానావిధభోగముల, నానందమునొంది జగతి నభినుతిఁ గాంచెన్. 60

క. ఆనలువురు మాటనులు, లోనంగడగొట్టు నుజనలోలుఁడు వెంక
త్త్యానాథుఁడు గోవిందాం, బాసురలిం గాంచె నీతయాఖ్యుం దనయున్. 61

క. ఆనలుగురుధీరులఁ దగు, నానలుగురు మీటునిభ్రమాలిశయమునన్
ధీనిరతిజయమునం జతు, రానసుఁడైరామభూపరాగ్రణి ధరణిన్. 62

పంచచామరము. పన్న గారివాహుఁడూహవన్ని చిన్న పాఁవఁడై
య న్న గారివెంటదంట యై చరించు వైఖిక్
బన్న గారివాహనాంశభాజిరామభూవిభుం
డన్న గారివెంటదంట యైచరించు వైఖిన్. 63

మ. అనయంబు న్విసయంబు పండితుల కత్యానందముం గూర్పహే
మనగేంద్రప్రతిమానభైర్యుఁడగురామతోణిపాలుండు తా
ఘనదానంబును తాత్రము న్గలసి యేకస్ఫూర్తి మూర్తిభవం
చినచందంబునఁ దోచుఁ జూపఱకు నక్షీణప్రభావోన్నతిన్. 64

లే. శీలగుణవృక్షముల భాత్రిఁ జలగువాసి, రెడ్డివెదపద్మనాభుపుల్లీలరామ
భాగ్యములదీవి రామభూపాలు దేవి, పడఁగులకు మేటి రమణమాంబావధూటి. 65

లే. రమణమాంబికవలన నారామవిభుఁడు, కనియె మువ్వురుతనయులగణితనయుల
ఘనునిఁ గోదండరామునిఁ గవిజనాను, నయులవేంకటరామన్న నాయఁడమల. 66

వ. అందు. 67

క. కోదండరామజనవతి, వేదండకరప్రకాండవిలసన్నిజభా

కోదండమున వసుంధరఁ, బూదండరహి న్వహించె బుధులు నుతింపన్.

68

కా. మాన్యుండై తగువాసిరెడ్డిపెదలత్తుతోఁజిభృన్దాళికి

గన్యారత్నము నాగమాంబతనకుం గాంతాలలామంబుగాఁ

'గోనోమత్సదృగిత్తు'దారభుజుడై కోదండరామార్యమూ

ర్థస్యండాత్తభవుంజెలన్నయనునద్యన్తూర్తిగాంచెన్ రహిన్.

69

క. శ్రీపతిభాతిఁ జలన్తో, రీప్వతియలబోడెఘాడివేంకటరామ

త్వపతిగాదిలిపట్టికొ, రూపవతిఁ బరీరమన్నిరూఢి వహించెన్.

70

వ. అమృత్వరిలోనం గోదండరామన్యపాలునకుం గడగొట్టుతమ్ముండు.

71

ఉ. దండెగనాయఁడకొ బ్రభుఁతంసఁడు భండనభూమి భూరిదో

ర్పండలమండలాగ్రమరిమండలి పై జలిసింపఁ గాంచి యొం

డొండలిలోత్రమాప్రభృతియోషలుభూషణభూషితాంగులై

చండమరిచిమండలమె సారెకుఁ జూతురు కౌతుకంబునన్.

72

క. శ్రీవాసిరెడ్డినాగ, త్వావిరునకుఁ బార్వతమ్మగారికిసుత యై

తీర్థిక్ దగువెంకాబను, శ్రీవిలసిలు నాయఁడమ్మ చేకొసితనరెన్.

73

సీ. సత్యభాషల హరిశ్చంద్రుండు శ్రీరామ చంద్రుఁ డీనరపాలచంద్రుడొకటి

నవనవోన్నతి రతీనాథుండు నివధభూనాథుఁ డీధారణీనాథుఁ డొకటి

కాంతి స్వాహావధూకాంతుండు పద్మినీ కాంతుఁ డీమేడినీకాంతుఁ డొకటి

రణరంగమున బలరాముండు జనుదగ్గి రాముఁ డీసుగుణాభిరాముఁ డొకటి

తే. యీవి ధనదుండు వనదుండునీతఁడొకటి, హేల నీశుండుమరుదీశుఁ డీతఁ డొకటి

ప్రబలుఁడనవిశ్రుతివహించె రామధరణి, పాలువేంకటరామభూపాలమాళి.

74

సీ. తనరాక కెదురుచూచినచాతకమ్ముల దగఁ దీర్చునవపయోధరముమాడ్కి

దననవాభ్యుదయంబుఁదగఁగోరుజక్కవ కవల లాలించుభాస్కరునికరణి

దననవాధిగమంబుతఱి వేచువివేచంతులఁ బ్రోదిగొనువనంతునివిధమునఁ

దనదుసాంగత్యమాత్మదలంచుకుముదిని కామోదమొసఁగునేణాంకుసరణి

తే. సభ్యుదయమందిసుజనులహవణిఁబ్రోచె, రాజధరరాజతాచలరాజభుజగ

రాజగోపాలకలశాభిరాజరాజ, రాజదలికీర్తివేంకటరామమూర్తి.

75

క. ఆవేంకటరామప్రభు, దేవి విరులతావి సిరులదీవి యమృతపుం

బావి నెఱిగీవిఁ దనరుకొ, వేవిధములవెంగమాంబ విశ్రుతిమీఱన్.

76

ఉ. ప్రోదిగవాసిరెడ్డికులమకొ గలిమికొవెలయంచు సల్పియూ

పాదినిపాపమాంబకును భవ్యయశుండగురాజమాళికి

గాదినిపట్టియై శుభవికాసమునం దగువెంగమాంబకుకొ

మేదిని సాటివత్తురె ఘృణికో హవణికో రమణీశిరోవణ్ణాల్.

77

సీ. పదిన్ శ్లోభాషింపఁ బడురచ్చలకు నెక్కి పరమేష్ఠి నెలఁతయేభాష మెలఁత
నిలిచినచోటఁగా వ్విలవకవర్తిండు శ్రీమహాదేవి యేసిరులదీవి
చండియై తనప్రాణసఖునాటలాడించు గౌరీపద్మాటియేకళబోటి
యడుగున కొకగుణం బనహొచ్చుతగులై నలినోప్పుచృష్టియేనాటిసాధ్వి
లే. యనుచుననిచినకూరిమినఁగి మఱఁగి, కలిమిలేమిని భర్తలొకఁగలసిమెలసి
హొచ్చుతగుల నొకరీతి నెనకమెనఁగ, వెలనెవిలసితక్కిర్తుల వెంఁమాంబ.

78

క. శ్రీవెంఁమాంబికామణి, కీవేంకటరామన్మపతి కిరువురుతనయుల్
తీవింఁగఁగిగుణఁగణ, భావితులైరామన్మపతిపావయ్యయనన్.

79

ఉ. మత్తగజంబులీలఁ జిలుమామిళవేంకటరామకౌరిపు
త్రోత్రముఁడైన రామవిభుఁ డోహరి సాహరిత్రుకోటిపైఁ
గల్గెజటినదూసియెనకంబెనఁగన్ జళిసింపనింపుమై
గుత్తుఁదాపితాఱవికకుట్టుపటుక్కున విచ్చె రంభకున్.

80

చ. అహహ పెరుంగురామమహిపార్వితదానపయగి ప్రణాళలి
ట్లహరహమేలులై పరఁగి యాశలభూభరమానుసామజ
ప్రహతకటికటాహములఁ బర్వచుఁ దన్నుచి వీలఁజేయుండ
న్దహిమములేన్నమిన్న మహిమండలిఁ గుండలిరాజమాళిక్.

81

క. శ్రీమీఱఁ దల్లిదండ్రులు, నామమిడిరి వేంకటాద్రి నాయఁడనుచునా
రామక్షీతిపతితమ్మసిఁ, బ్రేమంబాపయ్యయనుచుఁ బిలిచిరి విదవన్.

82

సీ. ఒకవానరుఁడు నభిష్ఠానఁబూనఁగలేక, మైనాకశైలంబు మ్రగ్గె జలధి
నొకబ్రహ్మచారికోరికఁ దీర్పఁగాలేక బలి విన్నవైరసాతలముఁ జీరె
నొకనరుండెడదాఁక నోర్పుదీరములేక గిరిజాధిసాగుండు క్రిందుపడియె
నొకబోగిగొన్నగుక్కకు మించఁదడిలేక కలశాబ్ధిరాజ భంగములఁబడియె

లే. నేటిధృతి యేటివికరణమేటిశౌర్య, మేటిగాంభీర్యమని నిరాఘటాదౌర్భ
దానశక్తిగభీరతానూనఁ డగుచు, వరలువేంకటరాముపావయ్యకౌరి.

83

క. శ్రీమచ్చిలుమామిళకుల, సోమునకున్ బావయప్రచురనామనకున్
గామినియిభగామినిశుభ, గామినిమీనాంబకనరుఁ గలిమిన్ బలిమిన్.

84

సీ. ఆదిగల్గేశ్వరియనిబుధుల్ వినులెంపఁ బుట్టుభోగములతోఁ బొలుపుమీఱి
యనుకూలదాంపత్యమనుచుఁకులుమెచ్చఁ దనప్రాణనాథునిత్తమున మెలఁగి
పరమపావనియంచు బంధువుల్తోషింప నిత్యచ తాచారనిరతిఁబూని
భాగ్యశాలినియంచు భామినుల్ గణులెంపఁ గూఁతులఁగొడుకులఁ గూర్చిఁగాంచి

లే. తీవిదనరారెఁ బద్మాక్షిదేవికధిక, వైభవమ్ముల భాసిల్లువాసిరెడ్డి

రామలింగేంద్రనకును గారాబుపట్టి, మృదులగుణచుడిసికురుంబ మినమాంబ.

85

- సీ. విలసదద్దంకితిర్లలతిర్లలాచార్య నంఘ్రీపల్లవయుగం బాశ్రయించి
హరివాసరశ్రీసదాచారకలనంబు నిత్యవ్రతంబుగా నిర్వహించి
సత్తటాకవనాదిన ప్తసంతానముల్ సమధికోత్సాహుండై సంఘటించి
హితపురోహితసమాహితసమాహితముగాఁ బురుషోహరియటంచు భూర్విబించి
- తే. ధనకనకవస్తవాహనధాన్యపుత్ర, పాత్రదీర్ఘాయురారోగ్యభాగ్యమహిమ
తీర్విదనరారుమీనాక్షి దేవితోడ, మహితలేజుండు పాపయత్నవిభుండు. 86
- ప. వెండియు హృద్యానవద్యపద్యసద్యోతకవిద్యాసముద్యమోద్యద్విద్యన్నికరసుకరాశీ
ర్వచనరచనాప్రచీయమానసంపక్వరంపరాపూర్ణుండునురణాగ్రవ్యగ్రనిజభుజాగ్రజా
గ్రన్తండాగ్రప్రసారోత్సారిశరిపుమండలహిండితచండమరీచిమండలుండును నిరం
తరనిరంతరాయనిశ్చేయసన్నిధిశేషసమరభ్రంజనసంతానపరిపూరణస్ఫురణపరిణత స
ముత్సాహదోహలుండును శ్రీవెంగమాంబికాగర్భతక్తిమక్తాఫలుండును బైండికుల
గోత్రపవిత్రుండును బావనచరిత్రుండును నగుశ్రీచిటుమామిళ్ల పాపయ్యప్రభుం
డొక్కనాఁడు పుత్రమిత్రమాత్యబంధసందోహపరివృతుండై నిండోలగంబున
సుఖానీనుండై సరససల్లాపంబులం బ్రొద్దుగడపుచు. 87
- మ. నను రామానుజపాదపద్మయుగళినవ్యావ్యయధ్యానపా
వనహృద్భాగవతావతంసపదనేవాసక్తచిత్తుక్మరు
త్తనయారాధనచారులబ్ధకవితాధారుక్ సదారాధభా
వను సాస్థానకక్షిణిజాశ్రితునిఁ బిల్వంబించి పల్నెక్ గృహన్. 88
- క. పాత్రుండవైమైలేయస, గోత్రుండవైనారసింహగురువర్యునకుఁ
బుత్రుండవై వెలయుదునీ, ధాత్రిక్ మాపనుపునేయఁ దగు కృష్ణకవీ! 89
- క. అవ్యయభవ్యావహమగు, కావ్యరచనమసియమేలు గాదేబుధసం
భావ్యము 'విశ్వశ్రేయసి, కావ్యం'బనుసూత్ర మార్యఘటికం బగుటన్. 90
- ప. ఆదియనుంగాకయొక్క విశేషం బాకర్ణింపవలయు నొక్కనాఁటి హరివాసరప్రత్యో
పవాసంబున విక్రాంత యై యున్నమజ్జననిచరణారవిందంబులకుం బ్రణమిల్లి కృతాం
జలిపుటుండ నైయున్ననన్నుం జూచి వత్సా! సప్తసంతానంబులయందుఁ గృతిం బడ
యుట విశేషలాభంబనియు మహారాజన్యచరిత్రంబు కలిదోషనాశకంబనియు నాము
ష్టికఫలప్రదంబనియును బెద్దలు నిర్దేశింతు రిట్లుగుండేని యెద్దియేనియు నొక్కరా
జన్యచరిత్రంబు కృతిముఖంబుగా రచియింపంజేసి వేంకటేశ్వరార్పణంబుగా నివేదిం
పందగు నిదిమదీప్సికంబని యాదేశించుటయు నయ్యమనెయ్యఁబునకుం బ్రీతుండనె

జనన్యాజ్ఞానువర్తనంబు నలువం బూనియున్న నాకు భవత్సన్నిధానంబునుం దొర
కొనియెం గావున. 91

క. కృతికన్యావతి వేంకట, పతియట కృతిభారతార్థపథతియటయా
కృతి భజనిష్కృతియగునట, కృతివిగదాసీపుటగతి గృష్ణకపింద్రా! 92

ప. ఆని యివ్వధంబునం బ్రశంసించి తాంబూలస్వర్ణాంబరాభరణంబులం బరిష్కృతుం
గావించిన నేనునుం బ్రహ్మహ్లాంతకరణుండనై మత్కృతిపతి యగుక్రీవేంకటా
చలపతి నభివర్ణించెద. 93

సీ. ఏ దేవదేవునిసాదరాలోకంబు లోకంబులకు సౌఖ్యమాకల్పించు
నేపరాత్పరుదివ్యరూపానుభావంబు భావంబులకు మేలు పాదుకొలుపు
నేజగజ్జనుకునియచ్చావిహారంబు హారంబు ధారణీచారుముఖికి
నేమహాబలశాలిహేలావతారంబు తారంబువిష్టపత్ర యమునకును
గీ. నేనుధీనిధికరిగాఁపుడై సుఖింతు, రంగబంగళచోళకళింగవంగ
గౌళపాంచాలనేపాళమాళవాంధ్ర, శకయుగంధరముఖ్యదేశములన్వపులు. 94

శా. ఆవిన్నాణపువేలుపుందొర ప్రపన్నానీకమల్ గొల్వఁగా
శ్రీవైకుంఠపురంబువెల్వడి లసచ్ఛృంగారుండై యిందిరా
దేవిందోడ్కొని స్వామిపుష్కరిణి కాతీరప్రదేశంబునన్.
భావించందగు హేమసౌధమున శుంభల్లీలఁ గ్రీడించుచున్. 95

సీ. ఆమోదమనరమారామాలలామంబు మెఱుంగారుసురముపై మెఱిపులీన
నహితలాక్షైకదుస్సహసహస్రారంబు లాలితంబగుచుఁ గెంగేలనమర
ఘనతరామలకనత్కనతోత్తరాసంగ దీధితియొడలిపైఁ దేజరిల్ల
భూర్విగృహచారుహీరతోటీరంబు కొమరారును త్తమాంగమునఁ దనర
గీ. లలితధాతువిచిత్రశిలావిశేష, శేషగిరిశృంగశృంగారచితనిశాంత
బహుళమణిరాజరాజితభద్రవీతి, సరసగతివేంకటాచలస్వామి వెలయు. 96

౧౦ పువ్యంతములు. ౧౦

క. ఏవంగుణగణభృతికి, కేవలవిద్యాభిరతికి గిల్చిషహృతికి
భావభావాకృతికివిజ, యావహుబధితికి వేంకటాచలపతికి. 97

క. శంకృతికిచిత్రతాళ్య, హంకృతికిమణిగణోజ్జ్వలాభరణకృతా
లంకృతికి రణజయానక, భాంకృతికి మదనసదృశభవాకృతికి. 98

క. శరదరశనదంబుదసుక, తరువరనిర్జరసగిత్సుధాకరకరస
త్పురహరహరగిరిచర, చరదురుతరతరుణి శ్రీశాలోదరికి. 99

- క. శ్రీలునకుఁ ఘనఁ ఘనఁ నాఁ ఘన, నీలనకవనీవనీవనీవకరఁజ్ఞా
శీలునకు నబ్ధికన్యా, భేలనలోలునకు శేషగిరిపాలునకుఁ.
- 100
- క. భరకరకరగరవైశ్వా, నరనరహరిహరిభరారిసవశౌర్యకలా
భరణునకుఁ సకలకలా, భరణునకుఁ శేషశైలపరవరణునకుఁ.
- 101
- వ. ఆంకితంబుగా నాయొనర్పంబూనినశకుంతలాపరిణయం బనుచునోప్రబంధంబునకుఁ
గథాక్రమం బెట్టిదనిన.
- 102

ప్రథమాశ్వాసము.

కథాప్రారంభము. ౧౧

- తే. తాలహింతాలతూలరసాలసాల, మాలకతమాలకృతమాలమాలతీల
తాలతాళిగళద్రజస్థితగగన, రామణీయంబునైమిశారణ్యపదము. 1
- క. ఆనైమిశవనభూమిని, శౌనకశాండ్వీలముఖ్యసాయమివర్యుల్
పూనిమఖంబుననూతుని, మానితగుణజాతుఁజూచి మచి ముదమొనవన్. 2
- వ. భారతకథానుధారసంబు పీనుల నించుచు మమ్ముఁ గృతార్థులం గావించితి వందు
శకుంతలాదుష్యంతోపాఖ్యానంబు సవిస్తరంబుగా వినవలయుఁజెప్పుచునిన నూతుండు
పరమహర్షనమేతుండై శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పె నట్లు వైశంపాయనుండు
జనమేజయున కిట్లనియె. 3
- మ. కలదుర్విక్ బలగర్వితాహితకచగ్రాహగ్రహోద్యద్భుజా
ర్థశరాజద్విజరాజగోత్రశిఖరద్రాజన్యసౌజన్యపు
ష్కలసద్వస్తుసమస్తహస్తిగరాఖ్యప్రఖ్యరాజన్వతీ
తిలకం బంగకళింగపంగముఖదిగ్దేశాధిపాశాస్యమై. 4
- సీ. గురునైన భారతీవరు నైననోడించు విద్యత్ప్రవరులైనవిప్రవరులు
హరునైన దంభోలిధరునైన దమకించు రాజద్యుమణులైనరాజమణులు
ఘనునైనవసుజవాహనునైన దలకించు నార్యాళిజనులైనయర్జుజనులు
హరినైన గంగాలహరినైన విహసించు బాహువిభవులైనపాదభవులు
- గీ. వేదవిద్యాప్రభావభావితవితరణ, పరిణతయశశప్రసారవిస్ఫారులగుచు
నలుపుమీటుదు రగ్రవర్ణములధీరు, రాజవంశవధారులారాజధాని. 5
- ఉ. నందితనూత్నరత్నవరణప్రతివాసరచంద్రచంద్రికా
కందశబ్దించుకాంతఫలక, సుతపాండురవారాఘోరముల్
చెందఁగనందమై పరిఖ చెన్నెనంగున్ నిజవంశరాజసం
క్రందనులున్నతన్నగరిఁగాచునుధాజలరాశికైవడిన్. 6
- మ. స్ఫురదాకాశతరంగిణీమధురవాగ్మూర్త్యుం ద్రావఁగాఁ
గరమభ్రమునకెత్తిహతినిమహాగంధేభరాజంబునన్

- హరిసిలద్యుతితీవ్రవప్రవలయంతై యున్న తద్వారగో
పురమైహస్తిపురంబు పేరునకుఁ బెంపుం గూర్చు నశ్రాంతమున్.
- సీ. చూపట్టునొకవీధి సుకుమారతరపద క్రమణమాతంగచంగములగములు
కనుపట్టునొకవీధి ఘటఘటకవ్వణరణ ధ్వంతికాశతశతాంగములగములు
ససిమీఱునొకవీధిఁ జక్రచక్రనుజాది గమనదుర్గమతురంగములగములు
మొనసూపునొకవీధి ఘుఘుజార్గళనిర ర్గళవాహినీపురోగములగములు
- గీ. తివురునొకవీధి బధితదిగిభరాజ, కర్ణకోటరపాటన క్రమసమగ్ర
పటహడిండిమ భేరికాపణవర్ద, శప్రముఖహృద్యవాద్యకోలాహలములు.
- సీ. ప్రసవానవాసంగలసమానమదభ్యంగ వినరైకశృంగారరసలవంగ
మనుభూతఫలసారఘనశుక్రవజభార వినమితఫలస్తూరవిటపివార
మతను కేళివిలోలసుతనుపల్లవజాల కృతసివాసతమాలతతవిశాల
మతులకోకిలపోతధృతపల్లవవ్రాత నతలతాసంఘాతవితతచూత
- గీ. మానమితచంచులసనకాలీనకలహ, కలితకలకలకలరపకుటలూయ
రంగదుత్తుంగతుంగ నారంగరంగ, మలరునవ్వరపాసరోద్భావనవనము.
- సీ. కుటుకుగుబ్బెతగబ్బిగుబ్బ పాలిండ్లపై వలపులీనుజవాది మెలగిమెలగి
యలసౌధములవన్నియలముద్దియలజాది యలరు శయ్యలఁజేరి యలరియలరి
బెరసిపుప్పొడిగ్రమ్ము పెరటిలేమరువంపుఁ దరులపందిరులపైఁ బొర్రపొరలి
మరు కేళినలయఁగోమలికపోలములపైఁ బునుఁగుఁజెమ్మటలతోఁ బొదలిపొదలి
- గీ. సరసపరిసరకాసారసారసార, సవిసరసరణిపరితఃప్రసరణభరిత
పరిణతపరాకపరిమళపవనడింభ, మోజ నలరించమించునారజధాని.
- ఉ. కుంతలకేరళద్రవిళికోసలసింహశృంగాశమాశవా
శ్శంతకరూశఘూర్జరదశార్ణకలింగశ కాదిమేదిసి
కాంతకిరీటరత్నఫలకప్రతిబింబితపాదుఁడైనదు
వ్యంతుఁడు తండ్రితాతలక్రియన్ ధృతినవ్వరమేలు ధీరుఁడై.
- సీ. ఏరాజుభేరికాభూరినిర్హోమంబు ఘోమంబమరఁజేయుఁగుటిఁనృపుల
కేరమృగుణశాలిభూరిప్రతాపంబు తాపంబుగూర్చు నధర్మరతుల
కేమేటినిజభుజాధృతచంద్రహాసంబు హాసంబుగావించునశనిధార
కేధన్యువితరణసాధుసంకల్పంబు కల్పంబునకు వెలికాంతినెఱపు
- గీ. నతఁడు కేవలనృపుఁడై స్తూరాటహాస, చకితచకితాహితాహితస్వర్ణపూర్ణ
విశ్వవిశ్వంభరాధురావిధురతరభు, జాగ్రజాగ్రన్థలుండు దుష్కృంతవిభుఁడు.
- సీ. కొదటిఱవానలుగురియు పర్జన్యుండు జగతిముక్కారునన్యములు పండు
గ్రామముల్ ధనధాన్యకటకంబులై యుండు నఱిమిధేనువులుచన్నవసిపిండు

- బ్రాహ్మణోత్తములకు బాధలు లేకుండు నిత్యోత్సవంబులు నెగడుచుండు
పంధ్యలకాత్మజావాప్తి గోర్కులునిండు తరులనెప్పుడు పండ్లుతనిగనుండు
తే. దరతమంబుల దామరతంపరనంగ, బూలచేత త్రినటువలెభూప్రజలకు
ను త్తరోత్తరమభివృద్ధియొలయుచుండు, నెలమిన ధ్ధాల్రిదువ్యంతుడేలు నపుడు. 13
- ప. వెండియు నమ్మహిమండలాఖండలుండు రాజ్యంబు పాలించుచు గురుజనంబుల యెడ
వియ్యంబును సామంతులయెడ నెయ్యంబును మిత్రులయెడ మోదంబును శత్రుల
యెడ భేదంబును బౌరులయెడ లాలనంబును బ్రజలయెడఁ బరిపాలనంబును శిష్టుల
యెడ ననుగ్రహంబును దుష్టులయెడ నిగ్రహంబును జారులయెడ నన్వేషంబును
శూరులయెడ సంతోషంబును నీతిశాస్త్రంబులయెడ శ్రవణంబును సదాచారంబుల
యెడఁ బ్రచరణంబును ధర్మసూక్ష్మవిశేషంబులయెడ నాభిముఖ్యంబును ధర్మైకరంబుల
యెడ వైముఖ్యంబునుం గలిగి దిగ్విజయసమాసాదితోపచయధికరితురగభటవిహార
సంకులంబు నక్కరినగరంబునం బిత్తుపైతామహం బగురాజ్యంబు పాలించుచు
నొకనాఁడు మహార్థమహావిగతిరణచచ్చటాకంచుకీతకాంచనమంచితసూతానుందరం
బగునాస్థానమందరంబునఁ బురోహితవిద్యత్సామంతమంత్రిప్రభృతు లిరుగెలంకులం
బలసికొలువ సింహాసనాసీనుండై పేరోలగం బుండు నవసరంబున. 14
- సీ. నెఱసంజకెంజాయు నెరసు లెన్నెడుపల్ల జడలతోఁ గరువంపునడలతోడఁ
దివుట తియ్యనిలేనె దివురుప్రామినుకుల పలుకుతో వజ్రంపుఁజగుటతోడఁ
బరమభాగవతసంపదమొలునూర్ధ్వపుండ్రములతోఁ జక్రచిహ్నములతోడ
మందానిలాఘాతకందళన్దహతీస్థనములతో హరికీర్తనములతోడ
- తే. బడమతులఁదీర్చును త్రమజ్ఞానఘనుండు, ధర్మసూక్ష్మార్థనిర్ణయతత్పరుండు
లోకసంచారి కాలత్రయీకథావి, శారదుండు వచ్చె నచటికి నారదుండు. 15
- తే. దేవమునిరాక విని ధరిత్రీకళత్రుఁ, డెదురు చని భక్తి బదముల కెఱంగి రత్న
చిత్రితవరాసనమున నాసీనుఁడేసి, యర్ఘ్యపాద్యాదినత్కార మాచరించి. 16
- ప. కుశలప్రశ్నపూర్వకంబుగా బహువిధసంభావనావచనంబుల నమ్మహాత్మునిచిత్తం బా
రాధించి తడనుమతి నుచితపీఠంబునం గూర్చుండి కొండోకతడ వజ్రదదారిపలుకు
లకుఁ బ్రహృష్టాంతరంగుండై యమ్ముసిపతి ముఖకమలంబునం జూడ్కి నిలిపి నవిన
యంబుగా నిట్లనియె. 17
- ఆ. ఎచటనుండి మీర నిటకు విచ్చేసితి, రేమికతము చెప్పవే మహాత్త!
మిమ్మఁ జూడఁగంటి మీదనుఁదప్పిచే, నభిమతార్థశాభ మందఁగంటి. 18
- ప. ఆనిన దరహానితముఖుం డై నారదుం డిట్లనియె. 19
- మ. పురుహూతప్రముఖామరాధిపకళాపూర్ణప్రభాశాలియై
నరనాథుండుదయించునట్టిఘను సన్ధానంబునం జూచుచేసి

పరమార్థం బనితోఁచునట్లగుట భూపాలాగ్రణీ! మాకునె
వ్వరితో నేమగుధర్మవత్సలులమై వర్తింతు మే మెల్లడన్.

20

ప. అట్లుంగాక యింద్రాదిదిక్పాలకసందర్శనంబును గంగాదిపుణ్యతీర్థాచరణంబును గురు
క్షేత్రాదిపుణ్యక్షేత్రావాసంబును గాంచ్యాదివిష్వక్థలావలోకసంబును భవాధ్యక్షమహా
రాజాధిగమనంబును మాకు నవశ్యకర్తవ్యంబులైననొకవిశేషంబుగలదాకర్ణింపుము.

సీ. శ్రీమహాదేవీలలామంబు నైదోడు వేవెలుంగులవేడివెలుంగుజోడు
యామిని కామిని కామనుం డగువేల్పు చిన్నారిబాన్నారిజింకదాల్పు
కటికిఁచీకటులనొక్కట మ్రింగుజగజెట్టి కలశపాథోరాశిగన్నపట్టి
మేటిదేవతలకామెత లాసంగెడుప్రొడ తొగవాలగంటికిఁ దోడునీడ.

తే. కడిదిఁ జడదారిసిగపూవు కళలస్త్రోవు, మెలపులకు నీమ కామునిమేనమామ
కట్టివేల్పుచుఁబంది భోగములగొంది, రిక్కగమిమక్కువబొజుంగు రేవెలుంగు.

22

క. కాంచెక్ మృగలాంఛనుఁ డోరు, నంచితనయఁ దనయుంబుధుఁ బదానతవిబుధుఁ
బ్రాంచితనులిఁగనుసుతుఁగని, పెంచెబురూరవు బుధుండు భృతగౌరవుఁడై.

23

చ. చివరఁ బురూరవుండు దనయుం దనయున్నలిఁ గాంచె నాయువుఁ
ఘనుఁ డతఁ టాత్తజాఁ బడనఁ గంతు జయంతు జయింతు నన్దక్షి
గనదనురూపరూపయుతుఁ గానహుషున్నహుషుండు గాంచె నొ
య్యన భుజశౌర్యశీర్వదభియాతియయాతి నయాతి లాలసున్.

24

ప. మఱియు నయ్యయాతకి బూరుండును బూరునకు జనమేజయుండును జనమేజయున
కుఁ బ్రాచీతుండును ప్రాచీతునకు సంయాలియు సంయాలికి హసంయాలియు హసం
యాలికి సార్వభౌముండును సార్వభౌమునకు జయత్రేసుండును జయత్రేసునకు సురా
చీనుండును సురాచీనునకు మహాభౌముండును మహాభౌమునకు సయంతానియుతుండు
ను సయంతానియుతునకుఁ గ్రోధుండ ను గ్రోధునకు దేవాపియు దేవాపికి రుచికుండు
ను రుచికునకు మలివరుండును మలివరునకుఁ ద్రసుండును ద్రసునకు నీలుండునుం
గలిగిరి. యన్నీలునకు రథంతరా దేవివలన నుదయించి సోమాన్వయంబు కీర్తిపారుషం
బుల కగ్రగణ్యంబుగా వెలయుచు మహాభాగుండవట్లగుటంజేసి.

25

సీ. ఒకతాత కువలయాధికరంజనంబున నఖిలలోకములరా జైతనర్చు
నొకతాత విద్యాసముద్యమాపాదియై యలిబోధమున బుధుం డనఁగ నెగడె
నొకతాత భూమిభృన్నీకరశాసనమున నధికుడై ప్రాచీతుఁ డనఁగఁ బరఁగ
నొకతాత నినదినప్రకటదానంబున మని సార్వభౌముడై మహిరహించె

తే. నొకఁ డొకనికన్న మిన్నయైయున్నతంపుఁ, బెంపుడభుక్షాత్తఁ బ్రజలను బెంచి మనిచి
ఘనల మును లాఘరించుదీవనలఁ దనరి, రదిగదా నీధుసంప్రదాయము కుమార!

26

క. శైలంబుకొ శైలం బిరు, గేలంగీలించిహళిఁ గేశికతులం

దాశగలించుచిలినా, బాలుఁడవై యాడునాడుబలిమికలిమిచేన్.

27

తే. పనులఁగ్రీడించుదువ్వున త్వములవలన, నాశ్రమములనొదవెనుహాశ్రమము

వెడలుమధవినిపుడకావించుమింపు, తాపసహితాప్తిమానుఁ బ్రతాపసహిత !

28

ప. వినుము ధరణీవలయపరిపాలననిష్ఠాగరిష్ఠు లగునృపశ్రేష్ఠులకు శాస్త్రునమ్మతం బగుట
మృగవ్యం బవశ్యకర్తవ్యంబు గావున నార్యకథటపరివృతుండ వై గిరితరుకంటక
శిలాదుర్గంబు లగుమార్గంబులు నిరోధించి శరభశార్దూలాదిదుష్టనత్వంబుల సంహ
రించి యాశ్రమంబులకు సౌఖ్యం బాపాదించు మమ్మహామునుల యనుగ్రహం
బునం జక్రవర్తిలక్షణలక్షితం డగుతుమారుం డుదయించి వంశకరుం డగునని
యాదేశించినంబ్రమోదపులకితస్వాంతుండై దుష్టంతుం డట్లకాయని యంగీకార
పూర్వకంబుగాఁ బ్రణమిల్లి వీడకొల్ప నాశీర్వాచనముఖరముఖుం డై యామంత్రణం
బాచరించి యంతర్ధానంబు చేసినం బదంపడి యప్పడమిఁజేడు మృగయావినోద
కాతుకాయత్తచిత్తుండై యుండునవసరంబున నిదాఘంబు వర్ధిల్లుటయ్యె.

29

సీ. భానుఁడొకపూర్వాబ్ధిబడబాగ్ని కెదురుకోల్పచరించు నవరాబ్ధిబాడబంబో

పొడిచిరారవిఁజేరుపూర్వేద్యురవసాన చరమాద్రిదపనివృష్టలనమొ

ప్రతిమాధవోక్తమైప్రబలిదిక్కులనేర్చు నాభీలన్యహరికోపానలంబో

ప్రాకృపత్నిగరంచుభర్తజూచిప్రతీచి యొలయించువేడినిట్టార్చుగమియొ

తే. తరతమంబులఁడలుగనిత్రంసిగాఁగఁ, దపనతపసీయమాతపతాపవహ్నిఁ

గ్రాఁచుకాలకళాదుపూత్రాకరచయమొ, నాఁగఁదగెఁబచ్చిమానిలోగ్రాగమంబు.

మ. లలి సురీవ్రతలముంబగిల్చి నభమెల్లందానయైయుమ్ములం

గలకీలాలపుజాలుమేలుడిపి తస్మాచిచక్రదలంఘ్నమహా

బలనవ్వేసవివహ్నిదాశరణముకొ బ్రార్థించితవైత్రిను

జ్వలంఁడై నాఁటనుగోలెవాయనశుం డొకప్రఖ్యాతఁగాంచెన్ ధరిన్.

31

మ. అహహా లోకములేకొలంది మనుఁ కీలాభీలవాతూలదు

స్సహమైతీండ్రిలుమండువేనవికీ నీశశ్రీశవాగీశుల

స్సహముకొ మూర్ధమునందు శయ్యనిగమవ్యాపారపాత్రంబునకొ

బహుమానింతురువారిందత్సమయతాపశ్రాంతిశాంత్యర్థమై.

32

ఆ. పగలువిస్తరించిమిగులవేడిమిసూపు, తపనుఁబొరకచాయశరలసీఁగె

బరమసాధ్వియయ్యుభర్తవెన్నాడెనే, తగనిశిక్షనేయఁదగదు పరికి.

33

తే. సూర్యుఁడునిజప్రతాపంబుసూపసూర్య, కాంతములురేగిసెవ్వులుగ్రక్కందొడఁగె

నినుఁడఁగోపింపఁ బరివారమినుమడించి, కడిమిసూపుటధరణినిక్కంబకాదె.

34

- సీ. యంత్రధారాగృహభ్యంతరాళములందు వరవర్ణి నీవయోధరములందుఁ
గమనీయగోస్తనీ కాయమానములందు ఘనసారకదళి కావనములందు
బహుపాదపాదవస్త్ర బలవాటికలందుఁ గాసారతీరనై కతములందు
మల్లీమతల్లి కావల్లి గృహములందు నికటపానీయశాలికలయందుఁ
- ఆ. బరువమగుచుండువెన్నెలబయభలందుఁ, దరళితమృతాళతాలవృంతములయందుఁ
గేవలనక్షులగుచుభోగింపవరిగి, పాయరామండువేసవిఁ బతులునతులు. 35
- తే. ఆటనభంబునడంబయ్యెనంబుదంబు, వశ్చిమంబుననింద్రచాపంబుదోఁచె
నొలసితూరుపుగాడుపులు తరమున, నవనవతట్టిల తావితానంబుబెరసె. 36
- సీ. తపము పెంపునఘోరతమమైదిశలఁ బ్రాఁకి జలజబాంధవుఁగవృశార్వరంబో
కేళినీవృత్తభంగికిఁగూర్చుమెఱిపులఁ గరదీపికలఁజేరుకజ్జలంబో
వర్జ్యశృణంబుపాపించిగఱులతోఁ జవలఁ గ్రుమ్మరుళిలోచ్చయచయంబో
ధరణీధరములేర్చుదవహవ్యవహాసున వెడలుధూమస్తోమవిస్తరంబో
- గీ. యోగశయ్యభిముఖముగానొలయఁజూచి, శ్రీమహావిష్ణుపదముఁగై నేయుటకును
వెడలునిద్రావధూటిమైవిలనంబో, నాఁగనభముననడరెఱునాఘనంబు. 37
- క. తళతళమెఱిసెన్ మేఘము, పెళపెళనుఱిమెన్ నభంబుఁబటలువాఱుం
బలవలగురినెన్ పర్వము, జలజలనిలనింద్రగోపజాలమురాలెన్. 38
- తే. తపమునకువిఘ్నకరియంచుఁదలపఁడర్కుఁ, డొలయువర్షావధూటిపయోధరముల
వేయికరములనింపెనవ్వేడబమున, నపుడ శాంతించె నతనిమహాతపంబు. 39
- ఉ. మించెదళ తళదురులుమిఱిమెఱంగులమొత్తముల్ విడం
బించెదిగంతరాళములభీతికృదూర్జితగర్జితధ్వజల్
నించెఘనాఘనంబు ధరణీవరణంబునభూరివారి న
రించె మయూరవారము పరిస్ఫుటబర్హసమర్హణార్హమై. 40
- శా. ఆస్థాయంబున హెచ్చి గ్రీష్మముతురాజశ్రాంతముఁ భోజనో
దన్యాతాపమునేర్పరింపఁగని శోధస్ఫూర్తిగర్జిల్లివ
ర్జస్యం డభ్రరథస్థితిఁ మణిగణచ్చాయల్ దలర్పిత్ మహా
జన్యస్తేమముసూపెనో యన శరాసారంబు పర్వెన్ వడిన్. 41
- ప. వెండియుం బుటపాకభాస్వరకార్తస్వరలతావితానంబులతెఱంగునం దుఱంగలించు
మెఱుంగులమొత్తంబులును, మెఱుంగులమొత్తములతోడ నుదాత్తములై మందర
మంధానమధనపరిక్షృబ్ధదుగ్ధజలనిధినిరోపంబులవిధంబున నూర్జితంబు లగుగర్జితంబు
లును, గర్జితంబుతోడం బరిస్ఫూర్జితంబులై దశముఖసంగ్రామసమయసమ్ప్రాహన
నముద్దామరామకరలాఘవవినిర్దేశశరాసారంబులకరణి ఘోరంబు లగుధారాళధారా
ధరధారాసారంబులును, ధారాసారంబుల ధరావరాగంబులు దుర్దమంబు లగుకర్దమం

బులై నకొలంది నిలువక జాలువాటి కాలువలై నిలుక లీక తెప్పదెరలం బొరలుజలప్ర
వాహంబులును, జలప్రవాహంబులతరణంబులకుఁ గరణంబులులేక యిరుగడలం బడ
లుపడి పడిగాఁపులై యున్నయధ్వన్యులును, నశ్వన్యు లగుపతులయొగఁజేమనమన్నే
వణంబు లగుభావణంబుల ముఖరంబు లగుముఖంబుల విన్నదనం బొలయ నిట్టూర్పు
సిగుడ్చుచుఁ దదాగమనంబున కెదురుసూచుకుటుంబినులును, గుటుంబినులధారణంబు
లకుం గారణంబు లయినకృష్ణివ్యాపారంబుల నపారంబులగు హాళహళికలంజెలంగు
ప్రబలహాళికులును, హాళికులపరిశ్రమంబులం బ్రశస్యంబు లగునస్యంబుల నుదారంబు
లగుకేదారంబులును, కేదారంబుల సమృద్ధి నభివృద్ధిం గాంచువరగామంబుల శుభసన్ని
వేశంబు లగుదేశంబులుం గలిగి వర్షాగమంబు సుగమందై ప్రవర్తిల్లునవసరంబున. 42

క. పచ్చెక్క శరదాగమమొగి, విచ్చెన్నేత్రంబుజములవిష్టుండు ధరపై
పాచ్చెక్కగాన పనంబులు, మెచ్చెక్కబతువిసరమెనఁగి మెసవుకనవులక. 43

చ. కొలంకులు దేతఁ బన్నినులకుంగను వేదకులుదీతె మేఘముల్
వలంకులఁజేతఁడొంకిలను వంకలఁబంకములాతె భేకిక
హాళహళికంబులారఁ గలహంసరుత్ములుమీతఁ గేకినుల్
వెలవెలబాతె సస్యము నవీనరుచిం దనరాచె నత్తఱిక్. 44

చ. ఆరయవిల్లిచీ ఘనత నంది పయోదము ఘోరిఘోషవి
స్తరత సవంకబీవన మొసంగె జనంబులకేటిధర్మము
ర్వరనికవారికల్లము వాఁ పెదనంచు రహించెనో యనక
శరదృతువాపైసౌ వృదయసమృద్ధ నిర్మలవారిపూరమై. 45

వ. ఇతైఱంగునం దుఱింగనించి శరద్వాసరంబు భాసురం బగుటయు నారదమహాముని
వాక్యంబులం బుట్టినయొగ్రహవేశంబున దేశంబులయొగఁజేమంబులఁ దేరంబనిచిన
చారు లాదువ్యంతునకుం బొడనూపి జయజయశబ్దపూర్వకంబుగా మ్రొక్కి మహారాజ
శిఖామణి! దేవిరయానతి నలుదెసల యొగఁజేమంబులరసేవచ్చితి మమ్మహామునివాక్యం
బు లన్మతంబగునే కలికిరి కరత్యుహర్యుప్రముఖంబు లగుసత్త్వంబుల గిరితరంగిణీ
తటోద్దేశంబులు దుష్ప్రవేశంబు లై యున్నయవి నయాచరణబణితసత్త్వవితరణం
బున నార్తులకు శరణంబు వగుము. 46

చ. లలదురు కాశచామరవిలాసము పాండరవంకజాతవ
శ్రలసనముంబొనర్చుచు శరద్రమణిమణితోడునీడగా
జెలువడిజెంటనంటి యటవీతటవీధుల సత్వకోటులక
నెలకొనసకత్తుంబుఁ దగు నీలకుమారకుమార విక్రమా. ! 47

క. ఆనిచారులువినిపించిన, వినివారలఁగనివాసింది విభుఁ డిట్టసియెక్
ఘనధాటిక్ వనవాటిక్, గొనగోటక్ సత్వకోటిఁ గ్రుమ్మెదనెమ్మిక్. 48

- క. రాఁబనువుడు పార్వతికులఁ, దేఁబనువుడు తెఱఁగుపఱచిలేరిటసఱువం
గాఁబనువుడు జయభేరిఁ, వేఁబనువుడు కర్పకరుల వేగిరపఱువన్. 49
- వ. అని యివ్విధంబున. 50
- క. ఆభేటమునకుధాత్రీ, లేఖర్నభుఁడనుమఱింప లేఁడనుచున్
శ్లాఖించుచుఁబడవాళుల, లాఖపమునఁబనిచిరగ్గలంబుగఁ జారుల్. 51
- వ. తదవసరంబున. 52
- మహాప్రగ్ధర. మృగయాప్రస్థానభేరిఁ మిగులఁజఱచినన్ మీరుఘోషంబుపేర్చిన్
గగనంబున్ భూతలంబున్ గడగడవడఁకున్ గంధులింకెన్దలంకెన్
దిగిభశ్రేష్ఠంబు లెల్లం దిరదిరదిరిగెన్ దేవయానోత్తమంబున్
నగముల్ ఘూర్జిల్లె నానానగచరవరముల్ నల్లెనల్ ప్రాంకె భీతిన్. 53
- వ. మఱియు నజ్జనపతి మజ్జనంబాచరించి చీనాంబరాభరణమాల్యాంగరాగంబుల నలం
కృతుండై కాల్యకరణీయంబులు దీప్తి యగ్నిసమారాధనంబు నడపి గోభూపిరణ్యా
దిదానంబుల బ్రహ్మణులం దనిసి భక్ష్యభోజ్యంబులం దృష్టుండై తనుత్రాణశిరస్త్రాణం
బులు దాల్చి నన్నద్ధుండై భూసురాశీర్వచనపూర్వకంబుగా శుద్ధాంతంబు వెలువడి
కత్యంతరంబులు గడచి యేనుంగు మొగసాలకుఁ జేరంజనునవసరంబున. 54
- సీ. మెఱఁగువజ్రములఁ బన్నినకమ్ములనుసుగాఁ గలకలఘాతచక్రములతోడఁ
బచ్చరా మొనలివాపవడంపునొగలపై నొఱపైనజలపోతయుగములతోడఁ
బసిఁడిచట్టపులోప పద్మరాగముల చప్పరము చెక్కడపుఁగంబములతోడఁ
నీలంపుటిరుసు టందికనమర్పఁ దలిర్చు కెంపురామలుపుఁ డెక్కింబుతోడఁ
- తే. గొనలజగంపుముత్యాలగుడగుతోడ, నిగనిగత్సువ్యరాగఘంటికలతోడఁ
జతురవల్లనవల్లదశ్వములతోడ, సారమగు తేరుసారథి చేరఁదెచ్చె. 55
- వ. ఇవ్విధంబున సారథి లేరాయితంబు నేసి తెచ్చిన. 56
- చ. వలగొని మ్రొక్కుచుం జతురవైఖి నారథతల్లజంబుపై
నెలగొని రాధరావతికి నెయ్య మెలర్పనివాళులిచ్చుచున్
జెలువము మీఱఁ గ్రొవ్విరుల నేసలుచల్లిరి భామినుల్ నిర
ర్గళజయభేరికాపటహాకాహళముల్ మొరయం బొరింబొరిన్. 57
- వ. ఇట్లు మదద్విరదరథతురగవైనికనికరదుర్గం బగురాజమార్గంబున మందగమనంబునం
బురందరవిభవంబునం జనిచని పురంబు నిర్గమించి. 58
- చ. పరిఘభుసుండి కాముసలపట్టినకుంతకుఠారశూలము
ద్గరకరవాలతోమరగదాశరచాపకతారధారులై
పరిగొని యగ్రభాగమునఁ బార్వతికుల్ నడవన్ మహితలే
ళ్వరుఁడు రథస్థుడై కునుమశాలివనాలి వయాళి వెల్వడెన్. 59

వ. ఇట్లు ఘోరంబులగు కాంతారంబులు ప్రవేశించి యవ్వడమిటోడు వీరభటులం
బురికొల్పిన. 60

సీ. ఘుర్గురధ్వనులఁ దార్కొనుపరాహంబులఁ గడించిబల్లెములతోఁ బొడిచిపొడిచి
కిసిసి గోర్గిడిలుచుఁ బైకొనువంచనఖములఁబారుటీఁటెల డిందుపటిచిపటిచి
కనికాండ్రుపొడిచి మార్కొనునైరిభంబుల ముసలమున్నరముల మోఁదిమోఁది
ఘుర్గురంచు నెదుర్చుకంఠీరవంబులఁ జంద్రహాసంబులఁ జదిపి చదిపి
లే. గిరులచరులను దరులను దరులఁగ్గురుల, దొరలబొరలుచుఁ జెరలాడుకరులరులఁ
గెరలిమరలినఁ జెరలినఁ దరలసిక, వెఱపుముఱి పేసి పొడిచిరి వీరభటులు. 61

శా. ఆరాజన్యఁ డుదగ్రుండై పొదివి సింహవ్యాఘ్రభట్టాకభూ
దార్కొనికడువ్వున త్వనతతోత్థానంబు చాపస్ఫుర
న్నారాచప్రముఖాంబకంబులజడిస్తాయించుచున్ గ్రక్కునన్
ఘోరారణ్య పదాశ్రమంబులఁ బరిఘోభంబు మాన్చెన్ గృపన్. 62

వ. ఇన్నిధంబునం బుణ్యనదీమాలంబులను కులకుధరపరిసరంబులను బావనాశ్రమనికటం
బులను బరిభ్రమించుక్రూరసత్వంబుల ననర్గళ ప్రకారపరిణత శరాసారంబులఁ బడలు
బడంజేయుచు. 63

క. ఘనసదమలపనపదములఁ, జనిముదమల రారదువ్వునత్వప్రకతిన్
మునిపదముల జనపదముల, ననుపదమును గెడల నృపతి యఱిముఱినఱికెన్. 64

ఉ. ఈరముచెంత మేయునొకయేణము నేసినఁజూచి తల్పీయ
శ్రీరహిఁ బాసి వల్లభునినేమముఁ గోరుచునడ్డ మయ్యెఁ ద
ద్రారుణవృద్ధ్యధం చెలిసి తానడరించుశరంబుక్రమఱిన్
మారటతూపునన్ దునిమి మానవభర్త దయాననుగ్రుండై. 65

క. గవయింగవయ్యాడైతమిఁ, గవయంగవయంబుమిఁద గవగవగవియం
గవియించిన జాగిలములఁ, గవియంగానీఁడు భర్త కరుణాన్వితుండై. 66

క. కదళీదళములనీడం, గదళియం గదళంబు నిదురఁగైకొనఁ బొదువం
గదటెడుజాలరులంగన, కదలంగానీఁడుభర్త కనికర మొలయన్. 67

క. పున్నాగంబుల వలగొని, పున్నాగము విటువఫణులు బుసబుసకాడన్
బున్నాగమణికనాన్పస, పున్నాగముచూచిచూచి పొరిఁబొరి నవ్వున్. 68

వ. ఇన్నిధంబున నమ్మహికాంతుండు హేమంతశిశిరవాసరంబుల మృగయాచిన్తోదంబులం
దవలి వత్తిల్లనవసరంబున. 69

ఉ. మాపుల నేలుమన్నెదొర మందసమీరునిసంగడంబునె
తావులతావు తామరలశంపరజాచి తొలంగుఁభావభేఁ

దీవమిటారిజవ్వనపుదీముపికాశుల మ్మెట్టపంటఁ గ్రొం
బూవిలుకానిసాహిజపుఁ బ్రోవరి యామని వచ్చెన త్తఱిన్.

70

సీ. తొలుదొల్లఁ బండుటాకులు రాలిననలెత్తి యొండురెండిరువుల నొఱపుమిఱైఁ
బదపడితలిరుజొంపములఁ దుంపెనలాడి పసరు మొగ్గలఱివి నెసక మెనఁగె
వెనువెంటముకుళముల్ విప్యవాఱఁ దనర్చివిరులతండములతో విఱ్ఱివీఁగెఁ
దోడ్తోడ నెత్తావిదొరముపుప్పొడిరేచి కప్పుఁ దేనియసోనఁ గడలుకొలిపెఁ

తే. బ్రకటశుకశికశారీమధుకరనికర, నుకరకురవకమరువకాశోకకులక
తిలకసహకారముఖపరిశ్రీరుహాళి, హాలి బాలింనునవవసం తాగమమున.

71

లయగ్రాహి.—

అందములఁ జిందుకురువిందములచందమునఁ గెందభుకులందివిరికందోపలవిందై
నందుగలయందొడుపుగ్రొందలిరులందనరు పెందరులఁ జెందిచెలువొందువిరులందున్
గందళదమందమకరందరససుందికొనిముందుతమసుందరులకుందనుపుచుందా
రుందనిసిడెందమలరందివమునంది మొరయందగుమిళిందములబృందములక్రందుత్.

72

ఉ. గుమ్మనుకమ్మ తెమ్మెరలకుందులకించి వసంతవేళలఁ
గొమ్మలుకాననాంతరనికుంజములన్ జెలువారనొంటిమైఁ
బమ్మినరక్తిచే నెనయలల్ల వకోటులదూరనేలకో
కొమ్మనిహూడి క్రొవ్వలపుఁ గూర్చెబళిసుమనస్సమూహముల్.

73

ఉ. స్త్రీతిఁదలిర్చె మాధవుఁడు పెంపెనలారెడువేళభూమిరు
జ్ఞాతులకెల్ల నందు నొకజాతిరహింపక యున్మిజూచి త
జ్ఞాతిరహింపనిద్దరమివంబునఁ గన్గొనఁడయ్యెమాధవుం
డా తెఱఁగట్లగున్ భువిననాశ్రితులం గణుతింతురేవుపుల్.

74

ప. ఆనమయంబున.

75

ఉ. మోదమొనర్చె బుప్పొడులముగ్గులపై నొఱపెన మొగ్గులన్
గేదఁగిఘాలతెక్కెములఁ గెందలిరాకులతోరణంబులన్
ప్రోదివహించుపక్కఫలపుంజములన్ శుకకోకిలాళిస
న్నాదములన్నికుంజభవనంబులనీలన్యపాలసూతికిన్.

76

ప. ఇట్లు వసంతసమయసముచితకేసలయకుసుమవిసరసరససాలప్రముఖసాలకుచిరంబు
లగు నుద్యానంబులం జూచుచుం జనునమ్మహారగూనిరథవేగంబునకుఁ గాక నీరువట్టునం
బీటువోయి నైసికు లంతనంత నిలిచినం జనిచని.

77

మ. అటఁగాంచె నరలోకపర్యుండు సమగ్రాశ్చర్యుడై మాలినీ
శటభూమింబనసానసామ్రసరళప్రాత్యామికాకాల్ల వీ

వటసారంగలవంగలుంగలవలీవాశాదిశాఖిచ్చటా

రటదున్నత్తనిహంగచంగయుగళభ్రాజన్తహోద్యానమున్.

78

స. ఇట్లనశివారవర్తియగుచున్నద్యోనాబుఁ గనుఁగొని హృదయానందపోషంబు లగు నందలివిశేషంబులకు నాశ్చర్యంబు నొందుచు మాతునితో నిట్లనియె.

79

క. ఆనందనవనముంబలె, నానందనహదనించు నశ్రాంతంబున్

దైవందినఫలకుచును, శ్రీనొందిన యువ్వనంబు చిత్తంబునకున్.

80

సీ. ఘనసారఘనసారకదళికామోదంబు నాసాఫుటప్రీతినాబొనర్చు
ఫలపూరఫలపూరమిళితామ్రజగలంబు రూఢిమై రసగురుచులు గొలుపుఁ
గలకంతకలకంత కాకలీకలనంబు శ్రవణాంధ్రములరంజనమొనర్చు
వనజాతవనజాతఘనచాళచక్రంబు నయనాబ్జములకు నానందమొనఁగు

తే. నవిభవిధాగమక్రమస్తంభంబున, లసుమరనగున్న మాలినీలదళంగ
భంగళికరనికర్దార్ద్రపవనడింభ, మవయవములకు నుల్లాసమావహించు.

81

క. జ్ఞానేంద్రియపంచకమున, కానందమొనర్చుచున్న యిదియట్లగుటన్
మానీశ్వరుండొక్కరుండి, కృతనమాశ్రమముగాఁగఁ దైకొనఁబోలున్.

82

సీ. తాపసార్థకకరప్రాసితాపారంబు రుచిచూచుగండభేరుండవయము
గండభేరుండముల్ కంఠూయనముచేయ జతగూడిక్రీడించుశరభవితతి
శరభచంగముల దిష్ఠురదూరువులమేలు లునె నిద్రించువంచాననములు
వంచాననములతోఁ బుచ్చయంబులుఁగిసి భయమేది విహించుభద్రకరులు

తే. భద్రకరకరకీరప్రబలసేక, సరళకర్పూరకదళికాతరులనీడఁ
బొరలుమార్జాలములమీఁద నొరయనెలక, లద్భుతక్రమమైన యాయాశ్రమమున.

సీ. వేదాంతవాగర్థవవరణాబోజచోట నొకచోటనృత్యన్నయూరనివహ
మధ్వరక్రమనముద్యమభూషణమొకయోర నొకయోర మత్తాభినికరగీత
మభ్యాగతబ్రాహ్మణార్పణం బొకక్రీడనొకక్రీడ బారావతకలరావ
మతిభూగోరనియమసంయమియూధ మొకపజ్జ నొకపజ్జ శారికాధికవిలాస

తే. మఖిలంత్రస్వతంత్ర సంఖ్యాపదగ, గణ్యపుణ్యకథానుధాకలనమొకట
నొకటనవకుంజవంజరశృంగమృదూ, శాంతశృంగారముల వేడ్కనలుపునిందు.

84

క. ఈయాశ్రమతిలకమునకు, నేయాశ్రమ మైన ధరణిసీదనఁదగునే
పాయకతపమియొడనన, వాయుండైనేయొచున్న యతఁడెవ్వరొకో.

85

క. ఆమునిసుత్రామునినభి, రాముని సేవింపవలయు రాజ్యల్లికా
ధామమ్మనఁ బ్రేమమ్మన, సేమమ్మన నిలుము హరులు సేదలుదేరన్.

86

క. అనుచుగనుచున్ జనుచున్, మునిచంద్రునిఁ జూడఁ గోరి ముదిమొదనొదవిన్
దినసాధలేజుఁడగున, జన్మసాధులైన లేరుడిగి నత్వరుండగుచున్.

87

వ. ఇవ్విధంబున నన్నరవతి రథావతరణంబుచేసి విశాలరమణీయం బగులతామండపంబున
రథంబు నిలుపునట్లుగా సారథిం బనిచి సవినయంబుగా నాశ్రమాభిముఖుండై నడచె
ననవిని కుతూహలాయ త్తచిత్తుండై జనమేజయుండు తరువాతిచరితంబడుగుటయం. 88

చ. సనకసనందనాదిమునిసన్నకపాద ! రమావినోద ! కాం

చనమయవాస ! శత్రుజనశాసన ! దాసనమస్క్రియాప్రియా !

వనరుహనేత్ర ! వత్తరథవత్త ! పవిత్రచరిత్ర ! సామగా

యనఘన శేషశైలనిలయా ! వలయాదివిశేషభూషణా !

89

పంచచామరము. పురాణభోగిభోగభాగ పుణ్యగణ్యనర్తనా !

విరించినంచితప్రపంచవిశ్రుతాత్మకీర్తనా !

స్తరాతిసుందరాంగ ! సత్తమస్తమోవికర్తనా !

చిరస్ఫురద్విశేషశేష ! శేషశైలవర్తనా !

90

గద్య. ఇది శ్రీమత్కృష్ణసల్యానందనప్రసాదసమాసాదితకవితావిచిత్ర మైత్రీయసగోత్ర
నృసింహగురుపుత్ర కృష్ణకవిప్రణీతం బైనశకుంతలాపరిణయం బనుమహాప్రబంధ
మునం దిష్టదేవతాప్రార్థనంబును, గృతిపతిగుణకథనంబును, గ్రంథావతరణంబును,
దుష్కంతనారదసంవాదంబును, ఋతువర్ణనంబును, దుష్కంతమృగయావినోదనం
బును మొదలగు విశేషంబులం గలిగిన ప్రథమాశ్వాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

కర! రఘభీకర! ర

త్వాకరగంభీర! చండితపశీకర! ద

ర్వీకరవరపర్యంక! గు

నాకరమణివలయ! వేంకటాచలనిలయా!

1

వ. దేవ! వైశంపాయనుండు జనమేజయున కిట్లనియెనట్లు దుష్టంతుండయ్యాశ్రమంబుఁ
బ్రవేశించి యందలిమునికుమారులవలన నది కన్వాశ్రమంబనియును నమ్మహాత్ముండు
తీర్థయాత్రాచరణంబునకు పెడలె ననియును విని విఫలమనోరథుం డయ్యును నాంగి
కంబు లగుశుభసూచకంబుల నిరూపించుచు వధూజనసప్తపంబు లాలించి యవ్విశేషం
బన్వేషింపం దలంచి.

2

శా. ప్రాంచద్బాలరసాలమూలమున శుంభల్లీలనాసీనుఁడై
కాంచే బాగ్ధివమాళి పూచొదలయిక్కం బక్వబింబాధరం
గించిత్కుంచితకుంశలన్ మణినిభాంగిన్ జక్రవాకస్తనీన్
జంచద్భూయంగమధ్యనప్తమనిశాచంద్రాలికం బాలికన్.

3

తే. కాంచిమదనవిశాసంబు గౌరవంబు, సాదరాలాకనముసంశయంబుమరులు
విస్తయంబునురాగంబువెఱుగుదోష, భావశబలాంతరంగుఁ డై పార్థివుండు.

4

వ. ఇట్లు కనత్కనకరంభాసుభగంభావుకకడంబకమధ్యంబున ద్రాక్షగుళుచ్చరింఘోళికా
మధురమధురసామోదమేదురమధుకరనికరరంబుం కారసంకులం బగులవలీకాయమానం
బు చేరువం గునుమితలతావలంబనంబునం దనగు నవ్వనరుహముఖం గాంచి యనన్య
కన్యాసామాన్యం బగునక్కన్యకామణిఁజావణ్యంబునకు నాశ్చర్యంబు నొందుచు.

5

క. శరణాగతభరణాతత, కరుణావరుణాలయుండు కమనీయసుధా
కీణాన్వవాయమణి య, య్యరుణాధరఁ జూచి సందిహనుండగుచున్.

6

శ్రీ ప్రస్తుతి - య - ప్రథ భాషానిలయము
సుల్తాన్ ఐజాద్. హైదరాబాద్. 1.

క. సురకన్యకయో విద్యా, ధరకన్యకయో నిజంబు తర్కింపఁగఁగి
న్నరకన్యకయో కాకి, న్నరకన్యకలందు నిట్టినలుపుం గలదే.

పంచచామరము. జగానిగారపుఁ మెఱుంగుచాయలీను మేనిడాల్
మిగుల్ మొగుల్ మఱుంగుబాసి మించుమించులఁ జిగి
దగుఁ సదంగభూతిచేలి దాతిరీతి మెచ్చుఁగూ
ర్చుగొంటువాలుఁగంటిజాడ జూడఁ గంటి నొంటిమై.

ఉ. ఏమహిళావతంసమున కేనవమన్తధమూర్తి కిట్టి క
న్యామణి గల్గెనో యతివరాశ్రమమంజులకుంజపుంజమి
క్కిమలియాటపట్టగుటకుం గతమెయ్యదియో నిసర్గలీ
లామధురంబు లీవెలదిలక్షణముల్ గణులింప నర్హముల్.

ఉ. ఆనడ లామెఱుంగుదొడ లాజిగిపొక్కిలి యానీతంబ మా
కౌనలయారు నాబిగువుగబ్బిజగాచనుగుబ్బలాగళం
బానునుఁగేలు నాపెదవి యాకనుదోయిబెణంగు లాకురుల్
గాన జగంబునం గలువకంటి నొకర్తును గంటి నియ్యెడన్.

మ. తలిరుంబోడినితంబబింబవిలనధమ్మిల్లబంధంబుతో
బలభిన్నీలము పోరి పూరిఁ గఱచుఁ బాఠోధరశ్రేణివె
త్వలఁ బాఱుఁ గుమురై మదభ్రమరముల్ నెత్తమ్మలం జేరు నె
మ్మలపింఛమ్ములుజాటు నంధతమనంబుల్ బల్లుహల్ దూతెనున్.

ఉ. ముందువసిండితమ్మిబలు మొగ్గల మొగ్గర మావరించుమే
ల్పిం దెడువేల్పుగుబ్బలివజీరుని జీరు నభగకరింపఁగాఁ
గ్రొందలిరాకుబాకుదొరకుం దొరకించు భవంబు చెల్లరే!
చందనగంధిచన్నఁగవ చంద్రుఁడొ యింద్రుఁడొ యాయుపేంద్రుఁడొ.

మ. స్ఫురదాపీనకటీరనైకతతటిసువ్యక్తనాభీనరో
వరమధ్యంబున రోమరాజి యనులేవఁ బద్మనాళాంకురో
త్కరముందోచి వళితరంగముల నూఁగంగుట్టుల్రీవయో
ధరముల్ గ్రొవ్విరిలీల మోమఘటచందంబక్కురుల్ గైగొనున్.

తే. కెంపురాబోడితలిరుఁబాయంపుగుణము, పచ్చిపవడంపునిగనిగల్ భాగనియతిఁ
గూర్చి యమృతంబు పదనిడి ఘటిక చేసెఁ, గాక విధి యింక యొప్పునే కళకిమోవి.

సీ. కణఁకనూర్ధ్వాధరాంగవిధానమున ధాతకరయంత్రణంబులఁ గ్రాగనోపు
నంతకంతకు నింతలైనగుబ్బలు విఱ్ఱి వీఁగి వైబడు నంచు డాఁగనోపు
జఘనభారము ఘనస్తనభరం బని మొనఁ గ్రోయమధ్యస్థమై తొలఁగనోపు
గురుకళత్రంబులఁ గూడినపరితాప మెద కగ్గమైన వహింపనోపు

నవాహ! సకలాంగ గౌరవంబావహించు, దరుణిమంబూజితంబైన తరుణిమధ్య
మరయనరయంగ నతికృతంబయ్యె మనవి, కనుసరించిన మదిమానఁడనెడుకరణి. 15

శామ్మ మెటుంగుజమ్మ గవతోల్లభిన్నముతై నయాత్త కుం
భమ్మలజ్జాచి యాచనసాబంగు దొడల్ దొడక వగర్చునా
స్తమ్మల జూచి తన్నునువదమ్ములు పుష్కరమూన వ్రాలునా
గమ్మల బ్రోవబాలగజగామిసి ముక్ బిరుదంబుఁ గైకొనెన్. 16

ఒరపుంబూతపసిండివంటినునుమే నొయ్యారపుక్ మధ్యముక్
మెటు గుం జెక్కులు లేనెలూరుపలుకుల్ మీరుచుత్ పిసాళించువా
తెజ విన్నాణమం గుల్కనుద్దు మొగముక్ దీరైన ఫాలంబు చి
త్తరపుంజాడ్రి వలుందగుబృకవ వింతల్ గూర్చు చివ్వంగిక్. 17
అసి యిప్పిధంబున. 18

నీలన్యపాలసూతిరమణీమణి సన్నక సన్నవేచి దృ
గ్జాలముబాలసాలభలకమ్మల జెక్కులగుబృవమ్మలక్
గీలుజన్మడక్ దొడలంగేలవ మైదలమైనయందమక్
మేలిధనంబురాజునకు మెచ్చుగ మ్రచ్చిరినించెన్నెమ్మడిక్. 19

బాలిక మోముచందురుసీపై చుధరంబగు మోవిజొంటిపై
నోలికన స్తన స్తబకయుగ్మముపై నునుంగేలుందమ్మిపై
హాసంగిదోల పాలికలనందము గుల్కజవాదిపై మసీ
పాలుసివీక్షణ భ్రమరవమ్మలు గంతులిడుక్ జెలంగులక్. 20

ఇతైలుగున నన్కన్యకాపురుషలిసరదా మోదవ్యతికరంబు లగునీక్షణమధుకరంబుల
మరలింప జూలక భూపాలలిలనంబు నాశమిడోలాయత్తం బయ్యెనుం బిత్తంబిగు
రొత్తం గ్రొత్తమరులునం గోలుచు నాత్తగతంబున. 21

చదురాడం బన్యమసిలో, చదు రాడనవత్తమనుచు సదమదమయ్యుక్
మదిరానన వశమైనా, మది రాననవశమెరులుమరలుపసింకెన్. 22

అకటకటా! మదీయశ్చాదయంబనయంబునయంబటంచుసెం
చక యకలంకభావమనసంధిలు కణ్వమనీం ద్రుసట్టిపైః
బ్రకటకరానురాగమనం బానుకయండుట చిత్రమయ్యె గౌ
తకమున నిందువంశజాలు దుష్టచిచ్ఛికిమల్ భణింతురే. 23

ఓ. అసి ధాత్రివిభూ దండగొంతవడి చింతాక్రాంతుడై క్రమ్మఱం
డనచిక్షమ్మన కేశ్వరుం చె నీటులేదర్కింపసింకేల క
ణ్ణుని లోకమ్మన నూర్ధ్వరేకుడన చిందుగాచె యట్లాట నా
యనఘం డీచెలి నెట్లుగాంచు గలదే యాకాశచిత్రంబిలన్. 24

వ. అదియునుంగాక.

25

ఉ. అంకిలిగాదునాదు హృదయంబు తమోరహితంబునూవె నీ

కుంకుమబొమ్మపైమరులుకొన్నవిసంబుఁ దలంచిచూచినన్

శంకిలనేటికిపెంచె దీక్షతపరిగ్రహపాత్రయై తగున్

మంకుండనంబులేనిభునమానసవర్తనముల్ ప్రమాణముల్.

26

వ. అని వెండియు బహుప్రకారంబులం దర్శించుచు నక్కించిదవలగ్నయెడ లగ్నం
బగుట నుద్విగ్నంబై నిజాయత్తంబుగాక చిత్తం బక్కన్యకాసరససల్లాపసమాకర్ణన
కుతూహలంబునం బొదలం బొదటమాటునం బొంది నమయంబుఁ బ్రతీక్షించు నవస
రంబున నత్తెఱం గెఱుంగక యత్తన్ని యుద్యానసమన్వేషణంబు సేయుచు.

27

మ. తనయప్రేమవివర్ధమానసరళద్రాక్షాలవంగాదినూ

తనకాఖిప్రతీతతిన్ దడవి పాథస్నేకమున్ జేయఁగా

ననసూయాదులఁ బంచి ముచ్చుతనకై యారాజవర్ణుండు పొం

చినయొలంబునఁ గన్నెగన్నెరుపొదం జేరెన్ యదృచ్ఛాగతిన్.

28

క. చేరువఁజేరినవారిం, గారవమునఁ బొరవుండు గనుఁగొనుచుండెన్

సారసముఖి యారసికుండు, తారసమైయున్నసన్న దలకొనకునికిన్.

29

వ. కుసుమఫలభరానమ్రకమ్రతరతరునికరముల నలుగెలంకులం గలయంజూచుచు.

30

సీ. సరసులఁగలఁచునంచలమించునడనడి కడ్గడ్లునకు దోష మలవరించుఁ

గన్నెమావులకొమల్ గముచుకోకిలముల పరువంపుఁగలరవార్పటినడంచు

ఫలభంగములు సేయుకలిచిల్కలనోటి పరుసఁదనంబువాబలిమిమాన్యు

సుమరసమెల్లను జూఱులాడెడులేంటు లఁబిత్తరపుజూడ్కి నిలువరించు

తే. యానమునఁబ్రోఢిగాన వివ్వలనిరూఢి, పలుకులసొబంగు వాలుఁగన్నులబెడంగు

తనరఁదనరాకవనదేవతలు భజింప, నాత్మవనవాటిమెలఁగుచు నవ్వధూటి.

31

వ. వెండియు.

32

చ. జిలిబిలితెక్కులార్పచుఖచిక్కునముక్కునఁ బక్వదాడిమీ

ఫలయుగళంబునొక్కునొకబాలశృంగంబురకంబుఁ జూచివా

బలిమినదల్చుచున్ విరులబంతి నెలంతుక దానిసేసెను

త్తలమునఁదప్పిదారియదితాఁకె నృపాలునిపెన్నురంబునన్.

33

క. దూరపుజూడ్కులనువ్విభు, లూరెడునెడ విరులబంతి యురమునసోకెన్

జారుముఖివై చెనెగిగని, చూరుండుధృతిఁ గరచె నృపతి మతిఁదాముఱచెన్.

34

తే. పొంచితానుంబయెఱుంగక పొలఁదివైచె, దవిలె విరిబంతి చిలుకకుఁదప్పితన్ను

విధిక్రతంబై నయట్టియవ్వేడబంబు, కనికనినిజంబుదెలియఁ డమ్మనుజవిభుండు.

35

తే. ఆత్మవత్సర్వభూతాని యనువిధమునఁ, దామరులుకొన్నవాండయి తరుణిదన్ను

ని చేరవచ్చి యష్టాననూన, కందుకంబున వైచెనకాఁదలంచి,
ను.

36

37

క దావపావకము పూరుషుఁడాజ్యఘటంబటన్నప్రా
నిజంబుగా మనుజపాలుఁడు క్రొవ్విరిచెండుసోఁకినకొ
ంటారిగబ్బిచనుగుబ్బసురమ్మనఁ గ్రుమ్మినట్లు మి
నుం బ్రమోదకృతహారవచారుముఖారవిందుడై.

38

బునం గందర్వగోచరుండై యనురూపంబు లగువిలాసచేష్టితంబులం బొరలి
లకు నక్కశవళంబుదక్కి ధైర్యం బవలంబించి భూనాగుం డక్కందుకపాతం
త్తంబుగా నమ్మత్త కాశినియన్వయ నామగోత్రంబులునుం దదిభీప్రాయంబునుం
వాడై యిట్లనియె.

39

కర్తనంబయిన కణ్డమహామునిదర్శనంబువాం
రామనోరథము చేకుటదయ్యెఁ దపస్విలేమిను
నశ్రమంబుఁ గడలేర్చుట కిచ్చట విశ్రమించితికొ
రా! యిట్లు ననుఁగందుకతాడితుఁ జేయఁబోలునే.

40

సంతిదంతములతాఁకునగోర్చిన పెన్నరంబు పూ
ల్చునీయతనుబాహుబలంబున కగ్గమెపరి
డనైలి నిందుకులసంజనితుండను బొరవుండ దు
డ గుంతలక్షతమసారమణీ! రమణీశిరోమణీ!

41

యేనతిథి నవ, ర్యాచరణార్హుడ నటంచునాకస్తికమా
రవలుకువలుకుల, కాచిలుకలొలికియులుకు నలుకుకొబెలుకున్.

42

పూపాలుండు సాభిప్రాయంబుగాఁ బలుకుటయు లజ్జాభయపరాధీనరతయగు
మధురగంభీరంబు లగునాకస్తికమహీపాలాలాపంబుల కుఁకివడి చకితకురంగ
లకరణిం గ్రేట్లుకుబేడినమొలకరణిం ప్రేక్షణప్రభాణాలంబులు నలుగ
డలుకొనఁ గొండొక పరిభ్రమించి పయోధరమధ్యంబు వెడలు మెఱుంగుఁడి
అంగునం బొదలనుఱుగు వెలువడి యన్నరనాథుం డానీసుం డైయున్న
సహకారభూరుహంబుచేరువకుం జని.

43

వారఁ గన్గొనియెఁ గుంకుమబొమ్మపసిండిచాయలం
మేనివాని శశిఁగేరెడునక్తమువాని వెన్నెలం
నవ్వవాని హరిఁగేరెడుమధ్యమువాని మాన్తఘం
శినివాని రవిఁగేరెడుతేజమువాని నవ్విభున్.

44

కుణిగొనునేయునంఘ్రులవాని రంభోరుగుంభోరురచనవాని
న్నసెరగొన్నసొబఁగుపొక్కిలివాని దృగబోధ్యముగమధ్యమెగుచువాని

- మొగరాలనగజాలు సెగుబుజుంబులవాని బింబానుబింబాధరంబువాని
నలతమ్మిచెలువమ్ముజిలుకుకన్నులవానిఁ దొగవిందు బెగఁదొందు మొగమువాని
తే. హోరగఁగోరమీసలహాయలువాని, నోటపు నెఱపెడు వెడలుపుటరమువానిఁ
జుక్కలను జుక్కలను నఖిన్నురణవానిఁ, గాంచిపులకిత గాత్రి యైకలువకంటి. 45
- ప. ఇట్లు తాటునం గదిసి యలనవలితంబులును మహార్జుకుశీకృతంబులును బ్రభానిర్జి
ద్రంబులును బ్రేమార్ద్రంబులును భావవ్యంజకంబులును హృదయరంజకంబులును
నిమేషముఖంబులును క్షణక్షణాభీముఖంబులును లజ్జాలోలంబులును నగువీక్షణ
జాలంబుల మదనసుందరుం డగునారాజపురందరుం జూచి పంచశరసమాక్రాంతం
దైననిజస్వాంతంబు భయవినయలజ్జాసంభ్రమసంభ్రాంతం బగుటయు. 46
- ఉ. బాల నృపాలు మ్రోలనిలువకొ ధృతిసాలక మేలిజానువా
చేలచెఱంగుజాతి నునుఁజెక్కు నెరున్నగ లోచనప్రభా
జాలము క్రేళ్లువాఱఁగఁ గుచద్వితయంబు చలంపఁ జొక్కుచుకొ
సోలుచు సారెకున్న రలిచూచుచుఁ జేరె నికుంజగోమామకొ. 47
- ప. ఇట్లు పేరెలుంగునం దెననిమదనకలహంస కామినీ కామనీయకంబున నన్నుత్త కాశిని
తోరంబగు కరవీరంపుటిరం బోలమానగాని. 48
- ఉ. పూచినకప్పరంజనఁటిదో దెమఱుంగునఁ జేరి మున్నుతా
వైచినబలిచే నతనివక్షముగండుట కాత్మ విన్నవై
యాచెలి రాచఁజెచెలువునందము చందము తొంగి తొంగితాఁ
జూచుఁ దలంగు వెండియును జూచుఁ దలంగు మెఱుంగుచాడ్పునకొ. 49
- ప. ఇన్ని ఫలంబునఁ జూచుచు నాత్మ గతంబున. 50
- సీ. వదనశీతాంశుబింబు స్రవన్నవసుధా విలసనంబువహించువీనినగవు
స్ఫురదంతరనురాగపూరస్ఫుటోద్ధార గరిమంబుఁగనువీని కావి మోవి
కాయకాంచనకుటస్కంధబంధురశాఖ కారూపములు పీసీఘనభుజములు
నయనపద్మ పలాశనానటన్నధుర నికరాంచితము పీసీచికిటి చూడ్కి
తే. యహహ ! విధుకులకలశవారాకరమున, నవయవస్ఫూర్తిమన్తూర్తివపశంబి
బాలికామానహరుఁడైనపంచశరుఁడొ, కాకకేవలఁడే యాగుణాకరుండు. 51
- ఉ. ఆనగు మోము మోముగదియందులకించుఁగదాయథానుఖం
బానన మోవి మోవిగదియందలకించుఁగదా ప్రతిక్షణం
బానును మేను మేనుగదియంబులకించుఁ గదాయహస్తిశం
బీనరనాథునాథు నిఁగ నేయరుణాధరనోచెనో మహికొ. 52
- ఉ. ఈమమకోమలావయవుండీసుఖిదుర్భసుండీసుపర్భసుం
డీసులలాటుండీసులభుండీసుగుణాకరుండీసుధాధరుం

లుండేనుముఖుఁ డీ త్తటి నన్ను వరించు నేని నేఁ
బ్రమెవ్వరును జేయరువో యువతీవతంసముల్.

53

రేఁవఁగన్పవ, సోమునిముఖవనరుహమునఁజూడ్కులతోడన్
లగ్నానిమరలదు, తామరసభవుండు దలఁచుతలఁ పెట్టిదొఱో?

54

మద్గురుండయినక బిడ్డమహామునిదర్శనార్థమై
వృషతి తయచాసులువారలలోననొక్కఁడున్
కుటింపఁడిట్లు నవనీరజదృగ్యతమానమానపా
హర ! యీతనిబెడంగుతగుండగు మేలు మాయురే !

55

హదనిసౌభాగ్యమేటిభాగ్య, మితనినుడువనినునుఁబల్కులేటివల్కు
గానిమైచెల్వ మేటిచెల్వ, మితనిమెచ్చనిసద్గుణ మేమిగుణము,

56

దెందముగందఱింప భృలిజవాడంగ మోహంబుపై
స్థుట్టటలూఁగఁ గ్రొవ్వలపుఁజూడ్కుల్ మీఱి వాంఛాలతల్
నరనాథదర్శననవానందం బమందాకృతిన్
ముద్దులగుమ్మ మన్తధబలాత్కారస్థలన్మూర్తియె.

57

నిముందరందఱుముదుస్సహరాగభరంబుడంబునన్
త్రస్తరిన్ దిగుచు సిగ్గున ముంగలికిన్ బిటించికిన్
రాకడల్ వశముపోవక మన్తధుఁ డానవెట్టిన
కంఠి నిల్చె నచలాకృతిఁ బిత్తరుబొమ్మకైవడిన్.

58

ఁడొకతడవు నివ్వెఱిపాటున నెన్నియొందోవక నిలిచి యంతంగొంత వివే
ని యుత్తరంబునకు మాటుపలుకక యవగణించి మరలుట కర్థంబుగాదని
ఁబి యక్కాంతాలలామంబు సంతాపదంతురితం బగునిజస్వాంతంబు
ంబట్టి పాదలమఱుంగున నిలిచి మధురాక్షరంబుగా నిట్లనియె.

59

భౌముఁడనుచుఁ జంద్రాన్వయోత్తముఁ, డనుచు మోహనాంగుఁడనుచుధీరుఁ
శూరుఁడనుచు నభ్యాగతుల్ పచ్చి, మిముగణింప విందు మీతెఱంగు.

60

తరప్రతాపమున భూవలయంబున దుష్టనత్వసం
యసేయుచున్ గరుణనాశ్రమవాసులఁ బ్రోచి కణ్వసే
మిరలిందులకు వచ్చుట నామదిసెంచిచూడ భా
సిచ్చుకుంటుపయికిం బ్రవహించుట సూ నృపాగ్రణీ!

61

మికవజ్ఞ నృపసింహు ! నైరణ సేతురేని మీ
యాజ్ఞలో మెలఁగి చిత్తమురానదతున్ బ్రసన్నవీ
ముఖంబుగాఁగదలి చయ్యనరాఁడగుఁ బర్ణకాలకున్
లు లేనుగూడి భవనంబున నిచ్చెద మర్హిపాద్యముల్.

62

- ఉ. గాదిలిచిల్క చండుగొలుకందొరఁగొన్న తెఱంగెఱింగి నా
చేదభుగొత్తుకొత్తవిరిచెందున గండఱి నేయ నేయ మీ
మైతవులంగఁబోలు నవమంజులవంజులకుంజవంజర
చ్చాదితులై భవాద్యశులు చానలఁ గానలలో నలంతురే. 63
- ఆ. కాదుబుద్ధికృతము గానిమ్ముకఠినమ్ము, గాదువిరులబంతి మేదిసీశ!
దీనికింత ద్రవ్యిలిరితగ పెట్టొకో, మిమ్ముఁజేసికొన్న మెలఁతసుఖము. 64
- క. ఈవైఖరినావెలఁదుక, భావామాతంబుగాఁగఁ బలుకంబలుకఁ
భూవల్లభుఁడావేల్ల, ద్వావోల్లసదతనుతావభరపరవశుఁడై. 65
- ప. ఇతన్ని జైవానుగ్రహంబున నాయెడ బద్ధానురాగ యయ్యెంగానోపు లజ్జాభయం
బులఁ గుఱంగట నిలువంజాలక మఱుంగునకుం జనునప్పుడు తరుకంటకనద్దంబగుచే
లంబు నడలించుకొను నెచంబున మరలి సాభిప్రాయంబుగాఁ జూచుచుం జనుటయు
క్షమాపణంబునెవంబున నాజ్ఞానువర్తినినై చరియింపంగలదాన నని యభిప్రాయ
సూచనం బాచరించుటయుఁ గలిగియున్నయది యట్లగుట నారదవాక్యంబు సమకూ
డెంగాకేమి మదభిప్రాయసూచనంబున నిక్కలికిం గరఁగించి మనోరథంబు సఫ
లంబుగా నెలకొనందగునని యమ్మహి కాంతుండు సాంత్యనస్వరంబున నయ్యింతితో
ని ట్లనియె. 66
- క. ఇవ్వలనవ్వలంబువ్వల, క్రొవ్వలపులఁ బొదలిపొదలి కొననేటికి నీ
వెవ్వనిజవ్వనివివ్వని, దవ్వనివెఱచఱవ మెలఁగెదవు మేలు బభీ! 67
- క. వాలాయంబుగనీయెడ, నాలోలం బయ్యె హృదయ మలికులవేణీ!
హేలారతులం గాఁగిట, నేలెదవోకాక మరునకెర నేనెద్ద. 68
- సీ. జలజాక్షిసీతను శ్రమవారిపూరమ్ము పాద్యోదకమ్ముగాఁ బరిణమింతు
భద్రేభగమన! నీప్రమదాశ్రుకణజాల మర్ఘ్యతోయమ్ముగా నవభరింతుఁ
గలికి! నీకడగంటిగరువంపులేఁజూడ్కు లలరులసోనగా నందగింతు
నలిమి! నీయధరాధరామృతాస్వాదంబు పరసంపువందుగా నమ్మలెంతు
- గీ. బంధరచనాచమత్కారభరితసురత, మానితాయాసనిశ్శ్వాసమారుతమ్ము
హితజలార్ద్రానిలమ్ము కానిచ్చగింతుఁ, గనికరమ్మునబంగారు గనికరమ్ము. 69
- సీ. యరుషవల్కులచీరపరిధాన మెట్టోర్చె? నీమేను నవసీతకొమలంబు
మృగలూనకుశళిఖామిళన మెట్లు సహించె? నీయంఘ్రులభినవనీరజములు
బాలపాదపనేకపాత్ర మెట్లు వహించె? నీకేలు పల్లవశ్రీకరంబు
ప్రసవరేణుకరాళవన మెట్లుభరించె? నీమోము దర్పణనిర్మలంబు
- గీ. శీతలజలావగాహమన్నేహతువర, కందమూలఫలాశాదికదశనంబు
సేయుటకునెట్లు దనరె? శచీవిలాస, మెన్నదొరఁగొన్న నీచిన్నె యివురుబోడి! 70

మ. చతురంభోనిధిమధ్యభూవలయపూజ్యప్రాజ్యసామ్రాజ్యకా
శ్వతదివ్యావ్యయనవ్యభవ్యముల నశ్రాంతంబువిశ్రాంతుండఁ
బలిఁగా నన్ను వరించి యంచితమహాభాగ్యముఁ గైకొమ్మ ర
మ్మలివా! నామలివాంఛఁ దీర్తువదిమేలాలంచి లాలించవే. 71

తే. అనినరాగంబుసిగ్గు మోహతిరేక, మాభిజాత్యంబు సమైదమతిశయిల్లుఁ
బొదలమాటున నెఱిసిటుపొదలమాటి, మాటికినిదొంగిచూచుచు మగువ పలికె. 72

మ. గురుపత్నీరతుఁడానుధాకరుఁడు మీకుటనుఁడౌనా బళి!
సరసాగణ్యులుమీరు మీడిదికులాచారంబు పారంపరీ
పరిపాటికొబలుకకొవిడంబనముగా భావించితికొమేలుమే
ల్లరుకన్యాపరిరంభణంబునకు సంకోచంబు మీకెట్లగున్? 73

తే. నట్టదలితాననన్నిట్టునట్టుపఱిచి, గొట్టుమిట్టాడనేటికిఁబట్టభద్ర!
పుట్టునకుమున్న లేదుకుటొట్టుగట్టి, చెట్టపట్టుటకొకరుండు పుట్టెఁ జూపె. 74

కా. నాకున్నజనకుండెఱుంగనివిధానంబెట్లుగావింపనా?
లోకుల్ మెచ్చరు మిమ్ముమానితనరూలోలాత్తకుండంచును
శ్లోకుండైతగుతాతకశ్యపుఁడువచ్చుకొమెచ్చునిచ్చుకొననుకొ
మీకున్నాకుసరోరుహాననుఁడు బల్చింగూర్చినట్టెనచోన్. 75

తే. అకట! గుడమిశ్రమగుపాయసాన్నమేని, నుడుకుజాఱినరుచ్చమెయుండుపెట్టు?
తారతమ్యంబుభావించి తరతమంపు, మేలుఁగైకొమ్మ కరుణనన్నేలుకొమ్మ. 76

ప. ఇద్విధంబున. 77

తే. ఆధిపుఁడాలించియాలించి యభినురింప, రమణి మందాక్షమందాక్షరంబుగాఁగ
మొలకపలుకులనమృతంబుఁజిలికిచిలికి, చశితచశితాంగయప్తియై సంభ్రమించి. 78

క. ఉత్తరముంబ్రత్యుత్తర, ముత్తమముగ నిటుల నడపి యుత్తరమాపై
సెత్తక చెలిమరతెడదా, యత్తకజిత్తమునమెత్తనగుచుకొనగుచున్. 79

ప. ఆయ్యవసరంబున. 80

మ. కలకంఠీ! వరవర్ణిణీ! మదవతీ! గంధేభకుంభస్తనీ!
జలజాతీ! వృదుభాషిణీ! శశిముఖ! శాతోదరీ! సుందరీ!
యలివణి! రమణీమణి! కలి! తన్వంగీ! మనోహరిణి!
లలనా! మొచ్చటనొంటినుంటివనిగొలంజేరిరాశీజనుల్. 81

ప. తదనంతరంబ. 82

ఉ. కించిదువజ్జనాత్మఁ బగికించి తదాననచిహ్నముల్ విలీన
కించి తదీక్షణంబు పరికించి తదంతరుదంతమున్నిత

- ర్పించి తదంగయష్టిపులకించిరహించుటఁ జూచిచూచి శం
కించి భయంబుగూరఁ దిలకించి ప్రియంపద లేమక్లిట్లునున్. 83
- ఉ. తోరములై నపూఁబొదలఁదూఱఁగనీసకలాంగకమ్ములె
ట్టోరిచెనమ్మ! భృంగములయొద్దతి నీవదనారవిందమే
తీరునవైచెనమ్మ! విరిదేసెలసోనలరాంపులెల్ల నీ
వేరహి దాఁటితమ్మ! యిటులేకతమేకతమే తలొదరి! 84
- ఉ. నవ్వులు గావు నీదువదనంబునవిన్నదనమ్మహేతుకం
బెవ్విధి సంభవించె? నిటులెప్పుడు నీకహితమ్ము చేసి? రే
యొవ్వమిలేదు నావలననొక్కయెడఁగఁ మము బుజ్జగించి నీ
వివ్వననీధి నివ్వటిల నేమికతంబు? నితంబిసీమచీ! 85
- ప. అనిన నక్కన్యారత్నంబు కొండొక భావించి కించిదంచితలజ్జాసజ్జితహృజ్జలజంబుగాఁ
బ్రియంపదతో నిట్లనియె. 86
- ఆ. మేలుచెలిసికొంటివాళిశిరోమణి! వింతలేనియాపులింతగలజె
చెలియ తెలియవినుము చిత్తదౌర్బల్యంబు, దీఱఁగలతెఱంగుఁ దేటవఱుతు. 87
- మ. లలనా! ఘోరలనావరుండొరుఁడు కేళాకూళికాచూళికా
కలనాపుష్కలపుష్కర ప్రకరవంగద్భృంగచంగాంగనా
కలనాదామృతనీచికావలనజాగ్రచ్చిత్తచక్రాంగుఁడై
యలనాళికశరుండునుంబలెఁ బ్రమోదాపాదియయ్యోరహిన్. 88
- క. పేరన దువ్యంతుండట, కైరవబాంధవకులగ్రగణ్యుండట క
న్వారాధనకుతుకము నిం, డారంగ వచ్చెనట యేతదాశ్రమమునకున్. 89
- తే. అతనియెడనొక్కయపరాధమాచరించి, చింతిలుచునున్న దాననో చివురుఁబోణి!
చేతివిరిబంతిచూచాయఁ జీలుక నేయఁ, దప్పియారాజావత్సంబు దాఁకెనదియ. 90
- ప. అనినం బ్రియంపద భయంబొదవ, నమ్మదవలెం జూచి. 91
- మ. లలనా! మవ్వపుజవ్వనంబుతఱిబాలత్వంబుత త్వంబుగా
నిలపం దాదృశుఁడీదృశక్రమముదానిం దానిగర్హించినం
బలుగాకుల్ బలుగాకు నేయుదురు సెప్పంజెప్ప నిట్టొప్పుముల్
దలపంబోలునె? రాజరాజతఁడు మేలమేలె? హేలావతీ! 92
- తే. తాతకశ్యపుఁడరుగుచుఁదరుణినికు, నేమువినునంత దువ్యంతుండటకుపచ్చు
నర్హమిమ్మనిబోధింపనతనివెంపు, తెలియదఁజె? తల్లి! హేలావతీమతల్లి! 93
- చ. అనుచు శకుంతల విగులనాడి ప్రియంపద రాజాపాఠశాల
జని తగనర్హ పాద్యమల సక్రియలం బ్రియమాచరించి యి

- ట్లనియె వసుంధరాధరశశాంక! విశంకటవృత్తి ని త్తటిక్
గనుఁగొనఁగంటిమాశ్రమని కాయశుభాయకునిన్నుఁగన్నులన్. 94
- తే. పాలపంటికులంబునఁ బరఁగుసోముఁ, డమ్మహామహుసంప్రదాయమునఁగీర్తి
నెసకమెసఁగెడునాదిగ ర్భేశ్వరుండ, వతిథివైతివి పావనమయ్యె వనము. 95
- ప. అని బహుప్రకారంబుల నభినందించి మఱియు ని ట్లనియె. 96
- ఉ. ఇంతి యదల్పఁగా బెదర కిట్టటుగ్రుమ్మరు చిల్క-మీఁదఁ బూ
బంతితటాన వైవ గుఱి వాసి యయారె! దహారసాద్ధి! దు
వ్యంతమహీప! నిం దవిలె శాంతిమెయిం గరుణింపుమయ్య! య
శ్రాంతమహాపరాధములు నైఁవ భవాదృశు ల్లెర్తు లిమ్మహిన్. 97
- ప. అని యిద్విధంబున త్తమావణంబు లగువాక్యంబులం దన్నుఁ బ్రార్థించునక్కన్యాసహ
చరిం జూచి యజ్ఞానకృతం బగునిక్కార్శ్యం బనార్థంబని శోపింప నుత వెడంగులమె
యది యట్లుండని మ్మిక్కాశ్యపులార్ధ వ్రతేతులగుట జగత్ప్రసిద్ధంబైయుండ నివ్వనం
బున నీజవ్వని నివ్వటిలం బనియేమి! యిక్కామినివృత్తాంతంబంతయు వినపలతుం జెప్ప
మనిన నమ్మహారాజుతోఁ బ్రియంపద యి ట్లనియె. 98
- సీ. ఆలగాధిసుతుఁడాగ్రహ గ్రహావిప్లవఁడై యావసీష్ఠులగెల్వ నలవిగాక
సరవిబాహుజబాహుజపముగర్హించుచు బ్రహ్మరిభావంబుఁబడయఁ గోరి
హిమవదు త్రరతటాశ్రమసీమ నివసించి దృఢతరనిష్ఠాగరిష్ఠఁడగుచుఁ
దపమాచరింపఁ దద్దారుణానలశిఖల్ కడుకొని నభిమెల్లఁ గలయఁబ్రాక
- గీ. దివిజసంగంబు భయమునఁజేవవిభుని, మఱువుసూచిన్ నమ్మహామహుఁడని
నిఘ్నమునకును పాయంబు వెదకి మేన, కావ్యాయముఁ దాల్చునచ్చరనామలించి. 99
- శా. విశ్వామిత్రతఱగి ప్రభావకలనావిర్భూతఘోరాగ్నిచే
విశ్వంబెల్లఁ దలంతుచున్నయది నీవిన్నాణముం జూపుచున్
విశ్వాసంబొలయించి యమ్మునికపోవిఘ్నంబు గావించుమీ
శశ్వత్కీర్తివహింతు వీవుధరనాచంద్రాగ్రముం గోమలి. 100
- చ. ఆననిని మేన విన్ననయి యారసి యారసి కావతంసుతోఁ
గనుకనిఁబల్కి గోవనుఁడు గాధిజుఁ డాధిజనింపఁజేసెడిక్
గనివిని మీరుపంపఁ జనఁగావలెఁ గావలె సత్సహాయముం
బనుపనగున్ సమీరణకుమారుని మారుని నవృద్ధుక్ విధుక్. 101
- ప. అనినఁ బ్రీతుండై పురుషూతుం డి ట్లనియె. 102
- క. కంతుం బంతుక్ రజసి, కాంతుం బంతుం బ్రమోదకరు గంధవతీ
కాంతుం బంతుక్ మోల వ, సంతుం బంతుక్ లతాంగి! చనుమని పసిచెక్. 103
- తే. ఆట్లు లాఁచించి పనుప నయ్యలరుఁజోడి, యొడలితగున మురిపంపునడబెళుకున

- గ్రామ్యైః గుల్లీల రాయంచకొదమభాలి, వెడతెఁ బెఱుగంటివేలుపుఁ గడిఁదిప్రాట. 104
- వ. అట్లు వెలువడి శీఘ్రగమనంబున. 105
- సీ. సురసరిత్పరిసరస్ఫురదురస్సరపుర స్సరదురు త్తరమరు త్తరువరంబు
దినదిన స్తనితనిస్వనకనన్దునిమనగ పనితనూతనఘనాఘనఘనంబు
కలభలిట్కులచలచ్చలదలస్థలదల ద్దలమిలజ్జ లజలజ్జ లజలంబు
ప్ర పణపజ్జవనవత్సవనవన్నవనవ శ్రవణవత్సవనవిష్టవపదంబు
- తే. గజగవయగండభేరుండఖడ్గచమర, శరభశార్దూలశంబరశల్యవృకవ
రాహసింహవలీముఖప్రముఖదుష్ట, సత్సముఖరంబుఁ గనియెఁ దుషారనగము. 106
- వ. కాంచి విస్తయ్యావేశంబునం దదుత్తరతటంబునం బ్రవేశించి. 107
- క. అందుంగల కందువలకుఁ, గందళితంబగుచు హృదయకమలం బలరన్
సుందరి మునిమందిరమగు, చుందిరమగు నాశ్రమంబు జొరఁ జొర నెడుటన్. 108
- సీ. తపముపెంపునఁ దోచు దహనకీలములతో జటిలంబులగుపల్ల జడలవానిఁ
భసితాంగరాగసంపదలసాంపదలంపఁ దగువలీవలితగాత్రంబువాని
మైఁ బుట్టుపుట్టకోమలచీమలెగఁబ్రాకి మార్పనేర్పడనిలోమములవాని
వ్యాఘ్రాజినోత్తరీయము మేనిచాయగా బలుమొగంబునఁ దొట్టుపఱుచువానిఁ
- తే. గండమూలాదికాశనకాయశోష, బోద్యదష్టాంగసంగతయోగభాగ
పావనబ్రహ్మబుష్టిభావభావనాప్ర, లీతదిక్షావిధేయుఁ గాధేయుఁ గాంచె. 109
- వ. ఇతైః గున సతిఘోరతపశ్చరణపరిణతదీక్షాలతీతచరిత్రం దగువిశ్వామిత్రుఁగాంచి
తత్తేజోవిశేషంబునకు సాధ్యసంబు రెట్టింప నన్నీలింపగణికాలలామంబు. 110
- క. కనుఁగొను గనుకొని మునుకొను, మునుకొని మునుకొనక వెనుక ముంద్రై కుందున్
మునుతనుపనిచినపనికిం, గొనకొనుఁ గొనకొనదు తపసి కోపనుఁ డనుచున్. 111
- వ. వెండియు. 112
- ఈ. భూరితపగప్రభావమున భూవలయంబునభంబుఁ గ్రాచుచున్
జేరనుజెందనుం బ్రణలినేయను శక్యముగానిమానినే
నే రహి మారుబారికెలయింపుదు నట్లని ప్రాటకమృతం
జేరిన వాసపుండలుగుఁ జింతితకార్యవిపర్యయంబుగాన్. 113
- తే. ఆమరనాథుండు లోకహితార్థమనుప, శక్తియుక్తులనదిపూని సంఘటింపఁ
బిదపనెట్టెనఁ బేరును బెంపుగలుగు, దవ్వుదవ్వుల వెఱుఁపూనితలగుటెట్లు. 114
- తే. అనుచుభావించి భావించియలరుఁబోడి, గాఢనిశ్చయమున మనగకమల మలరఁ
కెలులఁ దానువిలాసవిచేష్టితముల, గాఢిజునిమ్రోలఁ గ్రీడించెఁ గలితనమున. 115
- సీ. నృత్యస్తయూరికానికురుంబమునఁజేరి నగుచునృత్యమునేయు నలినగంధ
ధావన్తరాళికాతల్లజంబులఁజేరి గతులవై ఖరిజూపుఁ గలంపకంటి

- ప్రతిపదశారికాపరికరమ్మనఁజేరి మధురమ్ముగాఁ బల్కు మంజువాణి
తూజద్విరేభికాకులకమ్మజతఁగూడి శ్రుతివిభాగ మొనర్చు సుందరాంగి
లే. సవిభసుధుమాసవాసరోత్సవనిశేష, లసదలంకారముకుళపలాశకుసుమ
ఫలభరానమ్ర పానపపటలజటిల, గాధిజాశ్రమసీమశృంగారగతుల. 116
- వ. ఇష్టిధంబునఁ గొండొక పరిభ్రమించి. 117
- మ. నెలఁతల్ దాను సురావగాజలములన్ నీరాడికై నేసిత
త్పుతినస్తానమునందుఁ గ్రొవ్వలపుగాడ్పుంగూన వైవీవఁగా
లలిఁ గూర్చుండి వివంచి కారణనముల్ రాజిల్ల నయ్యప్పరః
కలకంఠీలిలకంబుసేయఁదొణఁగెన్ గానంబనూనంబుగన్. 118
- క. వీనులవిందై నెలకొను, గానామృతమానె మానె గౌళికుండు నిజ
స్నానంబున్ మానంబున్, ధ్యానంబున్ మొదలుకొనువిధానంబెల్లన్. 119
- వ. ఇట్లావించి యాత్మగతంబున. 120
- క. కాదలికులర్పుంకారము, కాదలొకీలరుతంబు కమనీయసుధా
సోదరమిన్నాదరసం, బాదరణీయముయదీయ మనికనుచెలుచెన్. 121
- వ. ఇట్లమ్మనికులాగ్రేనదుండు నిమిలితలోచనండ్డై నలుగడలంజూచునవసరంబున. 122
- ఉ. సోమునిలేమభాతిఁ బరిశుద్ధసువర్ణశలాకచాడ్పునన్
గోమలకల్పవల్లివలె గుమ్మసుకుంకుమబొమ్మకైవడిన్
గామునిహేతిరీతిఁ దొలుకారుమెఱుంగుతెఱుంగునన్లతాం
గీమణిదోచెఁ గట్టెడుటఁ గేవలమున్ వనదేవతాకృతిన్. 123
- ఉ. ఆసనుయంబునన్ మదనుఁ డగ్గలికం గళికాముఖంబులై
భాసిలుతూపులన్ హృదయపద్మము లత్యము నేసి యేసిన్
గాసిలి కొళికుండు తమకంబునఁ డన్ గనునన్నచేసి యం
ల్లాసమువెల్లివీగ నఖిలన్ నిలువన్ నియమించి గ్రక్కునన్. 124
- మ. పలుకుల్ దేనియ లూరఁ గౌనునునియం బాలిండ్లుపొంగారఁబొం
దభుకుంబయ్యెద జాతి వేణిపొరలన్ దాటంకరత్నద్యుతుల్
కులుకుంజెక్కులఁ జేరఁగన్నులబెడంగుల్ మీఱి నయ్యప్పరో
లలనారత్నము వచ్చి గాధిజునిమ్రాలన్నిల్పై నమ్రంగియై. 125
- ఉ. అంచితభక్తియుక్తి వినయమైనయన్మునుఁగేలుదోయి జో
డించి నమస్కరించి నెఱిగి వి దలిర్పఁగ మ్రొలనిల్పినన్
గాంచి మహామహుండయినగాధికనూటాడు కూర్చి పేర్చిదీ
వించి లతాంగి ! నీవెవతెవే భృతి వేకలఁగెన్ నినుంగనన్. 126
- వ. అని సాభిప్రాయంబుగా నడుగుటయు సమదమ్మన సమదవతి యమ్మనితో నిట్లనియె.

- క. మేనకయని పిలుతురు నను, మానికులాగ్రణి! తిలొత్తమా హేమాదుల్
నాసెచ్చెలు లేమచ్చర, చానల మెండేసివేడ్క సలుపుదుము రహిన్. 128
- క. ఎక్కడిమీ చెక్కడినే, మెక్కడిరతి పరమమునుల కివియుం గలవే ?
మ్రొక్కిడి దీపించుటకై, యెక్కటిరా నిట్లుపలుక నెల్లదమైతిన్ 129
- క. సామాన్యలఁ గా మమ్మం, గామింపకుండేము నూఱుక్రతువులవానిం
గా మోపభోగములకుం, గామింతుమునూ నిజంబుఁ గనుగొనుచునఘా! 130
- క. పావనభవదంఘ్రిద్వయ, నేవనమును విమలకమల శిశిరనభస్మ
త్రేవనమున్ దొరఁకొనునిట, నీవనమున మెలఁగువార మీరలుగకుండి. 131
- తే. ఆనుచుఁ బ్రతిహాలవాక్యంబు లలిపవలకుఁ, జేలుకబాబావజీరుండు చిలుకుములుకు
టలరుటంపఱతాఁకునలసిసాలసి, ధీరవర్తన మెడలి ప్రాప్తింపఁదొడఁగె. 132
- సీ. తఱిపివెన్నెలవేడి తలఁకించె గఱికి! నీ యధరాధరామృతం బానసిమ్ము
వలపుఁ దెమైరహాన వడఁకించె మగువ! నీ కళకువైఁట చెఱింగుఁ గప్పనిమ్ము
విరికటారపుజోదు వెఱిపించె వెలఁచి నీ కుచదుర్గములహత్తుకొనఁగనిమ్ము
పికళుకసికరమ్ము బెదరించె నతివ! నీ సాహాయ్యమునఁ గేలి సలుపనిమ్ము
- గీ. జలదళఫలానిలాహారనదుపవాస, చిరశ్రవప్రతదీక్షావిశేషశుష్క
దవయవాయాసమునభావ మలసమయ్యె, బాలనీమ్రాలశుశ్రూషఁ బడయసిమ్ము. 133
- వ. అని యనేక ప్రకారంబుల. 134
- శా. ఈజాడంగరఁగించుచున్ గృహణుడై హేలావతిన్ వేడుచున్
జేఁజేతం దెమలించు జాఁచిహసితస్తేరాననాబ్జంబుతోఁ
గూజన్నూపుఁ ఘంటికావళులతో ఘువ్వున్ రాశీగతి
రాజీవాననయిట్టటుం బెనఁగెదూరం బైనబిరంబునన్. 135
- క. మెలఁగున్ దలఁగున్ భయమునఁ, గలఁగున్ మలఁగున్ లతాంగి కపటారభటిన్
జెలఁగున్ వలగొను నెనరున, నలఁగున్ దొలఁగున్ నగు న్వయారముమీఱన్. 136
- వ. ఇట్లమ్మనిగృహీతం బగునిజకరాష్టాతంబు సడలిందికొని శరీరంబులయారంబులను,
దమాలంబులయోలంబులను, లవలీకుంజంబుల పుంజంబులను, ద్రాక్షాకాయమాన
మ్ముల వితానమ్ములను, దిలకమ్ములకులకమ్ములనుఁ గాసారంబులతీరంబులను, గిరితటం
బుల నికటంబులను బరిభ్రమించునుక్కివంబునఁజేఁజిక్కక చిక్కులఁబెట్ట నెట్టన
గాధిపట్టి యిట్టట్టఁజాట్టిపచ్చి చెట్టఁబట్టి పట్టుపఱచుచు నిట్లులనియె. 137

కవిరాజవిరాజితవృత్తము.—

కలఁకలు నేయకువే కలికీ నుడిగైకొనవే మరువ్రాములికీ

కొలఁకుల గుంకకువే యభలా మదిఁ గొంకకువే భృతకామబలా

- కెలఁకులఁదాఁగకువే లలనా! వెదకింపకువే కనుఁగోఁగలనా
సిలుగులఁ బెట్టకువే రమణీ! ననుఁ జేకొనవే గుణహీరమణీ! 138
- తే. అనుచుఁ బ్రార్థించి దౌహృదం బవధిగాఁగఁ
గూడియుండుట కొడఁబడి కుసుమగంధి
సంయమింపునితో వచ్చె సహచరీసు
కన్వితంబైన కిసలయతల్పమునకు. 139
- వ. ఇట్లయ్యెపురోలలనామణిహస్తంబు నిజహస్తంబునం గీలించి యనల్పక్షృతానల్పం
బగుకిసలయతల్పంబుఁ బ్రవేశించి తపసిప్రభావంబునం దదనురూపం బగురూపంబు
గైకొని మన్మథరాజ్యపట్టాభిషిక్తుడై విశ్వామిత్రుఁడు. 140
- సీ. లిలుగుపైఁటచెఱంగుదోలఁగించి తోలఁగించి యుదుటుగుబ్బలనోరులానియాని
బిగువుఁగోఁగిటిలోనసొగయించి సొగయించి సవురుగా మైఁదీప నివిరి నివిరి
కదిసి మోమున మోముఁ గదియించి కదియించి యలమి వాతెఱిలేనె లాని యాని
కేళిమైఁ దమకంబుఁ కెరలించి కెరలించి కళలూర మరుకేళిః గలసి కలసి
గీ. సొలసి సొలసియుఁ గ్రన్తుఱి ననఁగి పెనఁగి, యొడలబడలిక వాయ నయ్యవిదనేయు
సంగసంవాహనంబున కలరియలరి, కడపె నారాత్రి సుఖతుఁడై కాశికుండు. 141
- వ. ఇవ్విధంబున. 142
- క. సురతరుచరికరధరణీ, ధరవరశిఖరస్ఫురల్లతాభవనమునన్
బిరతరరతరాగంబున, సురతరుణిం గూడి మాని సుఖముననుండెన్. 143
- తే. అంతఁ జలచలపిదపిదమనుచుననిచి
కలలమైవిప్పువాఱుచుఁ గరుడుగట్టి
తలదలిర్పంగ గర్భమై తరతరంబ
సెలమసలెఁ జీరచిక్కినన్నెలఁత కధిప! 144
- వ. ఇట్లు గర్భంబు నవమాసపూరితం బగుటయు. 145
- క. రాజర్షి వలననిర్జర, రాజవధూతిలకమునకు రమణీయంబై
రాజిలలగ్నంబుననీ, రాజానన గలిగె ఖచరరాజి నుతింపన్. 146
- వ. అమైయి నమ్మని నెమ్మనంబునం బమ్మిననమ్మదమ్మన నక్రూతునకు జాతకర్మాదిసం
స్కారంబులు నిర్వర్తించినంగాంచి యమృతకాశినిమెత్తమెత్తన నత్తపోధనుచిత్తం
బారాధించి ప్రథమాధిగమంబునం జేసికొన్నసంకేతంబుఁ జెల్లించితి నొక యథా
కామంబుగా వర్తింపంగలదాన నట్లగుట నాశ్రితరక్షావిచక్షణంబు లగుకటాక్షవీక్ష
ణంబుల నన్నుం గృతార్థంగావించి వీడుకొలుపం దగునని సప్రణయంబుగాఁ దచ్చర
ణంబులకెఁగి పొత్తికల నత్తమిల్లినయయ్యుత్తానశాయిని దనపొదిఁగిట నిడుకొని
సవినయంబుగా సన్నిధి నిలిచియున్న మరున్నటిలకంబుదెసం దేటి ఛూచి యట్లకాక

వ. ఇట్లు విశ్వామిత్రతపశ్చివభావంబునం గ్రవ్యాదగోచరంబుగాక శకుంతరక్షితయై
నవనలినపలాశతల్పంబునం బోరలుచున్నయక్కన్యకాలలాపం దనపొడిగిటం బొదివి
కొనివచ్చి పర్వతాలం గుశాస్తరణంబునం బదిలంబుగ నిడి యథాశక్తిం బెనుచుచున్నం
దెలిసి యదితియుం గళ్ళపప్రజాపతియు నన్ను ననమాయసుం దక్కటి పరిచారికా
జనంబునుం బనిచిన నేమును గులపతిగాంచి తదనుమతినిక్కాంచనగాత్రింబెను
చుచున్నవార మిదియిక్కటికి జన్మప్రకారంబు.

157

చ. ఆనవిని భూమిభుండు దరహాసవికాసవిలాసభాసురా
ననపనజంబుగాం బట్టి నాతి ప్రియంపదవే నిజంబుగన్
జనవుననింపునింపుచునుసారెకుసారెకు ధీరధోరణిం
బనిగొనిపల్కువల్కుల సభాజనభాజనమయ్యెడెందమున్.

158

తే. అనుచుమునికన్యకాన్యత్తుమతిప తెలుప, వినుచునానందరసమునవిభుండుమెచ్చ
నట్టియెడఁ గర్ణ తాడితంబయ్యె బహుళ, హళహళంబగువాహినీకలకలంబు.

159

వ. అయ్యవసరంబున.

160

ఉ. నైనికసింహనాదములుసామలబృంహితముల్ తురంగ హే
హనినదంబవక్రరశచక్రపరిక్వణనంబు ఘోరమై
వీనులఁగ్రమ్మదేరఁజెలివేమరలెన్ మరలెన్ సఖిజనం
బానరనాథుఁడై మరలెనాత్మచమూవినివేళ నాగ్నియై.

161

వ. ఇత్తెఱంగున నాశ్రమంబువెలుగడి నిజనైనికులకుం బొడనూపి తదాశ్రమంబునకు
సమర్థంబుగాకుండునట్లుగా నిజస్కంధావారంబు రదింపంబనిచి తన్వధ్యంబునం
బటకుటీరం బెద్దించి విచిత్రాస్తరణశోభితంబును బ్రలంబమణిమాలికాలంకృతం
బును గృష్ణాగరుధూపధూపితంబునై మనోహరంబగునప్పటమండపంబునం గిసలయ
తల్పంబునం బవ్వళించి యమ్మునికన్యకాసూగ మోపాయంబుదొరకొనక మనోజ
వేదనాదోదూయమానమానసుండైకొండొకవినిదంబులం బ్రొద్దుగడపుచుండె నంత
నక్కడ.

162

క. ఆనరనాథునిచెలుసము, మనసమునఁబొందుకొనఁగమానిని సఖులం
దాస్త్రయంద్రావంబున, సూనాపచయంబు సేయుచున్ విహరించెన్.

163

వ. అయ్యవసరంబున.

164

ఉ. తమ్ములతాపితానములఁదాపల్మమైపలమైనగాఁగితో
యమ్ములకామలెంపఁజటులాలనలై వనశేళిసేయఁగన్
దమ్ములతాపితానములఁదాపల్మమైపలమైన గాఁగితో
యమ్ములకామలెంపఁజటులాలనలై వనశేళిసేయఁగన్.

165

యనుచు నొడంబడి తత్కరతలంబుల మణిశలకాకాకారంబునం బొదలుతనయం
దనయంకతలంబునకుం దిగిచికిని బాష్పములలోచనం డగుచు మూర్ధప్రాణంబుఁ
జేసి ముంగేల చిబుకంబు నిమిరుచు మేనకంఘాది యిక్కన్యచంద్రాన్వయప్రదీపకు
నకు నగ్రనుహిషియై చక్రవర్తిలక్షణలక్షితుం డగుకుమారుం బడసి చతురుదధివేళా
వలయితసామ్రాజ్యసౌఖ్యం బనుభవించుచు నుభయకులంబులకుం గీర్తిపౌరుషంబులు
సూపాదింపంగలయది యట్లగుట బహుప్రయత్నంబున దీని సురక్షితం గావించునది
యని క్రమమిది నిబ్బానిక నమేనకకు నొప్పంజెప్పి గాఢాలింగనాదినత్కారంబుల
నుపశాలనం బొచరించి యయ్యచ్చరవల్లంఠిం బ్రియంబున వీడుకొల్పి తానును
యథాపూర్వంబుగాఁ దపోనిష్ఠాగరిష్ఠుండై యుండె మేనకయుఁ బ్రియపుత్రింగైకొని
యేతదాశ్రమసమీపంబుఁ బ్రవేశించి.

147

చ. పానువగుమాలినీసలిలపూరముచేరువఁ జారునైకత

స్థలమువయిన్ నుజాడజలజాతమృదుచ్ఛదశయ్యనాత్మలో
నలుకకకుఁతుడించిరహినచ్చర మిన్నులు వ్రాకె'భోగిని
లలనలకేలపిల్లతవులం' బనుసామెత నిక్కువంబుగాన్.

148

ఉ. ఆదట తాతకశ్యపుఁ డహర్భుమున్ గనిమాలినదం

బ్రోదిజలంబులాడుటకుఁ బోవఁగ నొక్కెడ నొక్కబాలికా
రోదనమున్ద్వినంబడిన రోయుచుఁ దామరపాకుపాత్రకం
బోదనలేకయట్టారలపూపమిటారినిఁ జూచి యూర్తుండె.

149

క. ఎవ్వనిబాలారత్నం?, బెవ్వఁడు జనకుండు? జననియెవ్వరే? జననం
బెవ్వలన? దీనిఁగొన నే, నెవ్వఁడ? నెట్లునుఁడ్రోయనెట్లుగునడవిన్?

150

తే. అనుచు సంజేహడోలాయి తాంతరంగుఁ

డగుచుఁ దనయోగదృష్టినయ్యాటనిసువు
పుట్టినతెఱంగుఁగనుఁగొని ప్రోదిఁ బెనుచు
వాంఛ నూహింప నశరీరవాణి పలికె.

151

క. మేనకకుగూఢిజానకున్, మానుగనుదయించె దీనిమనుపందగుఁ ద
త్సానుండు నీదాహిత్రం, ననుభయత్రాతజనకుఁడనునుడివినవే.

152

ప. అని మఱియును.

153

క. కుంతలమఖరాజవధూ, కుంతలకాశ్చీరదానగుణచణబాహా
కుంతలనయశరీర శ, కుంతలయనిదీనిఁ బేరుకొనియె మునివినన్.

154

ప. తదనంతరంబ.

155

తే. పుట్టు బ్రహ్మచారిపుత్ర మిత్రకళత్ర, యోగభోగరహితుఁడూర్ధ్వరేతుఁ
డహహా! దైవపుటనమాపిన్ పాపమే, నలమిగొనుచుయద్దులాడఁదొడఁగె.

156

- ఉ. గమ్మనతమ్మి నెమ్మొగముకల్వలు కన్నులుకప్పువిప్పలం
బమ్మిననాఁచుకొప్పు నెడఁబొయని జక్కవగుబ్బచన్నులుం
గమ్మని లేనె మోవిదిన కాండభుజమ్ములు నొప్పుమీఱఁగాఁ
దమ్మనపోలియొప్పునొకతమ్మి కొలంకువు గాంచియచ్చటన్. 166
- తే. కొమ్మలందఱురతనంపుసొమ్ములూడ్చి, సూనరజములుసోఁకినసొలపు మేను
లమరగంటలుదీసిదుమ్మాడినట్టి, మరునిమద మేనుఁగులరీతిసరసిఁజొరఁగ. 167
- చ. ఆడుగులనంటియూరువులనానినితంబములందినాభీనిం
బుడికి వకుల్ స్పృశించికుచుల్ వడిముట్టిసరోవతంసమ
ప్పడఁతులఁగూర్చి కానివలెబంధురకంకణకర్ణి కావలిం
దడవుచునిల్పికైకొనియొందన్త యతంబ్రతిబంధవైఖరిన్. 168
- సీ. ఒక లేమవలిగుబ్బనొగివృణాళముఁజాట్టి తారుణ్యకలశాభిఁదరుచునొకతి
యొకచానకను బెల్కులాలయానూర్పులుగట్టి హోయలుగాఁజేయూఁతలూనునొకతి
యొకతన్నిమ్మదుహస్తమాఁదియప్పలఁదొట్టి పద్మానుభావమేర్పఱచునొకతి
యొకచామలనదూరు పుదఘోరమునమెట్టి మకరేధకలహంబునుచునొకతి
- గీ. యొకలతాంగినిజేయూఁత నోటుపఱచి, వీనులంటిజయశ్రీలఁ బూనునొకతి
సఖులుదానుశకుంతల జతలజతల, నతులగతులజలక్రీడలాడునపుడు. 169
- క. వేడుకమీఱఁగజలకము, లాడిసరోవరమువెడలి యన్యోన్యంబున్
దోడయి కై నేసిజల, క్రీడాలసలగుచునలవరించిరి తొడవుల్. 170
- చ. కులుకుమిటారిచన్నఁగవఁ గుంకుమసంకుమదాను లేపమున్
దళకులప్రోవునెన్నదుటఁ దామరసోదరరేణుచిత్రకం
బలికులవేణివేణి నవహాటకపింజరమంజరీతలిన్
గలికిపిసాళికన్నఁగవఁ గజ్జలమున్ రచియించి రచ్చెల్లల్. 171
- చ. పాలుపుగజాభువాససిఁడిపుట్టముగట్టి జగానిగారపున్
మెలఁపులపైరిణిందొడగి మేనిమెఱుంగులతారహారన
స్తలవలయాదిభూషణకదంబవిడంబన ముల్లసిల్లన
త్రిలకినియొప్పుమీఱె ససిదీరినమారునివాలుపోలికన్. 172
- ప. ఇవిధంబున నలంకృతలై. 173
- ఉ. తామరసచ్చదంబున ముదంబున ప్రాసీరి చేసిరిన్నెఱిన్
గాముని కామనీయమును గాదిలిచిల్కహుమానుమాళమున్
సోమునిసౌమనస్యమును జొక్కలరుక్కలనంబు చందసా
రామలలామృతైలశిఖరస్ఫురదాతతవాతపోతమున్. 174

వ. ఇట్లు లిఖించి కిసలయపీఠంబున నక్కమలపలాశంబు నిలిపి నిభృతరూపంబుల
సన్నిధిం గూర్చుండె.

175

ఉ. మొల్లలమెట్టదామరల మోసువుమొగ్గల బొన్నపూవుల
మల్లెలగన్నెగన్నెరుల మామిడిగుత్తుల రాచకల్వల
హల్లకమాచికొవళులనంబురుహానిహళిం గేళిని
వల్లభుంబూబచేసి రభివందనపూర్వముగాఁ దలొదరుల్.

176

వ. ఇద్విధంబున భృగూవాహశాచిహోదశోపచారంబుల శంబరానిం బూజించినభి
జరంబు శకుంతలం జూచి యిక్కాముం గామితార్థంబు సమకూర్పం బ్రార్థింపు
మని యాదేశించిన నక్కన్యాలలామంబు మ్రొక్కి మనంబున నిట్లని విసుతించె.

177

ఉ. అయ్య ! రమాశనూభవుడవయ్య ! మహానటునోర్పుమేటిని
వయ్య ! విరాగులంగలతువయ్య ! తలంపంగడింబిజోదపీ
వయ్య ! మదీప్తికంబు విసుమయ్య ! ధరావరు నన్నుగూర్చవే
మయ్య ! సనూపకొనిధివగుమయ్య ! మణిఁ దలంతుఁ రతీపతీ!

178

ఉ. తుంటంట కార్డు కంబుకరదొట్టినతేంట్లంట వింటినారి చే
యంటినవాడుసూపులంట యప్పులపాలంట శేతనంబువా
గంటివలంగు గుల్లమంట కాయములేదంట నీకు లోకముల్
కొంటెతనంబునం గెలిచికోచిది యచ్చెగియంబు మన్నఁగా.

179

సీ. నీయుగ్యమనికదా నెమ్మిరాబిలుకను బంజరమునఁ బెట్టి పలుకుచుండు
నీతూపులనికదా నెత్తుకొనుల గారవమునఁ గండ్లఁ గప్పికొందు
నీమామయనికదా నీరజారినిఁబూచి యూననంబునఁ గూర్చి నలముకొందు
నీసుహృత్తునికదా నీసుపుదెమ్మెరఁట్లు నాప్రాణపదముగా నమ్మికొందు

గీ. నీదుపరివారమనికదా నీలకంఠ, మునకు నటనంబుంగలహంసమునకు గమన
మరికి శ్రుతి కోయిలరుగానమలచరింతుఁ, గోరికలనిమ్మ మనవిఁ గైకొమ్మ చుదన!

180

కా. విణిమాణవ కాఠియీసరణి నుల్పేత్తోత్తలం గేళిని
ప్రాణేశుల్ విసుతించి పూజనల నారాధించి యాచెంతఁ బూ
బోణుల్ వేడుకనూడిగంబునలుపం బూచింటిజేజేకడఁ
బ్రాహ్మచారము వడ్డలీలపరిశయ్యుండేరి మ్రొన్నుడన్.

181

వ. ఆత్మగతంబున.

182

ఉ. మక్కువనుక్కిపం బెడని మాటికిమాటికిరాజరాజు
సైక్కువశక్కువల్ దలంప శంకయు వేడినమానసంబునం
దక్కటికంబుడోపమికి హోయని పాయనిచింతశెంతయన్
చిక్కివిరాచినుక్కి నునుఁజెక్కిటఁ దేగదయించి విన్నపై.

183

- ఉ. ఏటికివచ్చె భూమివిభుఁడీవననాటికి ? పచ్చుఁగాక నే
నేటికిఁ బూలబంటినటునేసితి ? నేసిన నేమియాఘనం
డేటికి నన్నుఁదావలచి యింతలు ప్రార్థన చేసె ? జేయనే
నేటికి వాని లోఁ గొనక నెల్లిదమైతిని మారుబారికిన్? 184
- క. అనుచున్ నలుఁగెలఁకులుగనుఁ, గొనుచున్ దనుఁదానవిసివిగొనుచున్మోఁసె
ట్లునుచున్ సారెకునుసురను, రనుచున్ జెలులపహసితురని వెఱఁగొనుచున్. 185
- ప. ఇట్లు నెలంత బలవంతంబగువలవంతం బొరలునవనరంబున. 186
- చ. పులుఁగులుగూండ్లఁదూఁతె విరిబోణలయల్కులుదీరె భానవో
పలములకాఁ కలాఁతె రవిఁపశ్చిమ్మశైలముఁజేరె దిక్కులన్
దలమగునాఁక దేరె రతినాయకుఁడమ్ములనూరెఁ దమ్ముల
గ్గలముగ నాడఁబారె విరికల్వలలేసియలూరె నత్తఱిన్. 187
- చ. కరమసురక్షుఁడై పరుషకాంతివహింపక భర్తచల్లనౌ
కరముల బుజ్జగింప వినఁగానక వద్దిని మోమువాంచె నౌ
కరమసురక్షుఁడై పరుషకాంతి వహింపక భర్తచల్లనౌ
కరముల బుజ్జగింప వినఁగానక వద్దిని మోమువాంచునే? 188
- సీ. భరకాలకరవాలఖండితవాసర కాసరస్కంధచక్రంబనంగ
సముద్రచరమవిశ్వంభరాధరశిఖా పరిషక్వదాడిమోఘలమనంగ
బల్బిచూశావధూపటుతరస్తనతట స్ఫారకాశ్చీరలేంబనంగ
సాయంసమారబ్ధజలధిసంధుక్షణ త్తణదీప్తబడబాముఖంబనంగ
- గీ. విరహిజనజైత్రయోత్రానుసరదనంగ, కేతనస్థితమకరదృష్టిల్లనంగ
నొడలనెఱసంజకెంజాయలాలయనవరభాగమునఁ జేరె వద్ది నీబాంధపుండు. 189
- మ. బలభిన్నీలశిలాకదంబములతో భద్రేభయాధంబుతో
జలదశ్రేణులతో మిళిందములతో జైవాత్మకాంకంబుతో
లలనాసంయతకేశపాశములతో లక్ష్మీధరాంగంబుతో
వలదిందీవరపాలితోఁ జెలిమి వర్వఁబర్వఁ గ్రంజిఁకటుత్. 190
- సీ. గగనగంగాతరంగముల తాఁకున మింటఁ దెనులుడిండీరఖండములమాడ్కి
వియదలత్రాపింఛవిటపచ్చటానట జ్ఞోతిరింగణగణద్యుతులభాతి
శివతాండవక్షణోత్థిప్తాజినమునందు నెలగొన్న చిలుతవన్నియలపగిది
రాజమార్గమునది గ్రామాశిరోమణుల్ చల్లునాచారలాజలవిధమున
- గీ. యామినికిసోమునకు వివాహమునఁదనరు, చలువపందిటిముత్యాలసర్పసరణి
విష్ణుపాదముఁ గై నేయువిరులపోల్కి, కలిమివాటించె మొలక చుక్కలబెడంగు. 191

- ఉ. ఘోరతరాచ్చభల్లవనకుంజరపేచకచిత్రకాయమా
రాజవిహారపేళలనుశంకదలంకకజారచోరులి
చ్చారుచిరప్రదర్శనలు సల్పఁ దొడంగిరి జాంగలంబులం
దారయ వేమఱుం గనక మక్కట స్రాణముకంటె తియ్యనూ. 192
- వ. ఆనమనుంబున. 193
- చ. స్ఫులితనవోత్పలద్యుతులు చొప్పుడయామిని కామిసీభవ
న్తురహారమూర్తిగఁ జనుముముచ్చుల వెన్నెలపుల్లవేలుపుం
దొరలకొసంగఁబూసినననాత్మసుధాకలశంబుచామ్మనన్
సరనకళామితాసరససాంద్రుడు చంద్రుడు దోచె దూయనన్. 194
- చ. కుముదినిసొంగఁ బద్మినులగోమ దొలంగె నభస్థలిం జిగో
రములు చెలంగఁ గోకనికరమ్ము గలంగె విధుండు పూర్వభా
గమున వెలింగె నంబురుహకాంతుండు కాంతి దొఱంగె నార! లా
కము తనమేలుగాఁ దలఁచుఁగా సలివారిపరాభవంబిలన్. 195
- నీ. అంగభూనవమృత్తికాత్మప్రసారంబో? పరహిణీజనతనూపిలననంబో?
కమనీకమలనక్కుముదిసోసా బో? వక్రజీవంజీవపాయసంబో?
ప్రవచించునుడిగణసాహసీసారంబో? ఘటదాభిసారికాస్తనవటంబో?
జాగజీరతరహోత్సవసూనపర్వంబో? నియనమత్కలశాబ్ధికననంబో?
- గీ. యనఁగ బ్రహ్మాండమండపాభ్యంతరమున, బాలగారయొనర్చినలీలమెఱసి
పుడమిరిదాగుబోసినపాలుపు మిరిలి, వందఁవెన్నెల నిండె చిత్తుండలమున. 196
- క. హరిరణివిధనిగరములు, శ్రీకాంతాసుతునిచివురుచీకరలగలిగె
దానిగఁజేయునోహ్మచు, నాశామిరెమిసారికలియలుకదొలకన్. 197
- ఉ. హోరుదామహి! ననినాహిత! చింతెలుచున్నదాన నీ
వీకడఁజేగనమ్మ నలయుంచెను నీదురులంబునీఱగం
గాక గుణంబు వందమగుఁగాక గుణరమ్మ వలీమనంబగుం
గాక భవచ్ఛరీరమరుఖండములై చెడుఁగాక దుర్బలి! 198
- ఉ. మంజరమెత్తెడెక్కల నమర్త్యుల నొక్కటిచేసి వామణి
బంధముత్రావహన్త పాగి పాలనముద్రముఁ బిల్కటల్ మరు
ద్భ్రంషముఁ బ్రసాద నా భువనభీతి! నిన్ను పృబించి పాంథులన్
మందగఁజేయఁగా కహహ వల్లనివారల నమ్మవచ్చునే. 199
- ఉ. తప్పులనేచెనో? నెలుసుదాల్చెనో? గౌరవహనిగొగ్గనో?
యెదుకచెల్ల హలహలమల్లన దానినణించి యుత్తమాం

- గమ్మన నిన్ను శేఖరముగాఁ గొనియెన్ గుహనాకిరాతకుం
డిమ్మహిలోపలన్ విషమదృష్టి యొలుంగునె తారతమ్యమున్? 200
- క. నగు మొగమునతోడిన య, వృగదీఱఁగనగరుకుముదబాంధవునిట్లా
నగకుచ నగియాతనికై, మిగులన్ మొనచూపు నతనిమేనల్లునితోన్. 201
- సీ. ఘనజటాజూటంబుకైవడివెన్నున రాజిల్లువేణీభరంబుఁజూచి
హోలాహలశ్యామలాభమైగళమునఁ బూసినకస్తూరిపూఁతఁజూచి
భసితానులేపంబుపగిది నెమ్మేనివైఁ గనుపట్టునంగరాగంబుజూచి
శశికలాభరణంబుసరణినాదలఁమీద నైకమాగొజ్జంగి తేకుఁజూచి
- గీ. చిలుతవన్నెలవయ్యెదచెఱుంగఁజూచి, రాజితంబైనపూఁబాన్పురమణఁజూచి
పురహరునిమూర్తియనియల్కఁబూసి లేమొ, యలరువిలుతుండ నేశకుంతలనుజుమ్ము.
- ఉ. నిండినపండువెన్నెలలునెక్కినుకన్నులనీరునున్న పే
రెండకువానతోర్చికృశవృత్తిదపస్వినులై నమాపయిం
గాండములేయఁబూనెదవుగర్వముచేనటుగాననీదుతో
దండముఖండమైవడురథంబునురూపఱుఁగాకదర్పకా. 203
- ఉ. నీమధునేవ నీవథికనిష్ఠరవృత్తినిసీయనంగతన్
వేమఱుఁజూడలేకగదనీజనకుండటుకన్నుమూసెనీ
మామకృశించె నిన్ గనినమాతయుఁజంచలభావమందెని
స్సీ మకరాంక! యిట్టిమృతజీవనమేటికి నన్ను నేఁచనే? 204
- క. వారనియారనమునవే, మారుస్తారున్ రమాకుమారున్ మారున్
దూరి మిటారి యతనికిన్, చేరై గారిండుకమ్మతెమ్మెరతోడన్. 205
- ఉ. చందనశైలరాజమునఁజారుపటీరనికుంజమంజరీ
బృందమువిందు నేయవిహరింపక క్రొవ్వికపాలిశాలికా
ఖిందముఁజూడనేగెఁగవాలెమ్మనమిరణిశోర! దీనమే
లందెదుత త్రనూవిలసితాహినహస్తముఖాగ్రయాయితై. 206
- చ. వలపులకొండడిగికుజవారములోనటులు త్రరంబుగా
వెలువడివేగ నేగవెడవిల్తునికార్యముగాఁగవచ్చుచోఁ
జిలువలతోఱలంజిదిమిచేరువ నంబులఁగంటివంతదు
మ్ములుపొడకట్టెనీశకునమున్ వితగాదుగదామదానిలా. 207
- క. మకరాంకునకున్నెనుకన్, బ్రకటభటార్పటులుపేర్చివైకొనుమధులి
ట్టుకపిక కాదంబుమయూ, రకములకున్ వెఱచి వెఱచి రమణి యలుకతోన్. 208
- సీ. ఫలభంగములు నేయువనిఁబూనెదరుగదా కులుకులాయివిమీకుఁజిలుకలార
ఖలుశిఖిండితనంబుఁబాండ్లఁజాలరుగదా యెమ్మెలాయివిమీకు నెమ్మలార

- కంటకోస్తుభములై కడు మ్రోసెదరుగదా యాటలాయినమికు లేటులార
పక్షపాతముమీఱఁ బరువెత్తెదరుగదా మించుకాయినమికు నంచలార
- గీ. యింక నెన్నఁడుమాలోడహితముఁబూని, ముచ్చటాడరోయాడరోమోమునందుఁ
బొలయరోవెంబడించరోబోయమరునిఁ, నూడినంత నెయిటులుపోరాడఁదగునె. 209
- ప. అని యివ్వధంబున నిందుకందర్పమందానిలమిళిందశుకపికచక్రాంగమయూరవారంబు
లం దూఱుచు నంతకంతకు నగ్గలంబైబెగ్గలంబున మఱియు నిట్లు వితర్కించు. 210
- ఉ. వారక ప్రేపయింబొరనివచ్చునుహావిరహంబురాశి నే
నే రహి సీందుదానఁ దుది నెన్నఁడు నూరుఁడుమారుఁడేనియం
భీరముమీఱ నేయఁడొక పెట్టున నెట్టి నఁబోవనట్టియా
వీటిఁడిజీవమేటికనివేమరువేమరులేచుచుండఁగన్. 211
- ప. వెండియు. 212
- కా. నీరేజారినిదూఱిదూఱియనిలున్నిందించినిందించి ప
ల్లారుకమారునిఁగేరిగేరి పిరహమ్మాయత్తనూయప్పియై
యారాజానన యుడచ్చెపక్కుచు దృగంతాశ్రచ్చటల్ చెక్కులక
జారం గోకిలకాశలీస్వరసుధాసారం బసారంబుగాన్. 213
- ప. తదనంతరంబ. 214
- తే. ఆకలికంత కాకలినాకలించి, పరఁజనియారజని నిట్లుమారజనిక
తాపమున వేపమానాంగియైపోలంతి, వెచ్చనూర్చుక నెచ్చెలుల్ పిచ్చలించి. 215
- ఉ. అవుకచ్చెల్ల! యేటి పికలమ్మ! కనుంగవసిరునించెదే
లమ్మ? నిరాళిజాలిగొనకమ్మ! ప్రియంబునమాటలాడవే
మమ్మ? లతాంగిట్లుదగదమ్మ! నఖిల్ వివరానిగోప్యమే
మమ్మ? మనోగతమ్మనిపుమమ్మ! ఘటింతుము బాలికామణి! 216
- క. రావించుము సీజనకుని, సేవించుము నీదుకోర్కి చేదూర్పుటకై
కావించుము నీయిచ్చము, భావించుముమీఁది తెఱఁగుపలుకుము తల్లి! 217
- ప. అని యనేకప్రకారంబుల నెచ్చెలులు విచ్చలవిడి ననునయించి పసిండిగిన్నెలంబోని
మెఱుంగుఁజన్నుల మున్నీరైపోరంగుకన్నీరుకనికరముల నరుణనాళికనికరములకర
ణిం బ్రభాకరంబు లగుకరంబులనద్దంచుఁ దిలపింబుదిద్దుచు విమలంబని ముఖకమలం
బునం గమలుసూపుచుం దెమలు శ్రమజులపంబులం బల్లపంబులక విసరుచు మాటికిం
గొనరుచుఁ జెబుకంబు నిపురొచు వేనలం దిపురొచు నక్కునంజేర్చుచు మక్కువ మా
రార్పు నవసరంబున. 218
- తే. జీవించిమిటారికొండొకనేడనేటి, ప్రాణసఖులార! నానుడుల్ పరఁగనిమఁడు
ఁగొననడఁచినగుట్టునాఁగొనమట్టు, పలుపరామికినికదాఁపటికఁజేల? 219

- ఉ. మొల్లపుమొల్లపూఁ బొదలమొగ్గలనగ్గల మైనలీవలం
దల్లనఁజల్లనై యొలయునందపుఁ గందపుఁగొండగాడ్పుచే
నల్లికబిల్లికందనరుసామిడిమామిడిక్రిందభూమిభృ
త్తల్లజుఁడల్ల జాలరివిధంబునఁ బొంచిహరించె డెందమున్. 220
- ఉ. నాయకుర క్తిచెప్పవలెనాయని యార్యులచాటుదానఁగా
నాయని రవ్వకోర్వఁగలనాయని రాజులపొందుగోరకౌ
నాయని తత్తఱంబుదగునాయనియంతలునేయుదాననే
నాయని సంభ్రమింపనగునాయని సైరణనేసితిఁభృతిన్. 221
- ఉ. అవ్వనుదాతనుం గఱకులాడఁగ నేటికి? దాదులైనమి
మైవ్విధిమించనాడ నగుహేయవివర్జితఃదాతకశ్యపుఁ
బ్రువ్వఁగదూఱఁగాఁదగదు పుట్టిననాఁడె దయావిహితులై
దవ్వలఁద్రోచిచన్నతలిదండ్రుల దూఁతద సాకసాకెకున్. 222
- ఉ. పిన్నటనాటనుండియును బెక్కిడుమల్ పడుచున్నదాన నా
బన్నముఁ జెప్పనేల? యిది ప్రాక్తనజన్మకృతంబు దీనికిఁ
పన్నియవెట్టినట్లు జనవల్లభుఁ డక్కట! మొంతవేడినఁ
గన్నడచేసి తత్ఫలముఁగైకొనగంటినివేయునేటికిన్. 223
- ఆ. ఆమనోహరాంగుఁ డనురాగభరితుఁడై, వేదిధముల నన్ను వేఁడుకొనియె
నెంతవేఁడుకొనిననెక్కసకైములాడి, వినక బేలనైతి వెలఁదులార! 224
- ఉ. నావెతఁజెప్పనేల? నరనాథునిమేను శరీషకోమలం
బీవలరాజుతూపులకు నీవిరితావికడిందికాఁకకుఁ
దావలమయ్యెనేరహినిదాశెనొయయ్యయ్య! యెంతవేడినఁ
నేవిననేరనైతినవినీతిలోనయితిఁ ధ్రు పంబుగన్. 225
- తే. అధిపునేమమునానేమమాకలింది, నేడుకవగూర్చియిరువురనిర్వహించి
కనికరముపూనుపరమోపకారులెవ్వ, రీతమకమెట్లునైతు నేనేమిసేతు. 226
- సీ. తరుణప్రసూనకేసరముర్దురంబుపా న్నునబిసాశించివైఁ బొరలుదానఁ
బ్రోదిమెసిండాదుపూఁదేనెకొలఁకున దుస్సాహసముచేసిదుముకుదానఁ
బరువంపుఁజిగురాకుబాఁకుఁ జేకొనిలేచి హుమ్మరంచునురమ్మగుమ్మదాన
మెయికొన్నవలపుఁదెమైరకాఱుచిచ్చులో నావన్నిదముదీక్షనడచుదాన
- గీ. నీమరునిబాణములరాక లీసుధాంశు
కళలబలుకాఁకలీమరుత్కండభంపు
బోక లీకోకిలంబులపోకలోర్చి
గోల! వేయల నికతాళజాల నవ్వు!

అంతః

సీ. నామ్రాలనిరతంబు నటనంబుగావించు నెమిలియెవ్వరిమ్రోత నిలుచునొక్కా?
నావెంటఁబెనుదంటయైదిహారమొనర్చు కలహంసియెలీలఁ గడచునొక్కా?
నానా ప్రమునవ్రాలినలువొప్పఁగాఁబల్కు చిల్కయెవ్వరిచేతఁజేరునొక్కా?
నాచేతిమేఁతచేనానాఁటఁ బెనుపొందు నీలేఁడిశాదమ ప్రోవెవరిదొక్కా?

గీ. యనుచురాజగ్ని కన్యకపనవిపనవి, యలసిసొలసి ప్రియంపదయొకపాలి
హాలివ్రాలినదశదిశలలమెసఖుల, గములహారపముల కలకలము.

228

ప. ఇట్లు మూర్ఛిల్లినఁ బ్రియంపదాప్రముఖ సఖివిసరము నలుగెలంకుల నక్కన్యకా
మణిం బొదివికొని.

229

మ. కనుదమ్మిక్ హిమవారిపూరమునుపం గాదంచుఁదావ్యధ న
ప్రసకోకములఁజంద్ర కాంతమణులంచందాళలేదంచుమై
ననకూనంబలుమారువీజనములునన్ రాదటంచున్ సఖి
జనముల్ దేర్చిరిమెల్లమెల్లనఁ జిఁక సౌమ్యపచారంబులన్.

230

ప. తదనంతరంబునం బ్రియంపద దరహాసభాసురముఖి యగుచు ననసూయతో మెల్లన
నిట్లనియె.

231

సీ. పుట్టినప్పడెగాధిపట్టి గాదనపట్టిఁ జాచివచ్చినిమాట సూన్యకంబు
మాలినీకటనీమగోలఁగాంచుచును మూర్ధ్వరేతునివాక్య ముక్తమంబు
ప్రొద్దికై మనలఁబంపుచుఁజేయఁ నదిలిక శ్యపులసంవాదంబునమ్మతంబు
తరుణిచిన్నెలుచూచి దైవజ్ఞులగుభువన్ నిర్ణయించినమాటసిక్కువంబు

గీ. నిఖిలరాజాధిరాజమాణిక్యమగుట, తటభుటితపాదపద్మదై ధరణి నాల్గు
చెరఁగులేలేడుదువ్యంతుఁ జట్టపట్టి, భూరిసౌఖ్యములందునీపువ్వుఁబోణి.

232

ప. ఇట్లుగుటం గాలయౌవనంబునకు సమయంబుగాదు. నేపచ్చునంతకు నిక్కన్యారత్నం
బు నతిప్రయత్నంబున సురక్షితంబుగావించునదియని యనసూయాదులకు నొప్పం
జెప్పి నరేంద్రస్కంధావారంబుఁ బ్రవేశించె ననినవిని జనమేజయందు కరువాలి
చరితంబు దినవలకు ననుటయు.

233

అంతః ౩౩ శ్వాసాంతము. ౭౭

క. శ్రీసురపూజాస్పదపద, భాసురవాసరకరోదవసితాలసిక
త్వాసురరత్నదక్షిణ, తాసురచంద్రమణి! వేంకటాచలరమణా!

234

మాలిని. విమలకమలచేత్రా! విక్రమాంకమిత్రా!
ప్రమదకరచరిత్రా! ప్రస్ఫురత్నప్రియత్రా!
కుమలతృణలతా! కోమలశ్యామగాత్రా!
యమితగుణవత్రా! యద్భిక్త్యాకళిత్రా!

235

గద్య. ఇది శ్రీమత్కౌసల్యానందన ప్రసాదసమాసాదితకవితావిచిత్ర మైత్రేయసగోత్ర
 నృసింహగురుపుత్ర కృష్ణకవిప్రణీతం బైనశకుంతలాపరిణయం బనుమహాప్రబంధంబు
 నందు దుష్టతుండు కణ్వాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించుటయు శకుంతలాసంవాదంబు
 బ్రయంపదవలననమ్మహీకాంతుండు శకుంతలాజన్మప్రకారంబు వినుటయు సేనాని
 వేశంబును జలక్రీడయుం జంద్రమన్తధాద్యుపాలంభంబును శకుంతలావిరహవేద
 నాభరణంబు నైరింపంజాలక ప్రియంపద సరేంద్రస్కంధావారంబుఁ బ్రవేశించుటయు
 నను విశేషంబులు గలిగిన ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ రస్తు.

తృతీయాశ్వాసము.

రమ్య వైజయంతీ
తోరణవిభ్రాజమానదోర్నధ్యగృహః
ధారశ్రీసంసేవ్యా !
గీరమణస్తవ్య ! శేషగిరివాస్తవ్యా !

1

ప. దేవా! వైశంపాయనుండు జనమేజయఃన కిట్టనియె నట్లుప్రియంపదనరేంద్రస్కం
ధావారంబుఁ దఱిసి తిరస్కరిణీప్రభావంబున నంతర్ధానగతయై మెల్లనరాజమంది
రంబు సొత్తొంచి కలయంగనుంగొనునవనరంబున.

2

కా. ఆరాజన్యఁడనన్యగోచరమనోజా ర్విజ్వలన్తూ ర్వియై
యారాజర్షి సుతాధరాధరసుధాహారంబుపైఁగూరిమిన్
సారస్ఫారచతుర్విధాన్మథలమజ్జా పాయసాపూపవ
ష్టారాద్యుత్తమభుక్తిమానసమునన్ లోభింపఁడింలేనియన్.

3

ప. ఇట్లు శకుంతలావిరహోనలసంతప్యమానమానసుఁడై యమ్మానవేశ్వరుండు.

4

సీ. ఉదయదిందుప్రభాభ్యుదయసంపదలకుఁ దలసూపనోపక తలఁగి తలఁగి
కలకంఠకులకంఠకాకలీకలనంబు కర్ణగోచరమైనఁ గలఁగికలఁగి
మరుఁడేయుఁగేదంగివిరికతారపుప్రేటు మదికగ్గలంబైనఁ గలఁగికలఁగి
చందనాచలమరుత్కందళంబులవారి దురవగాహంబైనఁ దొలఁగి తొలఁగి

తే. తేవమీతఁగఁ దల్పంబు డిగ్గిడిగ్గి, లేపలేపకు నిట్టట్టుఁ దివిరితివిరి
పొలఁతి చెలుపంబుమాటికిఁ బొగడిపొగడి, వసుధన్త్రాయంచు మోముఱివాంచివాంచి.

5

ఉ. హా! యను మానిరాజకనయా! యను హోయనిబల్కుపే మిటా
రీ! యను రమ్మసమ్మదకరీ! యనుఁ గన్నడసేయకోలతాం
గీ! యనుఁ దాళఁజాలఁ గలకీ! యను ముద్దిడనిమ్మ కీరవా
ణీ! యను జాలమేల తరుణీ! యను రాజు విరాలిజాలిచేన్.

6

వ. ఇట్లు మునికన్యకాధ్యానపరాధీనుండై యున్న తప్రలాపంబులఁ బొరలునన్నరపరుం
జేరంజని. 7

సీ. తివుటఁ దియ్యనిలేనె దివురువాతెఱగంద నుసురసురనివెచ్చనూర్చువానిఁ
తెక్కుటద్దములపైఁ జిందిజేరలువాఱి నిభృతుడై కన్నీరునించువాని
గోరంతనడిఁ గన్నగుండె జల్లురనంగ సొలసిదిక్కులుదేఱిచూచువాని
మేనఁబుప్పొడియొత్తఁగానొయ్యనొయ్యన పిరులపానుఁపుమీఁదఁ బొరలువాని
గీ. మదనతీ! మత్తకాశిని! మంజుభాషి, ణీ! మనోహరిణీ! మానినీ! మరాళ
గామినీ! యెంతవేడినఁ గనికరమ్ముఁ, బూనకేఁచెదవనియూర్చిఁ బొరలువాని. 8

ఉ. కాంచి చతుస్సముద్రపరిభ్రావృతభూవలయాధిసాధుఁ డ
క్కాంచనగాత్రికన్నఁ దమకమ్మునఁ జింతిలుచున్నవాఁడు భా
వించఁగఁ దుంటవింటిదొరపీరలయిర్వారపొందుఁ గూర్చునూ
హించె బళీ! యటంచుఁబృథ్వీశునకుం బొడనూపె నమయై. 9

వ. ఇవ్విధంబున.

క. జయజయశబ్దంబులతో, భయనయముల మ్రోలనిలుచుపడ్డదళాక్షి
బ్రియమునఁగనుఁగొని యిట్లున, నయనయదయమానమాననాబ్జుండగుచున్. 10

మానినీ. సేమమెతామరసోదరసోదరచిత్రవిభాననశాలినికి ?

సేమమెఫాలచలాలకజాలకశీర్మదవార్జమహాలినికి ?

సేమమెపుల్లసువర్ణసువర్ణవిజిత్వరదీధితిమాలినికి ?

సేమమెభావజభావజరావహశీలవిదంబితకేలినికిన్ ? 12

ఆ. ఆనుచుఁ బెక్కుమారులత్యాదరంబునఁ, గన్నె సేమమరయించున్నజూచి
నన్నవాఱునగుచునకియప్రియంపద, పార్థి వేంద్రుఁజూచి పలికె నిట్లు. 13

ఆ. తడవులేదుచూచి ధరణీశ ! యంతలా, సేమమరయంబెల్ల చిత్రమయ్యె
నతనుమంత్రసిద్ధులగుమహాపురుషుల, కెగ్గుసేయసేమ మెట్లుగలుగు ? 14

ఉ. భావజరూప! నిన్నులరుబంతినగల్పినయంతనుండియన్
దావలమైనభూరిపరితాపమునన్ మునికన్య ఖన్నయై
పూవులదండల్ వలచుపూతలుసొమ్ములుభక్ష్యభోజ్యముల్
కావలెనంచుఁగైకొనక గాసిలుచున్నదిసూనశయ్యై. 15

ఉ. ఆదినిబువ్వుబాణరసమంతరుదంతముగ్రాచెనగ్గమై
యాదటనవ్వనంతకునుమాకరముం బ్రతికూలమయ్యెఁజం
ద్రోదయమంతకుంగరంచుచున్నది రాజమృగాంకనేపచేఁ
బైదలిమేనుసౌఖ్యమునఁ బాటిలునోయనిమిమ్మువేఁడెదన్. 16

క. ముదునకులవర్షయౌదాతయౌ, హదమనజనకుండు తీర్థయాత్రకు వెడలెన్

- మదిరాస్యయొడలిబడలిక, యిదమిత్రమటంచుఁ జెలియఁ జెట్టొకొమిఁదన్. 17
- సీ. బింబోష్ఠిరాజకీరంబునొయ్యనఁజూచి చదురులాడఁగ నోడికొడుకుచుండు
నంభోజముఖిరాజహంసంబు వెనుకొన వెలవెలబాటుచు వెనుకఁ ద్రొక్కు
జలధరవేణిరాజమయూరమెదురెక్కఁ బరిపరివిధముల బ్రమసిపాటు
రమణ సుత్పలగంధి రాజబింబముఁజూచి యాదర్శనంబోలమాసగొనును
తే. రాజవదముద్రితపదార్థరాజియెడల, భయముగొనియున్న యదిమిమ్ముఁబరిభవించి
కాననీయానయనృతమ్ముగాదునుమ్ము, రమ్మభయమిమ్ము కొమ్ముకు రాజమాళి! 18
- వ. అనుచు మఱుంగుపటిది తన్నుం దోడ్కొని చన నుద్యోగించుప్రియంవశవైయాత్యం
బునకు మనంబునమెచ్చుచుఁ గామితార్థంబు సమకూడుటం బోడమునకుకంబు
మొగంబునందోఁపనీక పుయ్యిటదక్కి రాజకంఠీరువుం డక్కలకంఠితో నిట్లనియె.
తే. ఏటువడిగ్రుక్కుమిక్కునకిట్టులాంటి, నేసితాగాసినొందుట కేమికతమొ?
యగునగును మేలుమేలుగయాళికలికి, కలికితనుగంటి తెరగంటికలువకంటి! 20
- తే. బాలసఖ్యం బకారణప్రహసనంబు, స్త్రీవివాద మనజ్జననేవ చనవు
లేసిమురిపంబు రాగంబులేరిపొందు, కానిపకులండుబుఘునిక్కుంబుమావె. 21
- ద్రుతవిలంబితవృత్తము. అలపసివ్రమహామునినెచ్చెయిన్, గలఁచుగాధిజు కామునిబాధ
మెలఁచిపూడినమేనకవట్టియై, చెలఁగులేమకుఁజేష్టలు వింతలే. [లక్ 22
- క. సామోపక్షేపంబుగ, భూమిశ్వరలిలకుఁడిట్లుపొరిఁబొరిఁబలుకన్
దామరసానన యానన, తామరసముఁ ప్రేమరసముదలకొనఁబలికెన్. 23
- ఆ. బాలముద్దరాలుపసిగాపుగనుగందు, కూనముద్దుగుమ్మ గోలయబల
యీతితాటిలాడనెట్లు నోరాడెనో, రామరామ! నిరపరాధనుమ్ము. 24
- ఉ. ఆగమసమ్మతంబనుచునాద్యులుపల్కుదురార్యులై నయ
భ్యాగతులెద్దివేడినఁదదర్శము సిద్ధిలఁజేయుటల్ మహా
భాగుఁడవీవు నీదయినప్రాగ్నితమున్ సమకూరుని త్తటిన్
రాగముతోడనచ్చటికి రమ్ము సవర్ణలుగొమ్ము కొమ్ము చేన్. 25
- వ. ఇంకంగుత్కర్కరక్రశవాదంబులంబనిగొనదేమును బహువిధంబు లగునుచచారంబు
లాచరించితిమెద్దియనమ్ముదియయతనుతాపంబునకుం బ్రతీపంబుగాదయ్యెనట్లగుటనత
నుతాపంబనితోఁచుచున్నయది యదియును యదనంతరన్యాయంబున భవద్దర్శనా
నంతరసంజాతంబగుట నవ్వెడఁగునకుం బునర్దర్శనం బొసంగి కనువేడుఁదిర్పి
యూరారుచ్చని దీనసీతును నాచంద్రార్కంబుగాఁ గీర్తిపారుపంబులు నెలకొను
నట్లుగుట మద్భవనప్రకారంబున శీఘ్రంబయక్కన్యాసన్నిధానంబునకురావల
యునని సవ్యాంబుగా నూచించిన నొడంబడి ప్రకచ్చందనబీనాంబరాభరణంబుల
నలంకృతుండై గూఢప్రకారంబున నిజస్కంధావారంబునెలువడి, 26

సీ. ముఖపూర్ణశశియోగమునమించుగవలీలఁదగురత్నమకుటమాదలఁదలెర్ప
 మాస్తాబ్జముల వ్రాలునభులునానీలంపుటుంగరంబులువ్రేల్లనొఱపునెఱవ
 గాత్రకాంచనయష్టిఘనదీప్తిరింఘోళి చెలువునఁబచ్చనిచేలజీరఁ
 జివురులగెలువఁదాల్చినకెంపుజోడుల కరణినంఘ్రులమోచికలురహింబఁ
 తే. గంతకలితసరస్వతిఁగౌఁగిలిండు, నమరనదిభాలిమరమునహరమడర
 నంగభవమంగళాకృతినాశ్రమంబు, తీసిమైఁజేరెదుష్యంతభూవిభుండు. 27

వ. ఇవ్విధంబున నాశ్రమంబుఁ బ్రవేశించి చనునవసరంబున. 28

సీ. పోఁగూడదీదారిపుల్లహల్లకసార కాసారసీసారకర్దమంబు
 చనఁగూడదీదారిసన్నాగళన్నాగ పున్నాగభిన్నాగనన్నతంబు
 చొరఁగూడదీదారివరసంకుమదపంక పంకిలైఁజాంఁగోపలాంకితంబు
 గమిగూడదీదారిసుమగుంజదలిపుంజ పంజరీకృతమంజువంజులంబు

తే. నాథ! యిదికప్పురంపుటనంటికోన, మహిప ! యిదిగోస్తనీకాయమానసరణి
 నృపకలాగ్రణి! యిదిమాల్సీప్రవాహ, మధిప! యదెచూడుము శకుంతలావసధము.

వ. ఇవ్విధంబున నూచింపం బ్రయంపదాపదనారవిందకందభదమందమకరందబిందు
 సందోహంబులఁ దుందిలహృదయహిందోభం దై యారాజపురందరుండు ముహూ
 ర్తుహూరుల్లలన్దాల్సినకల్లోలఘుమఘుమారావంబు మార్దంగికవిమర్దనపరిణర్దనర్దన
 నదంబుగా, మధురమధురసప్రలుభిఘ్నమధుకరనికరర్పుంకారంబుశ్రుతిప్రకారంబు
 గాఁగోకిలకలన్వనవితానంబుగానంబుగాఁ, జిత్రంబగువాదిత్రంబునఁగంబాత్రంబు
 లయి మాద్యన్నయూరకళత్రంబులు నర్తనంబులుం బ్రవర్తింప, నిలింపకుటవిటం
 పాంతరనిర్భృత్యధానుధాకరకలాపంబు కరదీపికారూపంబయి నలుగెలంకులగండలు
 కొను సంధ్యాతిమిరంబుల నెడగలుగం జడియుచు మలయానిలవలననిలులితలవ
 లీలవంగలంఁగాదివిధకుసుమకేసరపరాగపటలంబు మంగళాచారసముత్సారికసిష్టత
 కంబుగాఁ, గూజచ్చుకనికరకాకలీకలకలంబు పుడ్యాహఘోపంబుగా, మహోత్స
 వంబున శకుంతలాభవనంబుఁ బ్రవేశించునవసరంబునం బ్రయంపదాప్రేరితలై
 తత్పరిచారికాజనంబులు సీరాజనంబాచరించి, సప్రణయంబుగా నభ్యంతరంబునకుఁ
 దోడైర సుచితపీఠంబునఁ గూర్చున్నయన్నరనాథు నర్ఘ్యపాద్యాదివిధులం బూజిం
 చి, సఖీజనమధ్యంబున లజ్జావినమ్రమాళి యై యున్నయక్కనామణిం జూచి
 దువ్యంతమహీకాంతునితోఁ బ్రయంపద యిట్లనియె. 30

సీ. పనులసందడినైనఁబరులపీనులుసోఁకఁ బేరెలుంగిడలేనిభీరుమధ్య
 ప్రహసనంబున నైనబాహిరంబగునట్లు పకపకనవ్వనిపద్మగంధి
 యాసాయమభ్యాగతార్చనంబుననైన నలసితివననిపువ్వారుఁబోడి
 సతతంబుకనప్రాణసఖులతోనైన ను భావంబుబయలుకొల్పనిలతాంగి

లే. యూర్ధ్వరేతుని పెనుపుననోజగలిగి, యభయకులమును దనకీర్తినుల్లసిల్లఁ
జేయఁగలసాధియ్యాలేమచిత్తవృత్తిఁ, దెలిసిపాలించుకొనుము ధాత్రీకళత్ర! 31

వ. అని చిఱునవ్వు దళుకొత్త గూఢప్రకారంబుగా రాజునకు నక్కన్య నొప్పఁజెప్పి
తక్కటియనసూయాదులఁగనునన్నులం గలిపింపి. 32

సీ. అదితికశ్యపులిప్పుడలిచేణిమైకవ్వు వినిచూడఁదగునంచువెడలె నోర్తు
మొన్న నాటిలి మొక్కముంతమామిడిమొక్కఁ దోయమెత్తెదనంచుదొలఁగె నోర్తు
చిఱులేటికొదమచిత్తరపుఁజూడుకులునేర్చి పూరిమేపెదనంచు బోయె నోర్తు
కలమంపుటెండువుల్ గవయంపుఁబండువుల్ చూచివచ్చెదనంచు జూడిఁగె నోర్తు
లేతనివర్షిదొంపులేటిపిల్లలకింపు కాచియుండెదనంచు గదలె నోర్తు

లే. ధార్యమరనెదననితప్పదాఁటెనోర్తు, వైద్యుఁబిలిచెదననిజాఱువాటె నోర్తు
మాయములుపన్నియాలీల మహిమమ్రాల, బాలనిడి హేల నరిగిరి ప్రాణసఖులు. 33

వ. ఇట్లు తన్నొక్కతెం డించి సభీజనంబు నలుఁగెలఁకులం దలఁగిన నుజ్జాతంబులగు లజ్జా
భయంబుల నజ్జలముఖి నృపాలునివజ్జ సేకతంబ నిలువఁజాలక. 34

చ. కులుకులెసంగ నబ్బురపుగుబ్బలుగుబ్బలిలంగ మేనిచా
యలు చిలుకంగఁ గౌనునులియంగ మొగమునఁ గ్రమ్మిచెమ్మటల్
చిలిచిలిపొంగఁ బొందకుఁజేలమెఱుంగడరంగఁ గంకణా
వలి గలుగల్గనంగఁ బఱవంగమకించె లతాంగి సిగ్గునన్. 35

వ. ఇతైఱుంగున నంతరంగంబునం దుఱుంగలిగొనువెఱుంగునం గుఱుంగట నిలువంజాలక
నక్కురంగఁజూచన మెఱుంగుదీవియకరణిమణిస్తంభంబులమెఱుంగునకుఁ బరుంగు
వాఱినం బదత్రయమాత్రంబున నధాత్రీకళత్రుం డక్కాంచనగాత్రం దొట్టిచేపట్టి
కవుంగిటికిఁ దిగిచిన నెగిచి దిట్టతనంబున నిట్టట్టు గిడురుపఱిచి మరుచిరగతింబఱిచినం
గెరలినమరులునః గ్రమ్మఱునమ్మరువంపుమొలకం బలుకఁగించుచుం గదిసి సన్నధ్యంబగు
నక్కన్యకామధ్యంబుఁ బిడికిటంగీలించి లాలించుచు నధరామృతం బాస్వాదంపం
గమకింపం దమకింపక చంపకగంధి గంధసింధురం బాక్రమించినం జలియించుతరుణ
కదలిలలామంబుచాడ్పునం గాడ్పునం గదలుకండభీకాండంబుకైవడిం గైవడినెడగలు
గంజడియుచు నొడంబడనెలయించం బంచశరశరవరంపరాపరాభూతంబైన సుహృ
జ్జల జాతంబుతో నిట్టనియె. 36

క. పలికీపలుకవు మరువూ, ములికీ! యీయంచగముల మురివంపుమాళా
మాలికీపరిసరతరునర, దలికీరార్థటికి డెందమలికీఁ గలికీ! 37

సీ. విరహపాథోరాశివెల్లిపీఁగఁదొడంగ ననుదగి జేర్చుము నావభంగిఁ
గామాంధకారంబు భీమమైకెరలించె గడలేర్చుముగదీపకలికభాటి

- మదనమాంద్యమున నెమ్మది బోధరాదయ్యై గావుము సంజీవకరణికరణి
నతనుతావభరంబుమిలేమిఱిసోగియించె మనువుము శర్మరంభములపగిది
- తే. నతులతావకరూపరేఖానురాగ, రసపురవిహారకలితజాగ్రన్త నోజ
భూత వేదననెంతయుభీతివాడమె, యువతి! నీసూక్తిమంత్రమ్ము లాలయనిమ్ము. 38
- సీ. మొనగుబృతదఁజేర్చి మోవిలేనియలిచ్చి ముచ్చటల్ దీర్చి వే ముద్దుగుమ్మ!
ఓనరువైపులనవ్వి కోనగోట దువ్వి నా తమిని స్థరింపవే తలిరుఁబోడి !
బొందిపాయగఁబాసిపొలయల్కఁజేసినా బోధనల్ వివఁగదే పువ్వుఁబోడి !
మగచందమునఁగల్గిమాయముల్ పల్కినా మదికింపుఁ గూర్చవే మచ్చెకంటి !
- తే. పరిపరిధంబురతులకేర్పడినమేటి, యంగములకెల్ల నునికెపట్టెనబోటి
విరులసింగాణిసురధాణివిజయధాటి, మేదిసీస్థలిఁ గలుగునే నీదుసాటి. 39
- ప. అని యనేకప్రకారంబులం బ్రార్థింప సాచిస్తే తలసితంబుగా మొగంబువాంచియెక్కిం
చుక భావించి యక్కాంచనగాత్రి గోత్రాశ్రమనితో నిట్లనియె. 40
- ఉ. అక్కట! తాతకశ్యపులయాదరణంబున నున్నదాన న
న్నెక్కటినిట్లునేఁగొనుటయేవివరంబిదియేటిగొండ్లి మీ
యక్కఱదీతినం బిదప నాఱిడిఁ ద్రోచెదరేలయేల నే
నెక్కడిదాననయ్యెద మహివర నేవరమర్థి వేఁడెదన్. 41
- ఉ. వైశము కణ్ణులింతకును వత్తురు వారలయానతిం గడుం
దాలిమిఁ బెండ్లియాడుము యథావిధినంతకు నీకునెమ్మదిఁ
దాళికలేకయుండిన హితవుగునేనియు నగ్రభార్యగా
నేలుము నన్ను మత్తుతునకిమ్ము మహివలయమ్ము నప్పలిన్. 42
- సీ. అదిలిమాయవ్యకశ్యపుఁడుమాతాతసూ తొలుతవారలకెట్లుదోచునొక్కొ ?
తాతకశ్యపులచి త్రముకంచువదనుసూ దుర్వృత్తయనిప్రేమదోఱునొక్కొ ?
నాప్రాణసఖులచందమునమ్మరాదుసూ సుబ్బునుబ్బులదూఱఁజూతురొక్కొ ?
యందిపొందినవారలచారపరులుసూ బాగుగాదనిబాహ్యపఱుతురొక్కొ ?
- ఆ. యహహ ! రాజరాజయాజవంశబసుఖా, సక్తియుక్తితోలి సాహసమున
నీమనోరథంబునెఱి వేర్తునేనియు, నవులనెట్లునైతు రార్యజనులు. 43
- ప. అని యట్లు బహుప్రకారంబులం బరిహరించునమ్మించుబోడి నుపలాించుచు
నిట్లనియె. 44
- శా. కానిమ్మేనిను నెమ్మినగ్రమహిషిం గాసంతరింతుఁ భవ
త్సూనం బట్టముగట్టుదుఁ మనకుసాక్షుల్ వాసరంబుల్ నిశల్
భానుండఁ శశిపంచభూతములు దిగ్భాగంబులుఁ గాలముఁ
శ్రీనారాయణదేవుఁడుం గలఁడు శిక్షింపంగ రక్షింపఁగన్. 45

వ. ఆని యమ్ముద్దియనెట్టకేలకు నొడంబటిచి సురుచిరాకల్పం బగుకిసలయతల్పంబునకుం
దిగిచి. 46

శా. కాంచుక్ గామినికామసీయము బలాత్కారంబునంగేలగీ
లిండుక్ వేనలిచెక్కునొక్కికడుబల్లింగుబ్బపాలిండ్డనం
కించుం గొంగిటశయ్యకుందిగిచిసొక్కించుం గభావైఖరిక్
గించిన్దధ్ధిం గరంచి యీసరణిభోగించెక్ విభుండయ్యెడన్. 47

సీ. కొమ్మ! నీ నెటికురుల్ కొడవతు మైదలంచు సోయగంబరుదారజూచునొకటం
గలికి! నీకెమ్మైవికండచక్రైరయంచు గొడంగిపానకమానంగోరునొకట
నెలత! నీచెక్కులునిలువుటద్దములంచు దన మోమురహిగాంచదలంచునొకట
భామ! నీపాలిండ్లుపసినిమ్మపండ్లంచు నీటుగాగ్గొనగోటమీటునొకట
తే. గులుకులమిటారి! చిలుకలకొలికివనుచు, జెలగితమిదీఱగొంగిటంజేర్చునొకట
బా! నీలిలగరగించిపార్థివుండు, హలిసిప్తోవభోగంబు లందుచుండె. 48

ప. మఱియును. 49

సీ. కొసరివా తెరనొక్కికనుగంచెనోయంచు నిరతుండైముంగేల నివిరినివిరి
గోటగుబ్బలుమిటినాఁటెనోయనుచుదా నార్తిచే గుంకుమంబలదియలది
వెలయఁబాన్పునందార్పివిరులాఁతెనోయంచు వగపుచే నురముపైదిగిచితిగిచి
తమిదీఱభోగించి శ్రమమయ్యెనోయంచు వెఱపుచే వీవనల్ విసరివిసరి
తే. సోయగముం గాంచి తెలకించి సొబగుమించి, మరులుగెరలించి కెరలించి మదిగరంచి
యఱమరలు దీఱలాంచియామతించి, కలికిలోలికూటమి విభుండు తులకరించె. 50

సీ. తరసాఘన సనస్తబకాదయాశ్లేష చలితబాలావక్త్రజలరుహంబు
పతికరవృత్తికరభ్రశ్యత్పనారూఢ వనితానవావకుంఠనపటంబు
రమణసంక్రమణసంభ్రమవివర్తితయోషి దఖలాంగసంగిభూషారవంబు
పురుషాధిగమనుఖస్ఫురితాశ్రులవలన స్తుగాముహూర్నేత్రముకుళనంబు
తే. రభసవిలులితశయ్యోత్తరచ్చదంబు, పులకచులుకితదర్పణోత్ఫుల్లగల్ల
ముల్లలత్రేకపాశవనోన్యన్యరాగ, నిరతిశయ మయ్యె నవయువనిధువనంబు. 51

శా. ఆలోలాలక మాచలత్కుచభరంబాస్విన్నగల్లద్వయం
బాలీధ్రస్త్రియపాణిపల్లవనితంబాశ్లేష మామీలదు
స్త్రిలల్లాచన మాత్రపాభరదరస్తైరాననాంభోరుహం
బాలంబాభరణంబుగానుపరతంబాలేమ సర్వైక్ ధృతిక్. 52

వ. ఇష్విభంబున నాదంపతు లతులసంపదలం బొదలుచు సిద్ధాపారవశ్యంబునం దనరు
నవసరింబున. 53

- ఉ. తోయజవైరి మాసె రవిదూర్పుడెస న్నొస చేసెఁ జాక్కలుం
జాయలుదీసెఁ గైరవిణిసైకమునంగను మూసెఁ బద్మినీ
నాయిక కుందువాసె రతిసాధుఁడు వాలారఁజేసెఁ గొక్కరో
కోయని కోడి కూసె నలకోకిని గోకముడాసె నత్తటిన్. 54
- ఉ. పూవులతావులం దనరి పొందిక కందిక లియ్య శయ్యలం
దీపలసావలం బెనఁగి యింపు రహింప సతుల్ పతుల్ ధృతిన్
భావజకేళిఁ దేలునెడఁ బమ్మినచెమ్మటలారఁ దోరమ్మై
వీవదొడంగ నంగముల వేఱవ లేఱవఁ గమ్మదెమ్మెరల్. 55
- ఉ. సారలసత్సహ స్రకరశాఖలతో నినుఁడుగ్రము ర్తియై
ఘోరతమమ్ములం దొరగఁగోరిన మున్నడియై యనూరుఁడున్
ధీరతమీఱ నయ్యిరులలేకువమాస్పెఁ దలంచినన్ మహా
శూరులఁ జేరుభీరులును జూపుదు రుద్ధతి యుద్ధతీపు)తై. 56
- వ. ఆసమయంబునః 57
- ఉ. గాములమేటి లోకములకన్న తమమ్ములమిత్తి యామినీ
భామతొలంగుబావ సెకవాఁకలగుండము చక్రవాకపు
న్నోములమెట్టపంట పదిమూటులచేతులజోదు పచ్చబా
బామెనచూపు లేగిదొరభానుఁడు తూర్పునఁదోచె నత్తటిన్. 58
- క. ఆలోనన తా మేల్కొని, బాలారత్నంబు కూర్చి పలికొఁగిటిలో
నాలీఘయగుటఁ గదలక, మేలముననుండె విభుఁడు మేల్కొనుననుచున్. 59
- వ. తదనంతరంబ మేల్కొంచినపతింగాంచి సప్రణయంబుగాఁ దచ్చరణంబుల కెరఁగి
తదనుజ్ఞాత యై. 60
- శా. వీడంబాటిన నీవితోఁ గటినట ద్వేణీలలామంబుతో
వాడుండేఱినపుష్పమాలికలతో వ్యత్యస్తహారాళితో
ప్రీడానమ్రముఖంబుతో శ్రమజలావిధాంగరాగంబుతోఁ
గ్రీడాతల్పము డిగ్గె బాల సురతజ్ఞేశావనమ్రంగియై. 61
- వ. ఆసమయంబున. 62
- శా. తానుం బానుపు డిగ్గి యగ్గలిక నద్ధాత్రీకళతుండు స
స్తానానూనకటాక్షపీఠములన్ మన్నించుచున్ బ్రతుండై
చానంగొగిటిలోనికిం దిగిచి విశ్వాసంబుతో నిట్లనెన్
మానం బేటికి ముద్దుగుమ్మ ! సెలవిమ్మ సమ్మలిన్ వీటిన్. 63
- తే. ఆనుచుగమనోస్తుఖుండైనయధిపుమోము, రాచసీరిక స్నే తప్పక చూచిచూచి
ప్రాణనాయక ! నిన్నెడఁబాయఁజాలఁ, దోడనొనిపొమ్ము నన్ను సీతోడ నెమ్మి. 64

మ. అనుచుం గుత్తుకదొట్టులేఁబలుకుతో నాకుంచితాంగంబుతోఁ
గనుదోయిన్నెలకొన్న బాష్పములతో గాటంపునిట్టూర్పుతో
జనితస్వేదకపోలపాలికలతో జవ్వాడుమధ్యంబుతో
వనితారత్నము వెన్నడిన్నడువ లేవఁ భూవిభుం డిట్లునన్. 65

క. కొమ్మా! యిచ్చోటనె నెల, కొమ్మా నెచ్చెలులఁ గలసికొమ్మా నెఱిచే
కొమ్మా కులవతియనుమతిఁ, గొమ్మా నానేమమరసికొమ్మా విదపన్. 66

ఆ. ఆజ్ఞ మీఱినడచి యయ్యయో! దీనికి, వన్నె వెట్టినట్లు వంచనమున
వన్నెదేని గారవమున నినుఁజూడఁ, గానకలుగు మానిమానసమున. 67

క. కోపించుంగ్రుక్కున నా, డేపించుకొ గాన మానిచిత్తముకూర్చి
రూపించినగరమాదటఁ, బ్రాపించుము హితులఁ బనుతుఁ బద్దదశాక్షి! 68

ప. అని బహుప్రకారంబుల నొడంబఱిచి గాఢాలింగనంబాచరించి యక్కంతాలలా
మంబు సప్రేమంబుగా వీడుకొలుపం బ్రీతుండై యశ్రమంబున నయ్యాశ్రమంబు
వెలుపడి బలుపడిం బయనంబు సాటించి చతురచతురంగ నేనాపరివృతుం డై హస్త
పురంబుఁ బ్రవేశించి యథాపూర్వకంబుగా రాజ్యంబుఁబాలించుచుండె నంత నిక్కడ
శకుంతలావధూటియు సప్రేమంబుగా నఖులకుం బొడసూపి యథోచితవర్తనంబునం
బ్రవర్తిల్లుచు నాత్మగతంబున. 69

సీ. పచ్చెబో కణ్వసేవాకుతూహలమునఁ బొదలచాటునరాజుపొంచనేల?
పొంచెబో చిలుకనుబూబంతినటువేయఁ దప్పియివ్వెభుటొమ్మఁదవులనేల?
తలితెఱిబో యిదినిమిత్తముచేసియొడయందు భావజుప్తంబుగాఁ బలుకనేల?
పలికెఱిబో తల్లిదండ్రులయాజ్ఞగొనకనే జగతీశ్వరునికూర్చి నలుపనేల?
తే. చలిపిరినిబోనృపాలుండుసంయమింద్రు, నాజ్ఞఁగొనినన్నుఁదోడ్కొనకరుగనేల?
తలఁచినతలంపెనైవంబుఁ దలఁచెనకట! యెట్లుగానున్నదొకొమిఁదనీశ్వరాజ్ఞ? 70

క. ఆమునికులసోమునితో, నేమని వివరింతు మఱియు నిదివివరింపక
గామిని పరగామినికొఱి, గామి నిజంబనుచుఁ గనలి గర్హించునొకో? 71

ప. అని యిత్రైలింగున విచారడోలాయ తం బగుచిత్తంబుతోనమృతకాశినితత్తఱంబునం
దలయెత్తి తన యగ్రభాగంబున. 72

సీ. పరమార్థతత్త్వానుభవమువక క్షణించు సమధికి బ్రహ్మపర్వసమువాని
క్షైవల్యవంఛానుకలనంబుపివరించు వ్యాఘ్రాజినోత్తరీయంబువాని
పలిమాడ్కిలాలత్యమలతబాహిరముగా మునుకొన్నశాంభవీముద్రవాని
పదములే మూర్తిభవించుమేదలించు సముచితభ్యయిసఖోపంబువాని
తే. మాత్రమాత్రాశనలేజుఁ డైయెవ్వవాని, హరిచరణభక్తిపుంభావమైనవాని
సంశ్రమధీమంబుగానెరుగదంచు, తాతగశ్యవుఁ బొడగాంచె దలిరుఁబోణి.

వ. ఇవ్విధంబునంబోడగాంచిభయలజ్ఞానంభ్రమంబులం దొట్టువడుచు నభ్యుత్థానంబాచరించి. 74

సీ. ప్రమదాశ్రుజలముచేఁ దెమలుకాటుకజేర కులుకుఁజెక్కులజాటుకురులుగ్రమ్మ
మవ్వంపుమొలకచెమ్మటలనెన్నుదుటిపై బోరలుపావటముతైసరులుదాఁచ
మరిపంబుగులుకువల్తానలవాతెరఁజెందు శంపుముక్కఱచాయకిమరుపఱుపఁ
గభ్రుకైనసెలకూనగములఁబేరురముపై రమణీయచంద్రహారములుమనుప
తే. నిదురజేగింపుఁగన్మెంపునదమలంపు, మొలకసిగ్గుననగపడుమొగపుదిగువ
నొడలిబడలికగరువంపునడలుదాఁపఁ, దండ్రుకెదురేగిమొక్కె నత్తలిరుఁబోడి. 75

క. మ్రొక్కినగాదిలిపట్టి, మక్కువదళుకొత్తఁజూచి మానిమనమున్
జొక్కమగుదివ్యదృష్టిం, గ్రమ్మన భావించి తెలిసె గత మున్ననుండె. 76

వ. ఇవ్విధంబునం దనదిన్యజ్ఞానంబునం గూఁతుం దువ్యంతుండు గాంధర్వవివాహంబునం
బరిగ్రహించుటయుఁ, గన్యామణికిఁ దమ్మలంబున గర్భప్రాప్తియుం గాఁగలసంపల్లా
భంబునం దెలిసి కృతకృత్యుండై కరుణార్ద్రకటాక్షవీక్షణంబులం దత్తుణంబ యయ్యి
భయా నభయానకరసంబువాసి మధురాలాపంబుల నుపలాించుచు నిట్లనియె. 77

శా. అల్లండయ్యె మహామహుండయినదువ్యంతుండు ధాత్రీతలం
బెల్లందాలుచుచక్రవర్తినుతుండై యిప్పాటనీకుక్షీరా
జితైస్సేల్దారసానివైతివి బభ్రీ! చిన్నారిబొన్నారిసా
తల్లీ! ధన్యతఁగంటి నీవలనసౌ దాహిత్రలాభంబునన్. 78

వ. అనుచు నాశీర్వచనపూర్వకంబుగా నక్కన్యామణిం దేర్చి సంబోధనం బాచరించి
ప్రియంపదాదినఖలలామంబులం బిలిచి యివ్వరాగోహ దౌహృదవతి యగుటనెద్దే
నియఃపాంఛంపందొరకొని మాగ్ధ్యంబునవాక్రువ్వంజాలకుండుం గావునమనోరథంబరసి
నమకూర్చునది యనియాదేశించి యథానుగుణంబుగా వర్తింపం గూఁతునాజ్ఞాపించి
తామను యథోచితవర్తనంబునం దనరుచుండె నయ్యివనరంబున. 79

తే. పారవాన్వయమునకాదికారణంబు, కణ్వదాహిత్రలాభైకకల్పభూజ
మాభిజనదర్శనోత్సవమలశకుంత, లాయువతిదార్చె దౌహృదలక్షణంబు. 80

సీ. కలలపాపణమధాకలశముద్రలరీతి నలినాక్షిచనుమొనల్ నలుపులయ్యె
మనుపనాదొరగాంచుమధ్యలోకముభాతి వెలఁదుకమధ్యంబు విస్తరించె
గర్భార్భకునియూర్పుగాడ్పుతోడ్పడినట్లు ప్రీమతీమణియూర్పులనుమడించె
నత్యజదయనిర్బదహితావళులమాడ్కి లలితాంగివళులుపేలవములయ్యె
తే. జతరశితరాంతరాళకాసారసార, సంపదంసలహంసప్రచారచారు
తరతనుభ వానుభావంబుతనరులీల, నరయనరయంగఁజెలియానమలనమయ్యె. 81

తే. పరంభూతగుణంబులవట్టుంగొమ్మ, భూరిరసవర్గములకెల్లఁబుట్టినిల్లు

అనిరసారసమాత్మజాఁడరయఁదలఁచి, మన్నువాచవిగాంచె నమ్మధురవాణి.

82

సీ. శరభశార్దూలాఽనశ్వంబులనుబట్టి ధీరధోరణినిరోధింపఁగోరు
శైలంబుశైలంబులీలతోనిరుగేల నిడితాశగతులవాయింపఁగోరు
సుద్భటప్రతిభటవ్యూహంబువైగిట్టి యస్త్రశస్త్రములనూటాడఁగోరు
నిద్ధారుణీచక్రమేకచక్రంబుగా నింపుసాంపారఁబాలింపఁగోరు
తే. వాజపేయాధ్వరశతంబు వరుసఁజేసి, యాస్థితార్థంబు ద్విజకోటి కిడఁగఁగోరు
నార్యవార్యమనస్తైర్యధైర్యకౌర్య, దుర్భరార్భకనిర్భరగర్భయ్యుక్తి.

83

ప. ఇట్లు సంవత్సరత్రితయంబు కడ చనునవసరంబున.

84

క. ప్రాంచతుంగస్థగ్రహ, పంచకమై యుల్లసిల్లుపటులగ్నమునన్
గాంచనగాత్రితనూభవుఁ, గాంచెన్ భరతున్ భుజోపగతలాభరతున్.

85

మ. పసుధాచక్రమవక్రమై విలసిల్లె వార్ధుల్ చెలంగెన్ నదీ
విసరం బచ్చపయఃప్రవాహములఁ బర్వెన్ దారకానాథుఁడు
ల్లసితుండై తనరారె దేవగణికాలాస్యంబు మీఁటెన్ డెనల్
వెన రాణించె శకుంతలాతనయునావిర్భావకాలంబునన్.

86

ప. తదనంతరంబ యక్కుమారుండు తాతవలనం జాతకర్తాదిసంస్కారసంస్కృతుండై
పెరుగుచు.

87

సీ. ఆకాశకూలంకషాకాశవనవాటి నుదయించుబాహులేయనివిధమున
క్షీరపారావారభూరిపీచిమతల్లిఁ గనుపట్టునవసుధాకరునికరణి
వాసవాశావధూవరగర్వవరణంబు గడచిరాణించుభాస్కరునికరణి
నిగమాగమాచారనిర్మితాధ్వరవేదిఁ దులకించుపీలిహోత్రునివిధమున

గీ. గుహవెడలి మీఱుసింగంపుఁగొదమపగిది, గనిఁబొడమిచ్చెర్చుబలమానికంబుమాడ్కి
పల్లితాలిగఫలకవికీర్ణచూర్ణ, కుంతలుండైతనర్చెశాకుంతలండు.

88

సీ. సరసార్పణీమేటిశరభసాభవకోటి పరభయంకరభాటిఁబరిభవించుఁ
గుంచితోరుకచోణినొంచదక్షిణపాణిఁ బంచాననశ్రేణిఁగొంచెపఱుచు
వారణంబులఁగిట్టిపోరిలొండముఁబట్టి భూరుహమ్ములఁ గట్టికేరుచుండుఁ
జండవైభరిమీటి కొండలోయలఁదూటి గండకమ్ములఁజేరిలెండుపఱుచు

గీ. రురుతరత్నస్పృగాలశార్దూలకోల, ముఖముఖరదుష్టనత్వసమూహమూహ
మోహరింపఁగఁడెగవాటిసాహసమున, డిందుపఱుచుశకుంతలానందమండు.

89

ప. ఇవ్విధంబున నిసర్గబలానర్గశభుజార్గభుండై దుర్గంబులగుకాంతారమార్గంబులం గ్రమ్మ
రు మహాసత్వంబులగు దుష్టనత్వంబులంబట్టి యక్రమంబుననాశ్రమతర్గలంగట్టిపట్టు.
పఱుచుశకుంతలపట్టిం జూచి వాచయము లాశ్చర్యచక్ర్యుండగునీశౌర్యధుర్యుండు

సర్వదమనుండను నామంబునం బ్రఖ్యాతుండయ్యెడునునిదీవించినం గాంచి కణ్ణమహా
ముని ప్రహృష్టాంతరంగుడయ్యె నిట్లుయావరాజ్యపట్టాభిషేకార్హుండగుటమారుం
జూచి తనయోగక్షేమం బారయునెడఁ బ్రమత్తుండై యున్ననృపసత్తమువృత్తంబు
నకు విచారడోలాయ త్రంబగుచిత్తంబుతో నత్తమిట్టి వేగుతటిమేల్కొంచి ప్రియం
వదతో శకుంతల యిట్లునియె. 90

సీ. విరులపానుపుమీఁదఁబొరలుచుండెడువేళ వరదుండైనాథుండువచ్చినట్లు
నాథుండురాఁజూచి నగుచు దిగ్గనలేచి యెదురేగిపదముల కెరంగినట్లు
పాదపద్మములపైఁ బడినమెల్లననెత్తి గ్రుచ్చికొఁగిటఁజేర్చుకొనినయట్లు
గ్రుచ్చికొఁగిటఁజేర్చుకొనినంభ్రమించుచు హోయలుగాఁబాన్పుపైనునిచినట్లు
తే. హోయలుగాఁబాన్పుమీఁదనన్నునిచిమనిచి, మరులుగెరలించిలాటించిమదిఁగరంచి
యతులగుతులనురతులనునలరినట్లు, మేలుకలగంటి నంతట మేలుకొంటి. 91

శా. లేమా! లేమరలేమరల్పకవిరాలిందూలిసోమాన్వయో
ద్దామౌ గోమన నాముకొంటినటవేతానైహితాలాపముల్
ప్రేమంగోమలకోమలాక్షరముగాఁ బెక్కాడిసొక్కింప న
క్కామిం గామిని కామినీమనసిజాన్ గైకొంటినాకొఁగిటన్. 92

ఆ. ఉరులుమరులుకొల్పియూరించియూరించి, కానిపోనిబూటకములఁ దెమలి
కలసిమెలసితానుగానివానివితాన, రాజరాజు మరల రాఁడు నేఁడు. 93

మ. తలిదండ్రుల్ దొలుదొల్లఁగూఁతునకు నుద్వాహంబు గావించఁగఁ
దలఁపుల్ పుట్టిన వీర్యశౌర్యగుణవిద్యాసంపదాచారపు
ష్కలమూర్తి వరుఁగూర్తురత్రైలింగుఁడై గాదయ్యె నాదైనపెం
డిలి యెవ్వారల నొవ్వనాడుదు వధూటీ! నిక్కమూహింపుమా. 94

క. పంపుదు హితులన్నిను రా, వింపుదునని నమ్మఁబోకి విభుండత్రైలింగు
హింబక పొరినన్నంగా, రింపందొరఁగొనియె శమనరీలినసీలెన్. 95

ప. అని యివ్విధంబునం గజ్జలర్థులర్థులంబు లగుబాష్పజలంబులుకుచలికుచంబులంజూఱం
జారుముఖ ముఖంబు వాంచి విన్నవై వెచ్చనూర్చుచున్నంజూచి ప్రియంపద నయం
బొద ననూనయించి కొండొకయవసరంబునం గాశ్యపుల కక్కోమలిమనోభావంబు
విన్నవించుటయె. 96

తే. కాంతునాననమెవ్వడు గాంతుననుచు, గోరికలగూరుగాదిలిహూతుఁజూచి
యావరాజ్యపట్టాభిషేకార్హుండైన, భరతునిరతిశయోత్సాహభరితుఁజూచి. 97

ప. తదనంతరంబ యమ్మహాత్ముండు దన దేవియగుగౌతమిం జేరంబిలిచి గారపంబున శకుంత
లావధూటింబిలువం బనిచినన్నిధింగూర్చున్న తనయనుద్దేశించితనవత్సితో నిట్లనియె.

- క. పెనివిలిమి పెద్దజేసితి, మనుకూలుడు భర్తగలిగె నాత్మజుడొదవెన్
దనయామణి నత్తింటికి, బనువకయిట్లునుచు టేమిభావ్యము సాధ్య! 99
- క. తనువందగు పద్మసముల, మనువందగు భూషణముల మనుమని కూతుం
బనువందగు నత్తింటికి, ననువందగు దగుసహాయ మాత్మజుతోడన్. 100
- ప. అనుచుం దనదేవి నొడంబటిచి తత్తదనుకూలంబులగువస్తుజాలంబులం దత్తజంబ
సంఘటించి యాశ్రమనివాసులగుభూసురులకు సంకర్షణంబు గావించి మనుమనిం
గూతు నలంకరించుటకుం బ్రియంపదాదులంబనివిన వార లక్ష్మీరవాణిం జీనాంబరా
భరణమాల్యాంగరాగంబులం గైనేసి భరతుం గాంచనాభరణవిస్ఫురితుం గావించి
గౌతమియుం దారు నచ్చేడియుం గణ్ణులనన్నిధికిం దోడితెల్పిననచ్చెలువ జననివసు
పునం దనచరణంబులకుం బ్రణమిల్లి సన్నిధిని సప్రీడంబుగా నిలిచియున్నం జూచి
తద్వియోగవ్యథావిధురహృదయుండై యమ్మునివరుం డిట్లనియె. 101
- చ. కనుగవబాష్పపూరములు గ్రమ్మెడుగద్దభిన్నమైయెలుం
గనువునరాదునూ హృదయమాకులమయ్యెడు మేను ప్రాన్నదుం
బెనిచినవానికింతవగఁ బిమ్మటిగ్రమ్మెడు కన్నవారలుం
దనయను బంపలేక పగిలాపభరంబున నెట్లు నైతురో. 102
- తే. అనుచువెతనొందుజనకునియాననంబుఁ, జూచి యడలూన భాషించె సుందరాంగి
బాఁలిమైఁతానపెట్టినపావకంబు, వీవనంజనఁబ్రవయి విసరినట్లు. 103
- సీ. బలిపుష్పములదారిలోలగించి మనుచునీ కోకిలార్థములేఱుకొనినతీరు
పిన్ననాటనుగోలఁబెనువఁజూలైనయీ హరిణిబాలింతరాతైనమేలు
నోనాటములుదీసిమానుమందిడినయీ నెమలిలోగంటిమానినవిధంబు
నేనాడుశాలూరమూనఁబెంపైనయీ చెంగల్వకొలనుపూచినతెఱంగు
- తే. అయ్యో! మనశారరవునిచేనైన చిత్ర, భానుచేనైన శృంగిచేనైనఁ గ్రోధి
చేనయినఁ జెప్పిపనుపుము చెప్పిపనుప, వేసి వేయల నీకు నాయాననుమ్ము. 104
- సీ. లోయంబుగామికుఁడోయమె త్రక కాని లోయంబుఁ ద్రావదీలోయజాక్షి
చివురెత్తువేడ్కమైచివురుగైసేయమీ చివురందఁగోరదీచివురుఁబోణి
కుసుమాపచితిసన్మకుసుమంబ కాని మీ కుసుమంబుఁగోయదీకుసుమ గాత్రి
ఫలదానములకైనఫలియిం బియ్యున్నమీ ఫలమంటధీమహోత్పలమగంధి
- తే. యట్లుమిముఁద్రోదిలాలించియరయిచున్న, ననశకుంతలదనదుకుమారుతోడ
నత్తనారింటికేగెడుసాదరమున, నాజ్ఞయీఁదగు వనభూరుహంబులార! 105
- ప. అనుచు వనతరుసికరంబుఁగనుంగొని శకుంతలతో నవ్వుహముని యిట్లనియె. 106
- మ. కలికి! యల్లిలు నీవు వోవుఁటెఱుంగుంగాఁబోలునిచ్చాటని
క్రలరంభాతరువుల్ నుడింబడి వడింగంపించె జోగ్గిల్పిలతన్

తలవాంచెన్నెటిమాతజాతములు చింతంబల్లవశ్రేణి నొ
ద్విలునీహారముపేరన శువులు రాల్చెం గంటివే కోమలీ!

107

ప. అనుచు నితైఱింగునం జనకుండునుం గుమారియు నొండొరుల నెడంబాయంజాలని
చెనరునందనరుసల్లావంబులఁ గాలయావనంబునేయంజూచి శార్దూలప్రముఖులగు
శిష్యు లక్కాశ్యపులంగాంచి తత్త్వజ్ఞానసంపన్ను లగుమీర దిద్విధంబున విషన్న
భావంబునొందిన నియ్యందుముఖి డెందంబున మణియునుం గుందుచున్నయదియని
యునుంగాక ప్రయాణముహూర్తంబు నన్నిహితంబై యుండెం గావున ధైర్యం
బవలంబించి యిక్కంచనగాత్రికి హితంబుపడేశించి సత్వరంబుగాఁ బనుప నవధ
రించునని యని విన్నవించినం గొండొక నేదదేటి యమ్మునికులశ్రేష్ఠుండు పనితాజన
మూర్ధన్య యగునక్కన్య నీక్షించి యిట్లనియె.

108

మ. గురుశుశ్రూషలు నేయమీ సవతులంగూర్చిన్వి లోకింపుమీ
పరివారమ్ములఁ బ్రోవుమీ సిరులగర్వస్ఫూర్తిఁ గోకోకుమీ
పురుషుండూఱుకుమీ సతుల్ నడచునేర్పుల్ నీకు సూచించితిన్
దరుణీలోకమతల్లి చేకోనవె మాతల్లి మదీయోక్తులన్.

109

ప. అని సముచితప్రకారంబునంగూఁతునకు హితోపదేశంబుచేసి మనుచునిం గ్రచ్చి
కొంగటఁ జేర్చి మూర్ధాఘ్రాణంబాచరించి యథోచితంబుగా వీడ్చుకొలిపి శార్దూల
ప్రముఖుల సహాయంబుగాఁ బనిచి తానునుం గౌతమియుం గొండొకదవ్వనిసి ప్ర
పుల్లహల్లకకల్హారసముల్లసితసౌరభసమీరవిహారం బగునొక్కకాసారతీరంబుననిచినం
గాంచి శకుంతలయు భరతుండునుం బునకపునః ప్రణామంబు లాచరించి సంప్రతు
లగుజననీజనకులచేతం గ్రవ్వుతి ననుజ్ఞాతులై కలిపయప్రయాణంబులం జని చని
గగనకూలంకమెఱరణంబు లగుప్రతప్తకారస్వరభాస్వరవరణంబులను, కనత్కనక
ఖచితకాశ్చీరహీరరశ్మిచ్ఛటాసనాధంబు లగుసౌధంబులను, విద్రుమలతావితానమాని
క జాలకంబు లగుగోపురాట్టాలకంబులను, మదకలప్రంబేరమగమనాగమనదుర్గంబు
లగురాజమార్గంబులను, నానావిధభవ్యద్రవ్యసన్నివేశంబు లగువిహరిదేశంబులను,
నయనాభిరామంబైయున్నయక్కరినగరంబుఁ బ్రవేశించి యరుగుచున్నయిక్కం
చన గాత్రింగాంచి యద్భుతరసావేశంబున నప్పురపురంధ్రీనికరంబు తమలొన. 110

సీ. నెలనాటిలేటికిల్లలకుఁ జూడుకులుదిద్దు కలికిదిత్తరపుంగన్నులబెడంగు
ననలెత్తుపవడంబునకుఁ గెంపురహీనింపు తెఱవమవ్వంపువా తెఱ తెఱంగు
నిద్దంపుటద్దంపునిపురుదీర్ఘంగ నేర్పు కులుకుమిటారిచెక్కుల మెఱుంగు
నిసుపురేఱేని మేనికింగళల్ దులకించు లలనాలలామఘాలమ్ముసొబగు

లే. పసిండికినివన్నియలు వెటుభామమేను, చదలునకునత్వధంబూనుచానకాను
శ్రీకినవకంబునాటించుచెలియవీను, లహహ జగదేకమోహనం బలివసాబగు. 111

వ. వెండియు. 112

సీ. నెఱసిటుగ్గలవాఁడు నిద్దంపుటద్దంపు డంబూనుగల్గద్వయంబువాఁడు
చూడఁజక్కనివాఁడు సురరాజకరిరాజ కరిరాజదురుదోర్భ్యగంబువాఁడు
కలికిచూపులవాఁడు చెలువంపుబలుకెంపు లలిసింపునధరవల్లవమువాఁడు
మొలకనవ్వులవాఁడు మురిపెంపుసిరిపెంపు మురివింపఁ గులుకునెమ్మొగమువాఁడు
లే. హాయిలుగలవాఁడు వెడలుపుటురమువాఁడు, సమధిగతచక్రవర్తిచిహ్నములవాఁడు
హవణిమారటదువ్యంతుఁడనఁగఁజాలు, బాలుఁడిబాలికామణిబాలుఁడెట్లో. 113

శా. ఈలీలావతి దేవిగాఁగొనుజనుం డేధన్యమూర్ధన్యుఁడో
రోలంబాలక బాలకుండు మునిపుత్రుల్ వెంటరా నొంటిరా
వైశంబేమొకొ తల్లియొంజనకుఁ డివ్వామాక్షీకెవ్వారలా
వాలాయంబుగ వచ్చుచున్నయది యవ్వల్లంటినిం గంటిరే. 114

మ. అనుచుం బారులు బారులై నిలిచి యయ్యబ్రాహ్మీ నీక్షింప న
వ్వనితారత్నము గాంచెఁ గాంచనమణిద్వారస్ఫురణోపుర
స్థనదాభీలగభీర భేరిపటహధ్వానప్రతిధ్వానద
ధ్వినినాదంబగురాజసౌధము వియద్విస్తారసంరోధమున్. 115

ప. ఇద్విధంబున శకుంతలరాజమందీరద్వారంబు సొచ్చి యచ్చో విచిత్రరత్నప్రభా
రమ్యంబు లగుహర్త్యంబులం గనుంగొనుచుఁ గర్త్యంతరంబులుగడచి యొక్కయెడ
విరచితకాంచనపాంచాలికానంచయోదంచితంబులును, బ్రకటముకురనికురుంబవిడం
చితప్రతిబింబశోభాభీరామంబులును, గనత్కనకఖచితమణిప్రభాపటలజటిలంబులు
నగువిచిత్రభీత్తిఫలకంబులవలనను సుసంభృతశాతవంభస్తంభసంభావితవితానంబుల
వలనను సత్యంతరమణీయంబు సతివిశాలంబును నగుసభాభవనంబునందు పేదపేదాంగ
విత్తము లగుభూసురోత్తములును, దర్కమిహంసాదికాస్త్రప్రసంగధోరణీపరిణత
ప్రశగను లగువిద్వాంసులును, గావ్యనాటకాలంకారవైపుణీనిస్తంధు లగుకవీంద్రు
లును, భాగ్యోదయనిశాంతు లగుసామంతులును, నిజభుజార్ద్రశానర్థవైఖరిసముద్భటు
లగువీరభటులును, మొదలగునుచితపరివారంబు పరివేష్టించం గనకకంకణికిణిక్కిర్బుణ
త్క్రియాసంకులంబుగాఁ బగకజముఖు లిరుగెలంకుల వింజామరమ్ములు వీవ సము
న్నతరత్నసింహాసనమున నాసీనులై యన్నయన్నరేంద్రునిం జూచి భయలజ్జా
కలంకితస్వాంతయు యాత్మగతంబున్. 116

ఉ. ఈమహనీయమూర్తిసభకేగతిఁ జేరఁగవచ్చుఁ జేరినే
నేమనివల్కుదాన జనులెల్లను నవ్వఁగఁ మూర్వపుత్రమీ

- ధీమణితో వచించుటకు దీమసమెయ్యది యెట్లులైననా
హా! మదిగట్టువాపడఁతులందొకదానిఁగ నన్ దలంపరే. 117
- ఉ. ఇత్తఱిమాని యేకతమ యే విభుఁ జూడఁ దలంతునేని న
త్యుత్తమరత్నశోభితసమున్నతసౌధములన్నసించుమ
ద్యుత్తమెఱుంగఁజేయుటకు నేరి నెఱుంగ నిఁకేమిసేయఁదున్
గ్రొత్తలఁ జేరనిత్తురె సరోజముఖుల్ గలరెందఁటేనియున్. 118
- క. తనలోన నిత్తెఱంగున, వనిత వితర్కించి యిపుడ వసుధాధిపునె
వ్వునమునఁగల తెఱఁగఁజేఁగెద, ననిక్రమ్యతి నాత్మసిశ్చయముదభుకొత్తన్. 119
- లే. మృదులపదలీలమదహంసిగదలదోపు, పొడవుదభుకొత్తమెల్లన నడుగులిడుచుఁ
జనవిభునిచెంతమణిమయాస్తంభ మొకటి, తనకునలుచాటుగానిల్వఁ దలిరుఁబోడి. 120
- వ. అయ్యవసరంబున. 121
- సీ. కనుదోయిగాదిదిక్రమ్ముతు మైదగఱుల్ దొరలకుండినతమ్మివిరులాగాని
మేనుగాదిదిమధుశ్రీమానఁగోయిల దిగరఁగాననిమ్రానిచిగురుగాని
మోముగాదిదికళాధామమై యేనాడుఁ బామెఱుంగనిచందమామగాని
కెమ్మోవిగాదిదిపమ్మినరాచిల్క పిండుగాననిదొండపండుగాని
లే. చెక్కులివిగావునిద్దంపుఁజీకిలినొప్పి, తద్దయు నెనంగుమించుటద్దములుగాని
దివ్యమోహినియిటుకునేలేరనోపు, ననుచునీక్షించె నచటిసభ్యులజంబు. 122
- క. ఆపుడొకపరి శ్రేఁగంటన్, నృపమణి తనుఁజూచి చూడనివిధంబునఁ దా
వివరీతస్థినినుండినఁ, జపలేక్షణ డెందమందు సందియమందెన్. 123
- వ. మఱియు నాత్మగతంబున. 124
- లే. అకటకట! చూచిచూడనియటులుపేక్ష, చేయుచున్నాఁడెఱుంగకయో యెఱింగి
యో యెఱుంగనటంచులోనొదవుశంక, రాజబింబాస్య యమ్మహారాజుఁ జూచి. 125
- వ. జగతీపల్లభ! నన్నెఱుంగవె? గజాశ్వస్యందనశ్రేణితో
మృగయాసంగతి నేగుడెంచి పృతనోర్తి న్రాతముండించి యొం
టిగఁగ ద్వాక్రమభూమిఁజొచ్చి తమిఁజూడ్కింజేరి గాంధర్వమిం
పుగవర్ణించుచునన్నరింపవె? నభోభూదేవతత్సాక్షిగన్. 126
- మ. ఆపుడేకా విలసద్కటాక్షులలితాస్యశ్రీవిలాసంబుతోఁ
గృవమిఱన్ ననుఁజూచి వేగఁ దగువారింబంతు నీవస్త్రదీ
యపురీరత్నవిచిత్రహర్ష్యముల నుద్యల్లిలఁగ్రీడింపర
మ్ము పయోజాక్షి! మదగ్రపత్నివసి నమ్మోదంబునం బల్కవే? 127
- క. నేటికి నెవ్వరిఁ బనుపక, నాఁటివచోరచనమననునాటకనన్న
చోట్లబసె నిలిపితి సుయశని, పాటవమున నెనంగుభూమిపతి దితిగునే. 128

క. ఆవలుకులు దుష్కృత, త్వౌపాలుండు వినిహసించి జలజదళాక్షీ !
 నీపొడయెఱుంగను మరిమరి, వాపోవక పొమ్ము మున్నువచ్చినత్రోవన్. 129

వ. ఇష్టిధంబున. 130

క. బాలుండు తనబాలుండని, బాలామణి తనదుధర్త పత్నియని మహి-
 పాలుం డెఱిగియు నెఱుంగని, వైశంబునఁ బలికె లోకవాదచలితుఁ డై. 131

వ. ఇష్టిధంబున నారాజముఖి యమ్మహాగజుపలుకుననాదరవచనంబులకు నుల్లంబుజల్లన
 వెల్లనై వెచ్చనూర్చుచు మున్నీరై తొరంగకన్నీరు పయ్యెదచెఱుంగున నొత్తుచుఁ
 గటాక్షపీక్షణంబున నారాజునుపలక్షించి మహారాజా! నీవేలయెఱుంగ వెఱింగియు నేన
 కాని యన్యులెఱుంగరని తప్పం ద్రోచెదవు ధార్మికులగుమహాపురుషులకు నెట్టిదుర్వృ
 తంబు యుక్తంబగునె? పురుషుండు నడచునాచారంబులకు వేదంబులును ధర్మంబును
 సంధ్యయు సంతరాత్తయు యముండును జంద్రసూర్యులును నహారాత్రంబులును
 సాక్షులై యుండుటండేసి నిచ్చలు తన్ను ముచ్చిలనమర్థుండెట్లుగు? నీచేసినతొంటి
 సమయంబు తప్పి నాయెడ నవజ్ఞ నేయఁదగునె? ప్రజావలియుం గుణవలియునునుప్రత
 యునగుకులసతి నవగణించుట మహాపాతకంబు అపియునుంగాక ధర్మార్థకామంబుల
 కుపకరణంబనియును, జాతిత్ర పరిశీలనంబున కాచార్యకంబనియును, నన్వయస్థితికిమూ
 లంబనియును, సంసారంబునకుఁ గారణంబనియును, హృదయతోషణంబునకుఁ బోష
 కంబనియును దద్దయుంబెద్దలు భార్యపరిగ్రహంబుం బెద్దచేసెద రట్లుగుట నాయెడల
 ననుగ్రహంబునెయుట మీకు సర్వార్థసాధకంబు. 132

క. నీపాపం డీపాపం, డీపాపనిమ్రాలనద్దమిడి కనుంగొనుమీ
 దీపంబున దీపంబభి, రూపంబగునట్లు సదృశరూపుండు నీకున్. 133

శా. పారుష్కంబులు పల్కనేల నృపతీ? పన్నీరకర్పూరక
 రూపస్ఫారపటీరసౌరభపయఃపూరంబుచంద్రాతపం
 బారామానిలసేవనంబు మును మీ రత్రాంతమంగంతు రా
 హేరాళంగంబు బుత్రగాత్రమిశ్రసంబెట్టుండునో చూడుండా. 134

చ. ఆనఘుండు వాజపేయశతమర్రిఘటించుమహామహుండు పా
 వనచరితుండు కౌర్యనిధి పంశకరుండగు నీతనూభవుం
 డని యశరీరి బాలునుదయంబుతఱి స్థివరించె గూర్చిఁ గ
 న్నొనుచుపవీశ! సర్వదమనుండని పల్కిరి వీని భేచరుత్. 135

క. పట్టపుదేవింగాఁ జే, పట్టుదు నినుఁ దనయు రాజ్యభారవహుంగాఁ
 బట్టముగట్టుదునని వని, బట్టుపఱుచునాఁటిసత్యపథ మెడలకుమీ. 136

నీ. విమలంబులైనకూపములునూటికికంటెఁ బరికింపనొకనడబావిమేలు
 హవణిచేనడబావులరయనూటికికంటె గణంతింపనొక్కసత్కృతువుమేలు

- ఘనత మైనట్టియాగములునూఱిటికంటె సుగుణాధ్యుడగునొక్క సునుడుమేలు
సుగుణాధ్యులగునట్టినుతులునూర్వూకంఠె ససి నొక్క సత్యభాషణముమేలు
లే. “నాన్యతాత్పతకంపర” మనుచువినుచు, వేదవాదులవచనంబువినవొమున్ను
వినియునుఅదివివోకాక వేదబమున, నేచందలచితివో ధారుణీశ! నన్ను. 137
- ఆ. సత్య మశ్వమేధశతముఁ ద్రాసునఁ బెట్టి, తూన్వ ముల్లునూపెందులకు సత్య
మట్టిసత్యమునకు నఖిలవేదంబులు, సకలధర్మములును సాటిరావు. 138
- క. కావున సత్యముగుఱిగా, భావింపుము యౌవరాజ్యవట్టన్నుట ల
క్షీవిలసితుఁ గావింపుము, గావింపఁగధర్మపత్నిగా ననుఁగనుమీ, 139
- క. మేనకకుంఠాశికునకు, నేనుదయించితి నిగజ్ఞునింటఁ బెగ్గితిఁ
మానవనాయక! యన్యతవి, ధానంబుఘటింప నంతథర్మే తరనే. 140
- ప. అసీ బహుప్రకారంబులంబ్రార్థించునమ్మంజాభాషిణిసంభాషణంబులుసత్యంబులనితోఁ
చియునపురావిదులగుటసభానదులెద్దియందోచకమిన్నకుండెప్పునవతియమ్మనవతి
సంప్రార్థనంబుఁ బెడనెవులంబెట్టి వెండియు నిట్లనియె. 141
- క. ఎక్కడినుఁడెక్కడినీ, వెక్కటి నేనన్యతవాదమేయికె గణి
చక్కఁదనంబున మత్సము, నొక్కని నెదురొడ్డివలుకు టులితమె నీకున్. 142
- ప. అసిన నద్దేవి నిట్టూర్పునిగిడించుచుం గొండొకదడపూరకుండెక్రొధారుణంబులగుకటా
క్షంబులనమ్మహీపరినెమ్మోముఁజాతిచుఱింజూచుచు గాంధర్వనివాహంబునంబరిగ్రహిం
చునప్పటివలకు లుగ్గడించి కపటధార్మిక యప్పుడప్పాటనొప్పొజెప్పియిప్పుడిప్పిగిడి
దప్పం ద్రోచిననానోచిననోమునఫలగముగాఁగల దేనినియడిగినసాక్షులు సాక్షాత్కరిం
పకుండుదురేయనియెలుంగురాలృడంబలికి యక్కఱికినుఁగొలకులగజారుబాష్పజల
పూరంబుఁ గరతలంబులనొల్లెకొనుచునృపనన్ని ధానంబునకులువకుమరలపోవనుండోప
కయాత్మగతంబునఁ గొండొకదితర్కించి లోకసాక్షియగువుండరికె యుండుదక్కం
దక్కొరుఁగొఱుఁతఁ దీర్పంజాలరని తలచి శ్రీహరినుద్దేశించి యిట్లని వినుతించె.
- శా. శ్రీభూనీళలతోఁబరాత్పరతరాజిల్లంజతుర్వ్యూహివై
శోభిల్లొకవిభవావతారములమెచ్చుల్ గూర్చసర్వాంతరం
గాభోగంబునహింపఁబూజనలనుద్యమ్మార్తివర్తింపనీ
సౌభాగ్యంబుబుధైకభోగ్యతమమా సత్యంబు సారాయణా. 144
- క. కరిణీనాథునిఁ గాచిన, కరుణావరుణాలయంఁడవుగావున యుష్మ
చ్చరణారుణంబురుహముల, శరణమువేడితిని సర్వసాక్షివధీశా. 145
- శా. పుట్టంబుట్టఁగఁ దల్లిదండ్రులడవిఁబోఁద్రోచిరివైఖరిఁ
బొట్టుంగట్టిన ప్రాణసాయకుఁడు పోపొమ్మంచు నోసాడెడె

గట్టా కోయిలపిల్ల చందమున బల్గాసి న్నెఱుంగొంటిన
నిట్టట్టుంగికురింపఁజూచెదవా కుయ్యాలింపవే శ్రీహరి.

146

సీ. పురుడుదీఱకమున్న పూపప్రాయపుదాసిఁ గానలోఁద్రోవరి కన్నవారు
కోరికూడివభర్తఁ జేరుమింతనటంచు గొడఁగివంచిరి పెంచుకొన్నవారు
నీవేడనేనేడఁ బ్రోవపట్టుమటంచు మన్నింపరై రేలుకొన్నవారు
పాపపుణ్యము లేఱుపఱిచి చెప్పఁగలేక మిన్నకుండిరి చుట్లనున్నవారు
తే. సాక్షి గామిమ్ము రూపించి జనవిభుండు, నట్టడవిలోన నన్నట్టుపట్టుపఱిచి
వెడలిపొమ్మునుచున్నాఁడు వేడబమున, నశరణశరణ్య యాలింపుమాఁడుకుయులు. 147

ప. అని యివ్వధంబునం బ్రార్థించునమ్మించుఁబోడియలమటఁ దీర్పందలంచి. 148

మ. ఫలదుండైతగు పార్వతీరమణుండై భాషావధూనాథుండై
బలభిద్యహ్ని ముఖాభలామరవరుల్ పార్వ్యంబులంజుట్టిరా
లలదుత్తుంగవతంగరాజరథుండై లక్ష్మీసమేతంబుగా
జలజాత్ముండు శకుంతలావరదుండై సాక్షాత్కరించెఁ రహిన్. 149

ప. ఇతైఱంగున నమ్మత్రకాశినిసత్యంబునకుం బాతివ్రత్యంబునకు మెచ్చి యచ్చెరుపాటున
నియచ్చరులు పొగడుకలకలం బాలించుచు నీశుండును వాగ్గిశుండునులోనుగాఁగ
నివ్యపురుషులు సాంగసాయుధనవరివారంబుగా నలుగెలంకులంబులసి నిలువ శ్రీభూ
నీధానమేతంబుగా గరుడవాహనారూఢుండై కిరిటకటకై వేయకేయూరకాంఠీ
ముఖభూషణస్థితమణికిరణప్రభాజాలంబు నలుగడలంగడలుకొన నద్దేవదేవుండు
సాక్షాత్కరించినంగాంచి సామంతమంత్రిపురోహితప్రముఖపరివారసహితంబుగా దిగ్గ
న లేచి దండప్రణామంబు లాచరించి ముకుళితకరకమలంబుండై యెద్దియొంబలుక నేరక
మిన్నకున్నంగని యావన్నశరణ్యుండగునప్పన్నగశయానుండు నరనాథునిముఖంబునఁ
గరుణాంతరంగితంబులగునిజకటాక్షపీఠణంబులొలయ మృదుమధురగంభీరస్వనంబునఁ
నిట్టనియె. 150

శా. సత్యంతానభలామరద్రునుము సంసారక్రియామూలమా
వశ్యంపత్నవృత్తావలంబనము సౌభాగ్యాలవాలమ్ము ని
త్యోత్సాహంబులపట్టుఁగొమ్ము సుకృతోద్యోగానుసంధానమో
వత్సా! యిట్టివత్తిప్రతాపిలకమున్వించించెదే బేలవై. 151

ఆ. నీమనోరథంబు నెఱవేర్చి పిదప నీ, నేమమరయఁగోరి కోవలాంగి
బాలతోడనిన్నుఁ బ్రాపింపవచ్చిన, నవగణింపఁదగునె యవనినాథ! 152

సీ. ఆభినవస్వర్గక్రియారంభముననుగ్ర దీక్షఁ గానించుగాధిజాండు తండ్రి
గాఁకోవరారాధుమాకౌశికునితప స్థితిమాన్చుమేనకాదేవి తల్లి

భూతలమున నూర్ధ్వరేతుఁడైతగుకాశ్యపుఁడు భయత్రాతయఁబోషకుండు
చిత్రవిచిత్రస్పృష్టికళాధురీణుఁడై తగుకశ్యపబ్రహ్మ తండ్రి తండ్రి
లే. యనుమఁజూడగూడదీయతివ యతివ, రాశ్రమంబుననీ శ్రమంబవనయింపఁ
గలిగెనీచక్రవర్తిలక్షణముదాల్చు, బాలుఁ డప్టదశద్వీపపాలకుండు. 153

ప. అనుచు దువ్యంతమహీ కాంతునకు నాజ్ఞాపించి యానందకందభిక్షహృదయారవింప
యైయున్నశకుంతల ననునయించుచు నద్దేవదేవుం డిట్లని యానలిచ్చె. 154

లే. మామనీలమహీపాలమాళియత్త, గణితవృత్తరదంతసర్గణిశాంశ
వరఁగ దువ్యంతభూభర్త భర్తనీకు, భయమెడలుచున్న నీకేమి భాగ్యవతివి. 155

ప. ఆనియట్లు నజలజలధరగంభీరమధురఘోషంబుతో సంతోషింపంజేయునతోయ
బాటు నుపలక్షించి సవినయంబుగా దువ్యంతుం డిట్లని వినులెంచె. 156

దండకము. శ్రీమద్రమావిద్రుమోష్ఠీనమరూఢపక్షశమరూపితాక్షసమీచీననీక్షానిమిల
ద్విపక్షా నమత్త్రాణదక్షా పయోజాతజాతాండకండ్డోదయస్థేమభంగాదిలిఖాచిత్రా
నిరాలంబచిత్రా మరున్నీలగాత్రా సరోజాతనేత్రా ధగిత్రికశత్రా హితానందమూలా
శతానందభేలా సహస్రారహస్తా బహుస్సారశస్త్రాయసండుంబండుంబండుంబంబు
వస్తుకాండంబు యద్భుద్దశాంశోత్తరావారమున్ యద్భుంబంబున్ ప్రధానంబునం
బూరుంబుండున్ ద్రిపాద్యూతయంబున్ యత్సరబ్రహ్మమున్ యంష్టదంశంశలేశప్రతి
ష్ఠాగరిష్ఠంబులంచున్ ద్రయీతత్త్వవాదున్ ప్రబోధింతురీశావృథివ్యాదులం గార్వ
మున్ కారణసానమున్ జేరసంహారకేలికళాశీలవైవలీభూతప్రపంచంబున్ గొందు
నవ్యాకృతిన్ శుద్ధసత్వావృతిం గూడిక్రిడించుచున్ ద్రష్టగన్ దిష్టగిష్టగన్ యద్భు
చ్ఛానియంత్రిందచ్చాబలజ్ఞానశక్తిత్రయిన్ జూట్టులన్నింపఁబెంపెయనన్నామరూ
పప్రసక్తి మహత్తేయహంకారమై పంచతన్మాత్రవైపంచభూశంబులై దేవర్షిజ్ఞు
హృదికవ్యుత్తలై వస్తులన్ జాలకున్న గృహం జీవులన్ నావులం జేర్చి పాలార్చియ
దుం బరేశుండవై ప్రోచుచున్ వ్యూహభేదంబులంగంచుచున్ దివ్యలిఖానతారంబులం
దీర్చుచుంబ్రాంతెమైనంతరాత్త న్వరూపంబునజేర్చుచుంబొంగి గ్రీరంగకాంచీగన్నా
భశేషచలాది ప్రతిష్ఠానిదేశంబు తాదివ్యదేశంబులన్ భక్తచారంబులన్ సంతతా
నదంపూరంబులం దెల్పుధీరుండ వీవేకదా ఘోరమాసిరధింబోరవైతూటి వేదావహ
రిన్ విదాంపవా, పేర్నిమైంగూర్చమై గూర్చిమై యుష్టులన్ మెప్పులన్ గుష్టుగానుం
దరామందరాగంబునన్ మందరాగంబులై గోవునన్ చూపునదాల్చవా, శ్రీద
మైగ్రోదరూపంబునం బ్రోడవైయోహిరణ్యాక్షుపైసోహగన్ సాహగన్ దూటుచున్
దారుచున్ బోరుచున్ జేరిచెండాడవా, భైరవంబొన్నకగీరవంబై భుజాగారవ
బున్ నిజోగ్రారవంబుం దివంబెల్ల ఘూర్ణిల్ల జేయన్ బయోజాతభూజాతభూగప్రధా
ఖర్బగర్వోదయా జేయుడైలేయుముంగోరులంబేరురమ్మున్ వడిన్ బేరిగానింబ్రహ్మదు

సాహ్లాదుఁ గావించవా! గుజ్జవై వెజ్జవై హజ్జనిమ్మజ్జగంబుజ్జగింపఁ బలిఁజేడవా! జామ
దగ్గున్మండవై ఘోరధారాసముద్యత్కుఠారంబుచేఁబూనిముయ్యెడుచూఱుల్ మహాశ్రో
ధులఁ ధారుణీనాథులంగూల్చుచుఁ సాధులఁ వైభవామోదులంజేయవా! రామ
రూపంబునఁ భీమతోపంబునఁ లోకవిద్రావణుఁ రావణుఁ ధాటిచేఁ గీటణంగింతు
పంచుఁ, మహింగామపాలుండవై శ్యామచేలుండవై సామలోలుండవై భీమశీలుం
డవై శత్రుహాలాహలంబుఁ లలింబూని పోరంబ్రలంబాదుఁ మేదినింగూల్చు
పంచుఁ, మరుత్సన్నఖప్రార్థరాబద్ధరోపంబునఁ బుద్ధవేపంబునఁ దానవస్త్రీనవా
మోదసంధాయివై దేవతాజీవితంబుల్ ధృతింగాతుపంచుఁ, గలింగల్కిభాపంబునఁ
బల్ రవాల్మజ్జపున్నేటిరాహుత్తవై హతిదుర్వృత్తులౌమత్తులఁ గుత్తుకల్ గత్తినుష్కెత్తు
గఁ గోసిబాహాలనద్ధోరణీధారుణిఁ బ్రోతుపంచుఁ, మురాణంబులుఁ కాస్త్రముల్
వేదముల్ వేదశీర్షంబులుఁ బల్కునంచుఁ మహాయోగివర్యుల్ రుచింపఁ
వచింపఁ విసంగంతునబ్బోదరాసనిదేకాంతమై యాద్యమై హృద్యమై భవ్యమై
దివ్యమై యాగమాగమ్యమై సౌమ్యమై నిర్మలంబై నిరాకారమై సారమై శుద్ధమై
బుద్ధమై నిష్కలంబై జయంబై నిజంబౌభవద్దివ్యతేజం బిభాషింగళామధ్యవిధిన్నిరో
ధించి భావించి నేవించుధీరుల్ గదానిత్యసూరుల్ సదానంద గోవింద మావిందవై
యిందిరాదేవితోనందిరాతీవితో నిందురానెప్పడుర్విం దిరం బై కడుఁ సుందరంబ
య్యె మద్ధోత్రముఁ బాత్రమయ్యెఁ మదాచారముఁ సంతతోగారమయ్యెఁ
గృతార్థుండవైతిఁ ద్రయీతత్త్వపారాయణా యాదినారాయణా దేవతుభ్యన్నమ
స్తే నమస్తే నమః.

157

వ. అని యనేకప్రకారంబుల వినులించి వెండియు నిట్లనియె.

158

శా. దేవాకాశ్యపు నాశ్రమంబునకు నర్థింబోవనీలేమతో
జైవంబుఁ బెరఁచేపఁగానొదవె గాంధర్వక్రమోద్వాహమీ
భావంబున్య లెఱుంగమిఁ వెఱిచితిఁ బాలామణిఁ గైకొనఁ
నావృత్తాంతము నేనెఱుంగనటవె నాశీకపత్రేక్షణా!

159

ఉ. వినకఁటినకట్లభయమిచ్చితిరిచ్చలు నిచ్చలుఁ బర
ధ్యానపరాయణుండనక తాపకపాదపయోజయుగ్గమి
మ్మానినిసాక్షిగా నొడివి మత్సహచారిణి యయ్యె సయ్యెడఁ
దీనశరణ్యమీర లరుఁడంచుట చిత్రమై తత్రసాక్షివై.

160

క. మెచ్చితిరాక్షఁ సాక్షికి, వచ్చితిరిందుల జనాపవాదము దీఱఁ
దెచ్చితిరి మాకువిశ్రుతి, నిచ్చితిరభయప్రదానమిమ్మానినికన్.

161

వ. ఇత్రైఱంగున హరిమద్దేశించి పలుకుచు సగౌరవంబుగా శకుంతలం గలిపిఁగిని శ్రీకృ
షిభాసహితుం డగునద్దేవదేవునకుఁ బ్రదక్షిణనమస్కారంబు లాచరించి.

162

ఉ. దండముపార్వతీపతికి దండమువాగ్ర మణివినోదికి

దండమువాసవాగ్నియమదానవముఖ్యదిగీశరాజికి

దండమునారదాదులకు దండముచారణసిద్ధతోటికి

దండమటంచు దేవియునుదానును మ్రొక్కెను దేవతాళికి.

163

వ. ఇవ్విధంబున నవ్వధూవరులు హరిహరవిరించిబృందారకమునిబృందారకబృందంబులకుం గ్రమంబున వందనంబులాచరించి సవిషయంబుగా భరతుని మ్రొక్కంబనిచిన నక్కమామందును విష్ణుదేవునకుం బ్రణమిల్లి పశుపతికిం బ్రణిపాతంబుగావించి చతురాననునకు దండప్రణామంబాచరించి యింద్రాది దిక్పాలరకుం జోహారుగావించి నారదాదిమహామునులకు నమస్కరించిన నద్దేవదేవుం డక్కమారకంఠీరవుగాంభీర్యధైర్యాదార్యాదివిశేషంబులకు మెచ్చి శకుంతలాదువ్యంతులంగాంచి యిశండు వాజపేయాధ్వరశతంబుఁ గావించి యష్టదశద్వీపంబులం దనశాసనంబు నిరర్థశంబుగా వర్తిలంజేయుచు వంశకర్తయై కీర్తిపారువంబులు సంపాదించుగలవాఁడని యాదేశించి కరుణాతరంగితకటాక్షపీఠాంబులం గృతార్థులం గావించి యంత నయ్యనంతుండు సవరిచారంబుగా నంతర్ధానంబుచేసె నయ్యవసరంబున.

164

క. ఆడిరి రంభాదులు రహిఁ, బాడిరిగానం బునూనఫణిలిక్ ఖచరుల్

వీడిరి ఖేదము పారులు, కూడిరి దువ్యంతుఁడును శకుంతలయు ధృతిక్.

165

వ. ఇవ్విధంబున దువ్యంతుండును శకుంతలాసమేతుడై కుమారునకు యౌవరాజ్యబట్టాభిషేకోత్సవంబు నిర్వర్తించి బ్రాహ్మణులనానావిధమహర్షి వస్తుప్రదానంబులందనిషి మహోన్నతవిభవంబున శకుంతలయుండానును యశోవృభోగంబులందనరుచు రాజ్యంబుపాలించుచుండె నని వైశంపాయనుండుజనమేజయునకుం జెప్పివెండియు నిట్లనియె.

— ౧౦ ఫ ల శ్రు తి. ౧౦ —

సీ. ధర్మార్థులకు భూరిధర్మప్రదంబగు నర్థార్థులకు నగు నర్థదంబు

కామార్థులకు భవ్యకామప్రదంబగు మోక్షార్థులకునగు మోక్షదంబు

పరిణయార్థులకును బరిణయప్రదమగుఁ బుత్రార్థులకు నగుఁ బుత్రదంబు

సంపదర్థులకును సంపత్ప్రదంబగు విజయార్థులకునగు విజయకరము

తే. వేడ్కజిదివినవ్రాసినవినియట్టి, ఘనులకఖిలార్థలాభంబు గలుగుచుండు

నపనినాచంద్రతారార్కమలఘులీలఁ, బరిధవిల్లు శకుంతలాపరిణయంబు.

167

తే. అనిశకుంతలాకల్యాణమనువుమీఱి, మానినాఘుండుచెప్పినమనుజవిభుండు

వీనులారంగవినుచుండివిస్తయమునఁ, బొంగిసంతోషభరితాంతరంగుండయ్యె.

168

— ౧౦ ఆశ్వాసాంతము. ౧౦ —

చ. హరిహరినాగనాగపశతారకతారకతారతారకా

శరశరదిందుకుందహరిచందనచందనభారభారతీ

పరవరవాజివాజిరథవాసభనాసమృణాశనాశవి
స్తరతరకీర్తికీర్తితసదానసదానసవేంకటేశ్వరా.

169

భుజంగప్రయాతము.

కృపాధారదానేరకృష్ణార్తిదూరా, విపశ్చిజ్ఞనారాధ్యవేదాంతబోధ్యా
కపాలిస్తుతస్థేనుకల్యాణధామా, రిపుధ్వాంతఘనైశశ్రీవేంకటేశా.

170

గద్య. ఇది శ్రీమత్కృష్ణసల్యానందనప్రసాదసమాసాదితకవితావిచిత్రమై త్రేయసగోత్ర
నృసింహగురుపుత్ర కృష్ణకవిప్రణీతం బైనశకుంతలాపరిణయం బనుమహాప్రబంధం
బునందు శకుంతలాదుష్యంతసంవాదంబును శ్రీవిష్ణుసాక్షాత్కారంబును శ్రీవిష్ణుసంకీ
ర్తనంబును భరతయాపరాజ్యపట్టాభిషేకంబును శకుంతలాదుష్యంతపునస్సుభోగో
పాఖ్యానంబు ననుకథలంగలసర్వంబును దృతీయాశ్వాసము.

శకుంతలాపరిణయము

స మ్మాప్త ము.

***

ఆంధ్ర గ్రంథములు.

ప్రతి 1-కి రూ. ఆ.

అచ్చ తెనుగురామాయణము, శుద్ధప్రతి	...	1 4
డిటో కాల్కోబైండు	25 191	1 10
అడవిమల్లెలు, ఎనమండ్రనారాయణమూర్తి	25 192	0 8
అధ్యాత్మ రామాయణము, క్రొత్తకూర్పు	...	1 8
అనంతనిఘండము, ఛందోదర్పణము	...	0 14
అనిరుద్ధచరిత్రము, కనుపర్తి అబ్బయ్యామాత్యప్రణీతము	...	0 8
డిటో కాల్కోబైండు	...	0 14
అప్పకవీయము, శ్రీగిడుగురామమూర్తి పంతులుగారి విమర్శతో సున్నది.	...	2 8
అంబరీషాపాఖ్యానము, సటీక (భాగవతము)	...	0 4
ఆముక్తమాల్యద, వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యానముతో మేలు	...	3 8
కాశీతములమీఁద చక్కగ మరల ముద్రించినదానినూరము	...	0 2
ఆంజనేయదండకము, హనుమద్దండకము	...	0 2
ఆంధ్ర భాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివఱకు ముద్రితమైన ప్రతుల	...	5 0
కన్న అన్నివిధముల బాగుగనున్నది	...	7 8
డిటో ఆత్మ్యత్రయప్రతి, రెండుసంపుటములు	...	9 0
డిటో 3 సంపుటములు	...	14 0
శ్రీమదాంధ్ర భారతము-పద్యకావ్యము:—		
అనేక వ్రాతప్రతుల సహాయమున చిరకాలమునుండి సంపూర్ణ పరిశ్రమ		
ముతోఁ బరిష్కరింపఁబడినది. మేలుకాగితములపై స్థుటముగ అచ్చుత్తిరించి		
మంచికాల్కోబైండు చేయఁబడియున్నది.		
7 సంపుటముల ప్రతి	...	13 0
3 సంపుటముల ప్రతి	...	2 0
ఆది, సభాపర్వములుగల సంపుటము	...	2 0
ఆరణ్యపర్వము	...	2 0
విరాటోద్యోగపర్వములు	...	2 0
భీష్మద్రోణపర్వములు	...	2 0
కర్ణశల్యసౌప్తిక శ్రీ పర్వములు,	...	2 0
శాంతిపర్వము	...	2 0
ఆనుశాసనిక, అశ్వమేధ, ఆశ్రమవాస, మాసల, మహాప్రస్థానిక, స్వర్గా		
రోహణపర్వములుగల సంపుటము	...	5 8
అదిపంచకము, ఒకటేసంపుటము	...	3 12
యొడ్డపంచకము	...	3 12
శాంతిసప్తకము	...	3 12

ఆదివర్షము మాత్రము, పెద్దచ్చు, చిన్ననైజా	...	1	8
ఆంధ్రభారతవిమర్శనము, మల్లాది సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారిది	...	0	8
ఆనందరంగరాట్టండము, కాలికోబైండు	...	1	8
ఆంధ్రశ్రీమద్రామాయణము, కావ్యస్వల్పితీర్థ: జనమంచి శేషాద్రిశర్మకృతము, 3 సంపుటములు	...	12	0
డిటో 7 సంపుటములు	...	14	0
ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము	...	5	0
ఆంధ్రలలితోపాఖ్యానము	...	1	8
ఆంధ్రభాషాభూషణము	...	0	2
ఆంధ్రభాషార్థము, అట్టబైండు	...	0	12
,, కాలికోబైండు	...	1	2
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబసిఘంటువు; టీకాను క్రమణికాసహితము	...	0	12
డిటో కాలికోబైండు	...	1	0
ఆంధ్రచంద్రాలోకము, సటిక	...	0	8
కవిసంశయవిచ్ఛేదము, అడిదము సూరకవిది	...	0	6
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజప్రణీతము. మేలుప్రతి	...	2	0
ఉత్తరహరివంశము, నాచనసోమనాథకృతము	...	1	8
కవికర్ణరసాయనము, మాంధాతచరిత్ర	...	1	8
డిటో మేలుప్రతి, కాలికోబైండు	...	1	14
కళాపూర్ణోదయము, దశసరికాకీతములు	...	2	4
కాశీఖండము, చక్కనికొత్తకూర్పు	...	1	8
డిటో కాలికోబైండు	...	1	12
కుచేలోపాఖ్యానము, సటిక, (భాగవతము)	...	0	4
డిటో గట్టుప్రభుకృతము	...	0	6
కృష్ణరాయవిజయము, కుమారధూర్జటికృతము	...	0	8
గజేంద్రమోక్షము, సటిక, చక్కనికూర్పు	...	0	6
డిటో కాలికోబైండు	...	0	8
గణికాగుణప్రవర్తనతారావళి	...	0	2
గరుడాచలము, యక్షగానము, పెద్దచ్చు	...	0	2
గోపీనాథరామాయణము, 2 సంపుటములు, శ్రీమద్రామాయణమునకు సరియైన పద్యము, కవనము మిక్కిలి సొంపు, సీతిక అతివిపులము	...	7	8
చెన్నబసవపురాణము, పాపకవికృతము	...	1	2

అదివర్వము మాత్రము, పెద్దచ్చు, చిన్నవైటా	...	1	8
ఆంధ్రభారతవిమర్శనము, మల్లాది సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారిది	...	0	8
ఆనందరంగరాట్నందము, కాలికోబైండు	...	1	8
ఆంధ్రశ్రీమద్రామాయణము, కావ్యస్మృతితీర్థ: జనమంచి శేషాద్రిశర్మకృతము, 2 సంపుటములు	...	12	0
డిటో 7 సంపుటములు	...	14	0
ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము	...	5	0
ఆంధ్రలలితోపాఖ్యానము	...	1	8
ఆంధ్రభాషాభూషణము	...	0	2
ఆంధ్రభాషార్థము, అట్టబైండు	...	0	12
,, కాలికోబైండు	...	1	2
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబసిఘంటువు; టీకాను క్రమణికాసహితము	...	0	12
డిటో కాలికోబైండు	...	1	0
ఆంధ్రచంద్రాలోకము, సటిక	...	0	8
కవినంశయవిచ్ఛేదము, అడిదము సూరకవిది	...	0	6
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజప్రణీతము, మేలుప్రతి	...	2	0
ఉత్తరహరివంశము, నాచనసోమనాథకృతము	...	1	8
కవికర్ణరసాయనము, మాంధాతచరిత్ర	...	1	8
డిటో మేలుప్రతి, కాలికోబైండు	...	1	14
కళాపూర్ణోదయము, దళసరికాశితములు	...	2	4
కాశీఖండము, చక్కనికొత్తకూర్పు	...	1	8
డిటో కాలికోబైండు	...	1	12
కుచేలోపాఖ్యానము, సటిక, (భాగవతము)	...	0	4
డిటో గట్టుప్రభుకృతము	...	0	6
కృష్ణరాయవిజయము, కుమారధూర్జటికృతము	...	0	8
గజేంద్రమోక్షము, సటిక, చక్కనికూర్పు	...	0	6
డిటో కాలికోబైండు	...	0	8
గణికాగుణప్రవర్తనతారావళి	...	0	2
గరుడాచలము, యక్షగానము, పెద్దచ్చు	...	0	2
గోపీనాథరామాయణము, 2 సంపుటములు, శ్రీమద్రామాయణమునకు సరియైన పద్యము, కవనము మిక్కిలి సొంపు, సీతిక అతివిభులము	...	7	8
చెన్నబసవపురాణము, పావకవికృతము	...	1	2

చాటుపద్యమణిమంజరి, క్రొత్తకూర్పు, ప్రథమభాగము	...	1	4
డిటో రెండవభాగము, సాధారణప్రతి	...	1	6
డిటో మేలుప్రతి, క్లౌజు కాశితమాలది	...	1	10
ఛందోదర్పణము (ఆనంతునిఛందము)	...	0	14
జైమినిభారతము, అశ్వమేధపర్వము, చక్కనికూర్పు	...	1	0
డిటో కాలికోబైండు	...	1	6
తారాశశాంకవిజయము, చక్కనికూర్పు	...	0	12
డిటో కాలికోబైండు	...	1	4
తెనుగుసమస్యలు, చక్కనికూర్పు	...	0	2
చశకుమారచరిత్రము, పద్యకావ్యము, కేతనకవికృతము, చక్కనిప్రతి	...	1	8
దశావతారచరిత్ర, నూతనముద్రితము	...	2	0
దసరాపద్యములు	...	0	2
నరసభూపాలీయము	...	0	10
డిటో మేలుప్రతి, కాలికోబైండు	...	1	0
నలోపాఖ్యానము, సటీక, చిన్ననైజు	...	0	6
నలచరిత్ర, ద్విపద	...	0	14
నిర్వచనోత్తరరామాయణము, సాధారణప్రతి	...	1	0
నిరంకుశోపాఖ్యానము, రుద్రకవికృతము	...	0	6
నీలాసుందరీపరిణయము, కూచిమంచి తిమ్మకవికృతము	...	0	4
డిటో కాలికోబైండు	...	0	8
నృసింహపురాణము, ఎఱ్ఱాప్రగడ, క్రొత్తకూర్పు	...	1	0
డిటో కాలికోబైండు	...	1	6
పంచతంత్రము, నారాయణకవికృతము	...	0	12
డిటో కాలికోబైండు	...	1	2
డిటో వేంకటనాథరాజకవికృతము	...	1	4
ప్రభావతీపద్యమ్ము, క్రొత్తకూర్పు	...	0	10
డిటో కాలికోబైండు	...	0	14
పారిజాతాపహరణము, చిన్ననైజు, క్రొత్తకూర్పు	...	0	8
బసవపురాణము, పిడుప రిసోమనాథప్రణీతము	...	2	4
బ్రహ్మోత్తరఖండము	...	1	0
బిల్వణీయము, చక్కనికూర్పు	...	0	8
భాస్కరరామాయణము, చక్కని క్రొత్తకూర్పు	...	4	0
భోజరాజీయము, ఆనంతామాత్యకృతము	...	1	2
భోగినీదండకము	...	0	1

	ప్రతి 1-కి రు. అ.
విజయవిలాసము, చేమకూర వేంకటకవికృతము	... 0 8
డిటో కాళికోబైండు	... 0 12
విరాటపర్వము, పద్య కావ్యము, ప్రథమాశ్వాసము	... 0 8
డిటో ,, ద్వితీయాశ్వాసము	... 0 8
డిటో ,, తృతీయాశ్వాసము	... 0 12
వీరభద్రవిజయము, బుచ్చెర పోతరాజకృతము	... 0 12
వేంకటాచలమహాత్మ్యము, తరిగొండ వెంకమ్మది	... 1 0
డిటో కాళికోబైండు	... 1 6
వేమనపద్యములు, చక్కనికూర్పు	... 0 6
డిటో బ్రాహ్మదొరగారి ఇంగ్లీషుతో	... 1 4
డిటో 2728 పద్యములు, కాలికోబైండు	... 1 12
వేమనపద్యములు, 2728 పద్యములు, తాత్పర్యసహితము, ఇందుగ్రంథవిమర్శ,	
కవిజీవితము మొదలగునవి చేర్చబడినవి, చక్కనికొత్తకూర్పు	3 8
వైశ్యపురాణము	... 1 4
వైజయంతీవిలాసము	... 0 8
శతకంఠరామాయణము, కొత్తకూర్పు	... 0 10
శకుంతలాపరిణయము, కృష్ణకవికృతము	... 0 12
శశిరేఖాపరిణయము, అప్పప్పకవికృతము	... 0 12
శివలీలావిలాసము, కూచిమంచిలిమ్మకవిప్రణీతము	... 0 6
శ్రీనాథునిపీఠినాటకము	... 0 2
శృంగారనైషధము శ్రీనాథకవిది, కొత్తకూర్పు	... 1 0
,, కాలికోబైండు	... 1 6
శేషధర్మము, పద్యము, కొత్తకూర్పు	... 0 12
సహస్రకంఠరామాయణము	... 0 12
సప్తమస్కంధము, సాధారణప్రతి, (భాగవతము)	... 0 6
,, సటీక, చిన్ననైజు	... 1 0
డిటో కాలికోబైండు	... 1 4
సాంబసిఘంటువు, సటీక	... 0 8
సారంగధరచరిత్రము, చేమకూర వేంకటకవికృతము	... 0 8
సానందోపాఖ్యానము, శ్రీశివరామకవివిరచితము	... 1 0

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

292, ఎస్.జే. రోడ్, చెన్నపురి, ఈ,